

Łódzki Obszar Metropolitalny

2025

ZIELONE ROZWIĄZANIA I DZIAŁANIA NA RZECZ GOSPODARKI CYRKULARNEJ

doświadczenia gmin Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego

W obliczu wyzwań środowiskowych, takich jak nadmiar odpadów i ograniczone zasoby, gospodarka o obiegu zamkniętym zyskuje na znaczeniu jako efektywny model zarządzania zasobami.

Jej kluczowe założenia – ograniczanie odpadów, ponowne użycie i recykling – stanowią podstawę nowoczesnej gospodarki odpadowej na poziomie lokalnym.

Gminy pełnią istotną rolę w tym procesie transformacji – dzięki bliskości do mieszkańców mogą skutecznie wdrażać innowacyjne rozwiązania, prowadzić działania edukacyjne oraz rozwijać lokalne modele gospodarki cyrkularnej.

OPRACOWANIE

Biuro Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny

Opracowanie i redakcja:

Laila Wojdał

Małgorzata Żak-Skwierczyńska

Publikacja przygotowana we współpracy z 26 gminami członkowskimi Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny:

- Aleksandrów Łódzki
- Andropol
- Brójce
- Dłutów
- Dmosin
- Dobroń
- Brzeziny (gmina miejska)
- Brzeziny (gmina wiejska)
- Głowno (gmina miejska)
- Koluszki
- Konstantynów Łódzki
- Ksawerów
- Lutomiersk
- Łódź
- Nowosolna
- Ozorków (gmina miejska)
- Ozorków (gmina wiejska)
- Pabianice (gmina miejska)
- Pabianice (gmina wiejska)
- Parzęczew
- Rogów
- Rzgów
- Stryków
- Tuszyn
- Zgierz (gmina miejska)
- Zgierz (gmina wiejska).

Łódź, 2025

SPIS TREŚCI

OPRACOWANIE	1
WPROWADZENIE	3
INFRASTRUKTURA ODPADOWA I ORGANIZACJA SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI	6
ORGANIZACJA SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI	8
NOWOCZESNE I DOSTĘPNE PUNKTY SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW.....	12
ESTETYKA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	12
APLIKACJE MOBILNE	37
NADZÓR NAD PORZĄDKIEM W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	43
LOKALNE AKCJE ZBIÓRKI ODPADÓW	44
WSPÓŁPRACA I PARTNERSTWA.....	50
WSPÓŁPRACA MIĘDZYGMINNA.....	52
WYDARZENIA I INICJATYWY PONADLOKALNE	54
ZAANGAŻOWANIE W INICJATYWY OGÓLNOPOLSKIE	63
WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA.....	69
WSPÓŁPRACA Z BIZNESEM	74
EDUKACJA, INFORMACJA I PROMOCJA. ZAANGAŻOWANIE MIESZKAŃCÓW	76
DZIAŁANIA INFORMACYJNO-EDUKACYJNE, PROMOWANIE GOZ	78
KONKURSY I WYDARZENIA LOKALNE, AKCJE EKOLOGICZNE	78
ZAANGAŻOWANIE PLACÓWEK EDUKACYJNYCH	115
SAMORZĄD JAKO WZÓR DO NAŚLADOWANIA- ZARZĄDZANIE I INWESTYCJE W DUCHU EKOLOGII.....	149
ZARZĄDZANIE W DUCHU EKOLOGII	151
POZYSKIWANIE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH.....	155
PODSUMOWANIE	170
WYKAZ SKRÓTÓW	171

WPROWADZENIE

O STOWARZYSZENIU ŁÓDZKI OBSZAR METROPOLITALNY (SŁOM)

Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny tworzy 30 jednostek samorządu terytorialnego pięciu powiatów: miasta Łodzi, brzezińskiego, łódzkiego – wschodniego, pabianickiego i zgierskiego. Podstawowym celem Stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego (ŁOM). ŁOM to miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego o powierzchni około 2,5 tys. km². Zamieszkuje go nieco ponad 1 mln osób.

W skład obszaru funkcjonalnego miasta Łodzi wchodzi 26 gmin, są to: Aleksandrów Łódzki, Andrespol, Brójce, Dłutów, Dmosin, Dobroń, Brzeziny (gmina miejska), Brzeziny (gmina wiejska), Głowno (gmina miejska), Koluszki, Konstantynów Łódzki, Ksawerów, Lutomiernik, Łódź, Nowosolna, Ozorków (gmina miejska), Ozorków (gmina wiejska), Pabianice (gmina miejska), Pabianice (gmina wiejska), Parzęczew, Rogów, Rzgów, Stryków, Tuszyń, Zgierz (gmina miejska) oraz Zgierz (gmina wiejska).

Strona internetowa SŁOM: <https://www.lom.lodz.pl/>

CEL I ZAKRES PODRĘCZNIKA

Zakres działań podejmowanych przez gminy wchodzące w skład SŁOM w obszarze gospodarki odpadami, gospodarki cyrkularnej i edukacji ekologicznej jest zróżnicowany. Część gmin koncentruje się na realizacji zadań wynikających bezpośrednio z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ograniczając się do zapewnienia odbioru odpadów oraz przekazywania mieszkańcom podstawowych informacji w tym zakresie. **Większość samorządów jednak podejmuje działania wykraczające poza obowiązki ustawowe – aktywnie rozwija inicjatywy promujące gospodarkę o obiegu zamkniętym (GOZ) i inwestuje w nowoczesną infrastrukturę odpadową.** Zróżnicowany poziom aktywności wynika m.in. z dostępności środków finansowych i zasobów kadrowych, lokalnych potrzeb i priorytetów rozwojowych, poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców, a także wiedzy na temat możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych.

Celem niniejszej publikacji jest zebranie i przedstawienie przykładów działań podejmowanych przez gminy członkowskie SŁOM, które mogą stanowić inspirację dla innych samorządów planujących rozwijać inicjatywy w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym oraz edukacji ekologicznej.

Opracowanie ma charakter przeglądu dobrych praktyk, obejmującego zarówno działania systemowe, jak i oddolne inicjatywy realizowane na poziomie lokalnym, wskazując szeroki wachlarz rozwiązań i podejść, które można adaptować w różnych warunkach. Uwzględniono również inicjatywy o charakterze edukacyjnym i społecznym, których rezultaty widoczne są przede wszystkim w dłuższej perspektywie, lecz mają one zasadnicze znaczenie dla kształtowania postaw proekologicznych i wzmacniania kapitału społecznego. **Ujęcie tych przykładów ma na celu wzmocnienie motywacji do ich kontynuowania oraz szerszego włączenia w strategię wdrażania GOZ.**

Przykłady zawarte w niniejszym opracowaniu zostały zgłoszone podczas spotkań zorganizowanych przez Biuro SŁOM w lutym i marcu 2025 r., a następnie uzupełnione o informacje przesłane przez gminy w okresie od lipca do listopada tego samego roku oraz pozyskane z oficjalnych stron internetowych poszczególnych samorządów.

Przedstawione w publikacji działania, realizowane w poszczególnych gminach, mają charakter przykładowy i nie stanowią zamkniętego katalogu inicjatyw podejmowanych w zakresie GOZ.

Wiele samorządów, organizacji pozarządowych oraz innych lokalnych podmiotów od lat wdraża różnorodne rozwiązania wspierające zrównoważony rozwój, ponowne wykorzystanie zasobów, minimalizację odpadów oraz budowanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców.

Zestawienie dobrych praktyk realizowanych przez JST wchodzące w skład ŁOM zostało pogrupowane tematycznie według obszarów działania. Wyodrębniono cztery główne obszary tematyczne, obejmujące kluczowe aspekty działań prowadzonych w gminach ŁOM. Każdy z obszarów poprzedza krótkie wprowadzenie, a w jego ramach wyróżniono podobszary prezentujące konkretne przykłady rozwiązań i inicjatyw.

Opisane aktywności przedstawiono w podziale na gminy, w większości przypadków w kolejności alfabetycznej. Wyjątek stanowią obszary działań realizowane wspólnie przez kilka gmin, np. w ramach programów ogólnopolskich lub innych przedsięwzięć partnerskich. Na początku podręcznika zamieszczono spis treści, który ułatwia orientację w materiale. Poniżej zaprezentowano schemat podziału tematycznego, który w sposób graficzny przedstawia strukturę podręcznika oraz zakres jego czterech głównych obszarów.

Niniejsza publikacja została współfinansowana ze środków Programu Ramowego Unii Europejskiej Horyzont 2020 w ramach projektu „FRONTSH1P, A FRONTrunner approach to Systemic circular, Holistic & Inclusive solutions for a new Paradigm of territorial circular economy”.

OBSZARY DZIAŁANIA GMIN ŁÓDZKIEGO OBSZARU METROPOLITANEGO

1

INFRASTRUKTURA ODPADOWA I ORGANIZACJA SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI

ORGANIZACJA SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI	NOWOCZESNE I DOSTĘPNE PUNKTY SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW	ESTETYKA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	APLIKACJE MOBILNE	NADZÓR NAD PORZĄDKIEM W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	LOKALNE ZBIÓRKI ODPADÓW

2

WSPÓŁPRACA I PARTNERSTWA

WSPÓŁPRACA MIĘDZYGMINNA	WYDARZENIA I INICJATYWY PONADLOKALNE	ZAANGAŻOWANIE W INICJATYWY OGÓLNOPOLSKIE	WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	WSPÓŁPRACA Z BIZNESEM

3

EDUKACJA, INFORMACJA I PROMOCJA. ZAANGAŻOWANIE MIESZKAŃCÓW

DZIAŁANIA INFORMACYJNO - EDUKACYJNE, PROMOWANIE GOZ	KONKURSY I WYDARZENIA LOKALNE, AKCJE EKOLOGICZNE	AKCJE „SPRZĄTANIE ŚWIATA”	ZAANGAŻOWANIE PLACÓWEK EDUKACYJNYCH

4

SAMORZĄD JAKO WZÓR - ZARZĄDZANIE I INWESTYCJE W DUCHU EKOLOGII

ZARZĄDZANIE W DUCHU EKOLOGII	POZYSKIWANIE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH

INFRASTRUKTURA ODPADOWA I ORGANIZACJA SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI

W Polsce system gospodarowania odpadami komunalnymi oparty jest między innymi na przepisach:

- *Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 1996 nr 132 poz. 622),*
- *Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. 2021 poz. 906),*
- *Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21).*

Każda gmina odpowiada za organizację odbioru i zagospodarowania odpadów od mieszkańców, ustalanie stawek opłat oraz kontrolę poprawnej segregacji.

Obecnie odpady komunalne segregowane są zgodnie z zasadami Jednolitego Systemu Segregacji Odpadów na cztery frakcje selektywne oraz frakcję odpadów zmieszanych.

Do frakcji selektywnych zalicza się: papier, metale i tworzywa sztuczne, szkło oraz bioodpady. Z dniem 1 stycznia 2025 r. wprowadzony został dodatkowo obowiązek selektywnego zbierania tekstyliów (m.in. odzieży, obuwia i innych wyrobów włókienniczych). W praktyce oznacza to rozszerzenie systemu o piątą frakcję – tekstylia – która stanowi nową, wymaganą kategorię odpadów, obok dotychczasowych czterech frakcji selektywnych oraz frakcji zmieszanej.

Gminy są zobowiązane do zapewnienia punktów selektywnego zbierania odpadów (PSZOK), prowadzenia działań edukacyjnych oraz nadzoru nad firmami odbierającymi odpady. System ten działa podobnie we wszystkich gminach, ponieważ opiera się na jednolitych przepisach krajowych.

Dodatkowo gminy realizują lokalne inicjatywy, np. zbiórki elektroodpadów, akcje informacyjne czy monitoring dzikich wysypisk. Wszystkie działania mają na celu zwiększenie poziomu recyklingu i ograniczenie ilości odpadów trafiających na składowiska.

W dalszej części opracowania analizę rozpoczęto od Łodzi – miasta rdzeniowego i największego ośrodka obszaru funkcjonalnego, charakteryzującego się złożonym systemem gospodarowania odpadami. Następnie omówiono rozwiązania stosowane w innych JST, obejmujące m.in. dodatkowy podział frakcji odpadów, wybrane PSZOK-i,

elementy infrastruktury odpadowej oraz działania uzupełniające związane ze zbiórką odpadów.

1

	ORGANIZACJA SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI
	NOWOCZESNE I DOSTĘPNE PUNKTY SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW
	ESTETYKA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
	APLIKACJE MOBILNE
	NADZÓR NAD PORZĄDKIEM W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
	LOKALNE ZBIÓRKI ODPADÓW

ORGANIZACJA SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI

Na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wszystkie gminy działają w oparciu o jednolite zasady gospodarowania odpadami komunalnymi. Oznacza to, że mieszkańcy całego obszaru mają obowiązek segregowania odpadów na podobnych zasadach, a gminy odpowiadają za zorganizowanie całego systemu ich zbierania i zagospodarowania.

Różnice między poszczególnymi gminami mogą jednak występować w zakresie organizacyjnym. Dotyczą one przede wszystkim częstotliwości odbioru poszczególnych frakcji odpadów, harmonogramów wywozu, sposobu udostępniania pojemników czy funkcjonowania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W jednych gminach PSZOK-i działają w formie stacjonarnej, w innych jako mobilne, co jest dostosowane do specyfiki i potrzeb lokalnych społeczności. Różnice mogą też dotyczyć godzin otwarcia, lokalizacji, zakresu przyjmowanych frakcji odpadów czy weryfikacji osób uprawnionych do korzystania z PSZOK-u.

Różnice w systemach mogą obejmować także: wysokość opłat za odbiór odpadów (ustalaną indywidualnie przez gminy), sposób naliczania opłat (np. od osoby, od gospodarstwa, od zużycia wody), możliwość korzystania z dodatkowych usług (np. odbiór odpadów wielkogabarytowych na zgłoszenie), itp. Każda gmina samodzielnie wyłania firmę odpowiedzialną za odbiór i transport odpadów komunalnych na swoim terenie w drodze przetargu. Może to skutkować różnicami w jakości obsługi, stosowanych pojemnikach czy sposobach komunikacji z mieszkańcami.

*Gminy z ŁOM wprowadzają obniżki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla mieszkańców kompostujących bioodpady w przydomowych kompostownikach. **Jest to forma zachęty do ekologicznego postępowania z odpadami**, która nie tylko wspiera środowisko, ale także pozwala mieszkańcom realnie zaoszczędzić na opłatach.*

Na terenie miasta Łodzi jako największej gminy w obszarze metropolitalnym, system gospodarowania odpadami jest bardziej rozbudowany, dlatego został opisany jako pierwszy.

MIASTO ŁÓDŹ

ORGANIZACJA SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI

Miejski system gospodarowania odpadami komunalnymi obejmuje: nieruchomości zamieszkałe, nieruchomości łączone, tj. w części zamieszkałe i w części niezamieszkałe, nieruchomości letniskowe (z wyłączeniem rodzinnych ogródków działkowych). W przypadku nieruchomości

zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, wysokość opłaty zależna jest od ilości osób zamieszkujących nieruchomość, natomiast w przypadku nieruchomości zabudowanych budynkami wielolokalowymi, wysokość opłaty zależna jest od ilości zużytej wody z danej nieruchomości.¹

Na terenie miasta funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, zgodny z krajowymi wymaganiami. Odpady gromadzone są w pojemnikach i workach oznaczonych odpowiednimi kolorami, obejmującymi podstawowe frakcje: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady oraz odpady resztkowe (zmieszane). Z dniem 1 stycznia 2025 r. system został rozszerzony o dodatkową frakcję – tekstylia, które podlegają obowiązkowej selektywnej zbiórce. Odpady tego rodzaju nie powinny być umieszczane w pojemnikach na odpady resztkowe, lecz przekazywane do wyznaczonych kontenerów lub innych punktów zbiórki.

W przestrzeni publicznej (zwłaszcza w zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej) mieszkańcy mają dostęp do oznakowanych pojemników, które są regularnie opróżniane. W zabudowie wielolokalowej, częstotliwość odbiorów najważniejszych frakcji sięga 3 – 4 razy w tygodniu.

Miasto Łódź podzielone jest na 5 sektorów gospodarowania odpadami (Bałuty, Górna, Polesie, Śródmieście i Widzew), co pozwala na lepszą kontrolę nad jakością usług i dostosowanie wykonawców do specyfiki poszczególnych społeczności lokalnych.

Zadania w zakresie odbioru odpadów komunalnych realizują trzy podmioty wyłonione w trybie przetargowym. Każdy z wykonawców odpowiada za obsługę odrębnego sektora miasta zgodnie z zawartą umową z Miastem Łódź.

W 2024 r. odebrano łącznie **ponad 254 000 ton odpadów komunalnych**, z czego **ponad 210 000 ton** – w ramach systemu miejskiego. Ponadto odnotowano **wzrost wydawanych decyzji administracyjnych w zakresie obowiązku zawarcia umowy na odbiór odpadów** (w 2024 r. wydano 519 decyzji), co potwierdza rosnącą skuteczność nadzoru nad systemem.

W 2025 r. w mieście działają cztery PSZOK-i. Punkty te służą do bezpłatnego przyjmowania odpadów problemowych od właścicieli nieruchomości, w celu ich właściwego zagospodarowania.

Miasto wdraża także **alternatywne formy zbierania trudnych frakcji**, w tym:

- zbiórka przeterminowanych leków – w 160 aptekach,
- zbiórka termometrów rtęciowych – w 5 aptekach,
- zbiórka baterii i akumulatorów – we współpracy z REBA Organizacją Odzysku,
- elektroodpady małogabarytowe – ponad 150 specjalnych pojemników na terenach spółdzielni i szkół (współpraca z MB Recykling),
- odzież i tekstylia – specjalistyczne kontenery w przestrzeni miejskiej oraz na terenach prywatnych.

Ponadto mieszkańcy mogą przekazywać niepotrzebną odzież, obuwie, książki czy zabawki w ramach projektów społecznych, takich jak **Ekozwroty**, realizowanych z wykorzystaniem infrastruktury paczkomatowej. Istnieje również możliwość odbioru tych przedmiotów przy okazji zgłoszenia nieodpłatnego odbioru elektroodpadów wielkogabarytowych.

Miasto Łódź prowadzi systematyczne działania w zakresie planowania i monitorowania gospodarki odpadami.

¹<https://uml.lodz.pl/dla-mieszkancow/ochrona-srodowiska/czyste-miasto/gospodarka-odpadami/deklaracje-i-oplata-za-gospodarowanie-odpadami-komunalnymi/>, dostęp: 28.11.2025

GMINA ANDRESPOL

System gospodarki odpadami w gminie funkcjonuje w sposób zbliżony do stosowanego w mieście Łodzi, z tą różnicą, że selektywna zbiórka obejmuje również popiół.

Odpady odbierane są cyklicznie, w systemie dwutygodniowym, przez firmę zewnętrzną, która odpowiada również za obsługę PSZOK-u. Punkt ten otwarty jest raz w tygodniu i obsługuje mieszkańców wyłącznie z terenu gminy. W PSZOK-u przyjmowane są także odpady wielkogabarytowe, odbierane dodatkowo dwa razy w roku bezpośrednio przed posesją. Takie rozwiązania znacząco ograniczyły problem porzucania odpadów w lasach i na terenach nieużytków, a część wystawianych przed posesjami przedmiotów znajduje nowe zastosowanie jeszcze przed przyjazdem firmy odbierającej odpady.

ZBIERANIE ODDZIELNEJ FRAKCJI

POPIÓŁ - umieszczany wyłącznie w szarym worku, nie zaś w odpadach zmieszanych.

Przynosi to różnorodne **korzyści**, w tym:

- **ułatwia recykling i zagospodarowanie popiołu** – popiół z pieców węglowych czy kominków może być wykorzystany jako dodatek do kompostu, składnik przy produkcji betonu lub cegieł,
- **zmniejsza ryzyko zanieczyszczenia innych frakcji odpadów** – popiół zmieszany z resztkami organicznymi czy tworzywami sztucznymi może zanieczyścić całą partię odpadów,
- **redukcja pylenia** – oddzielne worki na popiół pozwalają lepiej zabezpieczyć go przed rozsypywaniem i pyleniem, co poprawia warunki pracy dla osób zajmujących się odbiorem odpadów,
- osobne worki z popiołem są łatwiejsze do zidentyfikowania i odebrania w ramach harmonogramów zbiórki odpadów.

GMINA PARZĘCZEW

W gminie Parzęczew odpady komunalne są odbierane cyklicznie, zgodnie z harmonogramem ustalonym przez wykonawcę wyłonionego w przetargu. Większość frakcji selektywnych i zmieszanych odbierana jest raz lub dwa razy w miesiącu, natomiast szkło odbierane jest co dwa miesiące, a odpady wielkogabarytowe – dwa razy w roku. System obejmuje również selektywną zbiórkę bioodpadów i popiołu oraz umożliwia mieszkańcom przekazywanie odpadów problemowych w PSZOK-u. W gminie Parzęczew selektywna zbiórka obejmuje również dodatkową frakcję jaką jest popiół.

ZBIERANIE ODDZIELNEJ FRAKCJI

Od 1 stycznia 2024 r. w gminie Parzęczew wprowadzono obowiązek selektywnego gromadzenia oraz odbioru popiołu z palenisk domowych. Implementacja tego rozwiązania przynosi wiele korzyści dla systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

Najważniejszą korzyścią selektywnej zbiórki popiołu jest znaczące ograniczenie zanieczyszczenia pozostałych frakcji odpadów. Popiół z palenisk domowych, który wcześniej trafiał do pojemników z odpadami zmieszany, powodował poważne problemy w procesie odzysku

surowców wtórnych. Wydzielenie popiołu jako osobnej frakcji pozwala na **efektywniejsze przetwarzanie i recykling pozostałych odpadów komunalnych**. Dzięki temu możliwe jest **osiągnięcie wyższych poziomów recyklingu**. Inicjatywa przyczyniła się do wzrostu świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowej segregacji. W 2024 r. masa odpadów zmieszanych w gminie Parzęczew spadła o 19,96% względem roku poprzedniego, co potwierdza skuteczność nowych zasad i lepsze wykorzystanie potencjału recyklingu. Spadek masy odpadów zmieszanych o niemal 20% jest wynikiem złożonego procesu, na który wpływają zarówno postawy mieszkańców, jak i organizacja systemu gospodarowania odpadami.

NOWOCZESNE I DOSTĘPNE PUNKTY SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW

ESTETYKA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Na obszarze ŁOM funkcjonuje zróżnicowana sieć punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, które różnią się formą, dostępnością i systemem organizacji. W regionie występują zarówno punkty stacjonarne, czynne codziennie lub kilka razy w tygodniu, jak i punkty mobilne, umożliwiające mieszkańcom oddawanie odpadów w dogodnych lokalizacjach. Część gmin obsługuje własne PSZOK-i, inne korzystają z punktów w sąsiednich gminach. Do PSZOK-ów mieszkańcy mogą bezpłatnie przekazywać posegregowane odpady powstające w gospodarstwach domowych, które ze względu na swoje gabaryty lub właściwości nie są odbierane w ramach zwykłego systemu wywozu odpadów. Są to m.in. odpady wielkogabarytowe (meble, dywany), zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, przeterminowane leki i chemikalia, odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z drobnych remontów, zużyte opony, tekstylia, odpady zielone, zużyte baterie czy akumulatory.

W trosce o racjonalne gospodarowanie odpadami i ograniczenie kosztów, wiele gmin wprowadza limity ilości niektórych frakcji (najczęściej dotyczą one odpadów budowlanych, rozbiórkowych oraz zużytych opon) do określonej masy lub liczby sztuk w przeliczeniu na gospodarstwo domowe lub mieszkańca. Część gmin wprowadza również karty identyfikacyjne mieszkańców lub systemy ewidencji, które pozwalają lepiej kontrolować źródło i ilość dostarczanych odpadów. Niektóre gminy pozyskały środki na modernizację lub budowę nowych PSZOK-ów, podczas gdy inne dostrzegają potrzebę takich działań i uwzględnią je w swoich przyszłych planach inwestycyjnych.

Różnorodność rozwiązań odzwierciedla również podejście gmin do estetyki przestrzeni publicznej i ułatwiania segregacji odpadów.

W tej części opracowania zaprezentowane zostaną przykłady różnych PSZOK-ów oraz form infrastruktury odpadowej, w tym nowoczesnych pojemników do selektywnej zbiórki odpadów, które mają ułatwić mieszkańcom prawidłowe postępowanie z odpadami i poprawiać wygląd przestrzeni publicznej.

ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI

Gmina podejmuje działania związane z funkcjonowaniem i rozwojem PSZOK-u, który stanowi istotny element lokalnego systemu gospodarowania odpadami. Mieszkańcy mogą również korzystać z punktu ponownego użycia, gdzie przedmioty w dobrym stanie mogą zyskać drugie życie.

Równolegle na obszarze gminy realizowane są inwestycje w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury odpadowej, co przyczynia się do zwiększenia efektywności systemu oraz poprawy estetyki przestrzeni publicznej. Poniżej przedstawiono opis działań realizowanych przez gminę w zakresie funkcjonowania PSZOK-u oraz rozwoju infrastruktury odpadowej.

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

W Aleksandrowie Łódzkim działa stacjonarny PSZOK, gdzie mieszkańcy gminy mogą bezpłatnie oddać problemowe odpady z gospodarstw domowych (z wyłączeniem odpadów niebezpiecznych i pochodzących z działalności gospodarczej). Punkt jest czynny od poniedziałku do soboty, zwykle w godzinach 7:00–16:00, z wyjątkami: w środę 7:00–18:00, w sobotę 8:00–13:00.

Przyjęcie odpadów nadzoruje pracownik PSZOK-u. Odpady muszą być odpowiednio posegregowane i umieszczone w wyznaczonych pojemnikach, po wcześniejszym sprawdzeniu ich rodzaju i zgodności z wykazem przyjmowanych odpadów.

Aby przekazać odpady do PSZOK-u, mieszkańiec powinien przedstawić dokument potwierdzający nadanie indywidualnego konta dotyczącego opłat za odbiór odpadów komunalnych oraz potwierdzenie wniesienia bieżącej opłaty za gospodarowanie odpadami.

PSZOK przyjmuje m.in. tworzywa sztuczne, metal, szkło, papier, gruz i odpady budowlane (bez eternitu), stolarkę okienną i drzwiową, sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, opony (do 4 szt./mieszkańca/rok), przeterminowane chemikalia w oryginalnych opakowaniach, odpady zielone, baterie i akumulatory, leki i odpady medyczne z domowego leczenia oraz tekstylia. Odpady remontowe przyjmowane są w ilości do 100 kg na nieruchomości rocznie.

Nadzór nad PSZOK sprawuje Urząd Miejski w Aleksandrowie Łódzkim.²

² <https://aleksandrow-lodzki.pl/eko-miasto/gospodarka-odpadami/punkt-selektywnej-zbiorki-odpadow/>,
dostęp: 28.11.2025

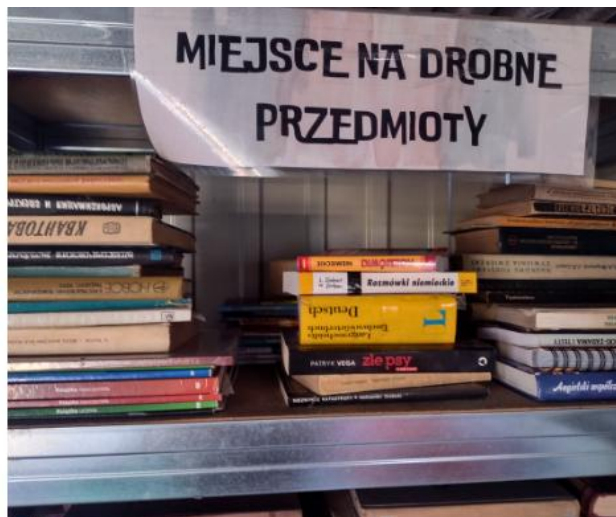
Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

PUNKT PONOWNEGO UŻYCIA

Przy PSZOK-u w Aleksandrowie Łódzkim funkcjonuje Punkt Ponownego Użycia (PPU), w którym mieszkańcy mogą wymieniać się przedmiotami zamiast wyrzucać je jako odpady. Punkt został uruchomiony w 2020 r. jako niewielki namiot, w którym gromadzono różnorodne meble. Ze względu na duże zainteresowanie mieszkańców, PPU został następnie zmodernizowany – wyposażono go w garaż chroniący rzeczy przed warunkami atmosferycznymi oraz w regały umożliwiające przechowywanie mniejszych przedmiotów, takich jak szklanki, talerze, zabawki czy maskotki. Aktualne zdjęcia dostępnych przedmiotów można zobaczyć na profilu gminy „EkoMiasto Aleksandrów Łódzki” na Facebooku.

W PPU mieszkańcy mogą przekazywać i wymieniać różnorodne przedmioty, w tym zabawki, akcesoria dziecięce, sprzęt sportowy czy wyposażenie kuchenne, co **sprzyja zmniejszeniu ilości odpadów i promuje ponowne wykorzystanie zasobów w lokalnej społeczności.**

Punkt Ponownego Użycia w Aleksandrowie Łódzkim

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

W gminie Aleksandrów Łódzki rozwijana jest infrastruktura wspierająca selektywną zbiórkę odpadów w przestrzeni publicznej. Systematycznie pojawiają się pojemniki do segregacji, kontenery na tekstylia oraz specjalne punkty przeznaczone do odbioru drobnych elektroodpadów, co ułatwia mieszkańcom odpowiedzialne postępowanie z odpadami. W urzędzie funkcjonuje również automat do zbiórki opakowań PET, wykorzystywany do akcji edukacyjno-ekologicznych. Poniżej przykłady stosowanych rozwiązań.

POJEMNIKI DO SEGREGACJI ODPADÓW NA TERENIE MIEJSKICH PLACÓW ZABAW

Place zabaw administrowane przez gminę Aleksandrów Łódzki, tj. w Parku Miejskim, przy al. Wyzwolenia oraz na Targowym Rynku, zostały wyposażone w kolorowe kosze do segregacji odpadów.

Pojemniki do segregacji odpadów umieszczone na placu zabaw w Aleksandrowie Łódzkim

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

AUTOMAT DO ZBIÓRKI OPAKOWAŃ PET

W ramach Aleksandrowskiego Budżetu Obywatelskiego w 2020 r. zakupiony został automat do zbiórki opakowań, który ma na celu ograniczenia ilości odpadów składowanych na wysypiskach, wzrostu poziomów odzysku i recyklingu, a przeprowadzane akcje są motywacją do efektywnej segregacji odpadów „u źródła”. Urządzenie obecnie ustawione jest w budynku pasywnym Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Łódzkim.

Automat do zbiórki opakowań PET w gminie Aleksandrów Łódzki

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

ODPADY TEKSTYLNE

Na terenie miasta i gminy wstawiono nieodpłatnie 24 oznakowanych kontenerów na odzież używaną. Do kontenerów można wrzucać ubrania, torby, dodatki, buty, tekstylia domowe, koce. Ubrania oddane do pojemników Humana trafiają do sortowni w Łodzi. Rzeczy, które ze względu na swój stan nie mogą trafić do osób potrzebujących, wykorzystywane są do celów przemysłowych bądź poddawane są recyklingowi. Istotne jest to, że wszystko, co trafi do pojemników Humana

wprowadzane jest do drugiego obiegu, zgodnie z zasadą zero waste. W 2024 r. gmina zebrała 50,397 ton odzieży.

Pojemnik do zbiórki odzieży

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

ELEKTROODPADY

W przestrzeni publicznej Aleksandrowa Łódzkiego ustawiono pojemniki i szafy do zbierania drobnych elektroodpadów. Do dyspozycji mieszkańców jest jedenaście czerwonych pojemników przeznaczonych na sprzęt o długości do 50 cm (np. laptopy, telefony, aparaty, suszarki, elektronarzędzia, tonery, baterie) oraz pięć Miejskich Punktów Elektroodpadów (MPE). Każdy punkt MPE wyposażony jest w siedem oddzielnych tub z oznaczonymi otworami wrzutowymi, dostosowanymi do konkretnych rodzajów odpadów. Konstrukcja zabezpiecza przed przedostaniem się wody do środka i uniemożliwia wrzucanie niewłaściwych przedmiotów. Tuba na zużyte żarówki zawiera materiał chroniący je przed stłuczeniem. Pojemniki i MPE rozmieszczono w różnych częściach miasta, m.in. przy szkołach, placach zabaw i parkingach. Wykaz lokalizacji dostępny jest na stronie ekoMiasto Aleksandrów Łódzki.³

³ <https://aleksandrow-lodzki.pl/eko-miasto/gospodarka-odpadami/mpe/>, dostęp: 28.11.2025

Pojemniki na elektroodpady w gminie Aleksandrów Łódzki

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

GMINA BRÓJCE

Gmina podejmuje działania związane z funkcjonowaniem PSZOK-u, prowadzonego przez Zakład Usług Komunalnych w Brójcach.

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

Gmina pozyskała środki na projekt „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gminie Brójce” współfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Celem projektu było zmniejszenie ilości odpadów komunalnych podlegających składowaniu poprzez racjonalizację systemu gospodarki odpadami, w tym poprzez zapewnienie właściwej infrastruktury do zagospodarowania odpadów.

Całkowita wartość projektu: ponad 1,9 mln zł.

Wysokość dofinansowania: ponad 1,3 mln zł.

Za funkcjonowanie PSZOK w Brójcach odpowiada Zakład Usług Komunalnych w Brójcach (ZUK). Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na stronie ZUK w Brójcach stacjonarny PSZOK umożliwia mieszkańcom gminy nieodpłatne przekazywanie w sposób selektywny odpadów problemowych powstających w gospodarstwach domowych. Punkt nie przyjmuje odpadów wytwarzanych w ramach działalności gospodarczej, a warunkiem ich przyjęcia jest okazanie dokumentu tożsamości. PSZOK funkcjonuje w poniedziałki w godzinach od 12:00 do 20:00 oraz w czwartki od 8:00 do 12:00.

Do PSZOK-u można przekazać m.in. papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło i opakowania wielomateriałowe, a także odpady zielone, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz meble i inne odpady wielkogabarytowe.

Przyjmowane są również zużyte opony od samochodów osobowych, z wyłączeniem opon z pojazdów rolniczych, budowlanych oraz o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony. Dodatkowo punkt przyjmuje odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, pochodzące z drobnych prac remontowych wykonywanych samodzielnie przez właścicieli nieruchomości, niewymagających pozwolenia na budowę lub zgłoszenia. Ilość tego rodzaju odpadów nie może przekroczyć 500 litrów rocznie na jedno gospodarstwo domowe.⁴

PSZOK w gminie Brójce

Źródło: archiwum gminy Brójce

GMINA DŁUTÓW

Działania gminy Dłutów koncentrują się przede wszystkim na poprawie i rozwoju infrastruktury odpadowej, w tym na rozbudowie PSZOK, którego realizacja jest obecnie w toku. Szczegółowe informacje dotyczące inwestycji przedstawiono poniżej.

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

Na terenie gminy Dłutów funkcjonuje jeden punkt PSZOK, który ze względu na ograniczoną infrastrukturę wymaga modernizacji. Obiekt pełni istotną rolę w systemie gospodarki odpadami komunalnymi, jednak jego obecny stan techniczny i funkcjonalny nie pozwala na pełne wykorzystanie potencjału selektywnej zbiórki odpadów. Mając na uwadze konieczność poprawy

⁴ <https://bipzuk.brojce.pl/?c=mdTresc-cmPokazTresc-1174-4584>, dostęp: 28.11.2025

jakości usług świadczonych na rzecz mieszkańców oraz dążenie do realizacji celów środowiskowych, gmina Dłutów pozyskała na ten cel dofinansowanie.

INWESTYCJE W PSZOK

Projekt pn. „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gminie Dłutów” jest współfinansowany z programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027, Priorytetu 2 Fundusze Europejskie dla zielonego Łódzkiego, Działania FELD.02.13 „Gospodarka o obiegu zamkniętym”.

Celem będzie zmniejszenie ilości odpadów komunalnych podlegających składowaniu poprzez racjonalizację systemu gospodarki odpadami, w tym w szczególności przez zapewnienie właściwej infrastruktury do zagospodarowania odpadów.

Całkowita wartość projektu: ponad 0,5 mln zł.

Kwota dofinansowania: ok. 440 tys. zł.

Gmina planuje, aby długo oczekiwany PSZOK stał się miejscem nadzorowanym, dostępnym dla mieszkańców. W ramach projektu planowane jest przygotowanie terenu pod PSZOK, w tym wykonanie nawierzchni utwardzonej umożliwiającej ustawienie pojemników na odpady, a także ogrodzenie terenu wraz z bramą, furtką i oświetleniem oraz budowa zjazdu z drogi powiatowej. Na terenie PSZOK gromadzone będą różne frakcje odpadów komunalnych, takie jak papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady biodegradowalne (bioodpady i odpady zielone), przeterminowane leki, chemikalia, baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe oraz zużyte opony.

Projekt przewiduje również działania edukacyjne, w tym warsztaty dla najmłodszych oraz konkurs dla dzieci i młodzieży. Z infrastruktury korzystać będą mieszkańcy Gminy Dłutów.

Rozpoczęcie inwestycji nastąpiło w 2025 r.⁵

GMINA DMOSIN

Na terenie gminy Dmosin funkcjonuje **Mobilny PSZOK**, organizowany przez firmę wyłonioną w ramach zawartej umowy na odbiór odpadów. Odbiór od mieszkańców odbywa się bezpośrednio z nieruchomości, w terminach i miejscach wskazanych przez Urząd Gminy Dmosin.

W ramach Mobilnego PSZOK mieszkańcy mogą przekazywać m.in. odpady niebezpieczne i chemikalia, akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady odzieży i tekstyliów, ramy okienne bez szyb, a także zużyte opony pochodzące z gospodarstw domowych w ilości do 4 sztuk rocznie na właściciela nieruchomości. Przyjmowane są również odpady budowlane i rozbiórkowe w ilości do 30 kg na osobę rocznie.

Gmina na bieżąco monitoruje ilość i rodzaj odbieranych odpadów oraz dostosowuje częstotliwość ich odbioru do potrzeb mieszkańców, co pozwala na optymalizację kosztów systemu i ograniczenie zalegania odpadów.

Gminny system gospodarowania odpadami komunalnymi obejmuje nieruchomości zamieszkałe oraz domki letniskowe i inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

⁵ <https://samorzad.gov.pl/web/gmina-dlutow/budowa-punktu-selektywnej-zbiorki-odpadow-komunalnych-w-gminie-dlutow>, dostęp: 28.11.2025

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy odbiór odpadów komunalnych odbywa się z następującą częstotliwością:

- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – nie rzadziej niż raz w miesiącu;
- odpady segregowane w postaci metali,
- tworzyw sztucznych i opakowań wielomateriałowych – nie rzadziej niż raz na 6 tygodni,
- szkło – nie rzadziej niż raz na pół roku,
- bioodpady – nie rzadziej niż raz w miesiącu,
- papier – nie rzadziej niż raz w roku.

Na terenie gminy funkcjonuje system ulg dla właścicieli nieruchomości posiadających przydomowy kompostownik i kompostujących w nim bioodpady.

MIASTO GŁÓWNO

Działania gminy skupiają się głównie na utrzymaniu funkcjonalnego systemu odbioru i zagospodarowania odpadów oraz na realizacji ustawowych obowiązków w zakresie selektywnej zbiórki odpadów. Jednym z kluczowych elementów tego systemu jest PSZOK.

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

W mieście Głowno funkcjonuje jeden PSZOK, który czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach 7:00–19:00 oraz w soboty od 7:00 do 15:00.

Mieszkańcy Głowna mogą bezpłatnie oddawać do PSZOK-u posegregowane odpady komunalne pochodzące z gospodarstw domowych, takie jak m.in. odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, opony, gruz budowlany czy szkło.

Jednorazowo można oddać maksymalnie 4 opony z jednej nieruchomości. Pracownicy obsługi PSZOK-u mają obowiązek uzyskać od osoby przekazującej odpady oświadczenie poświadczające pochodzenie odpadów w celu zweryfikowania możliwości ich bezpłatnego przekazania w oparciu o złożoną deklarację oraz ewidencjonować każdorazowe przyjęcie odpadów.

Obecnie kluczowym wyzwaniem jest przebudowa i doposażenie PSZOK-u, tak aby umożliwić sprawną i efektywną zbiórkę poszczególnych frakcji odpadów, a w przyszłości również rozszerzenie ich katalogu. Obecna infrastruktura punktu jest w dużej mierze nieutwardzona i pozbawiona odpowiednich urządzeń, co utrudnia zarówno organizację pracy, jak i kontrolę ilości przyjmowanych odpadów.

W odpowiedzi na te potrzeby gmina planuje modernizację PSZOK-u, w ramach uzyskanego dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego.

INWESTYCJE W PSZOK

Gmina pozyskała środki na projekt „Przebudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Głownie”. Projekt dofinansowany w ramach Działania FELD.02.13 „Gospodarka o obiegu zamkniętym”, Priorytetu 2 Fundusze Europejskie dla zielonego Łódzkiego programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027.

Całkowita wartość projektu: ponad 4,9 mln zł.

Wysokość dofinansowania: ok. 4,2 mln zł.

Projekt obejmuje przebudowę istniejącego PSZOK-u w Głownie.

Celem projektu jest poprawa warunków funkcjonowania PSZOK dla mieszkańców Gminy Miasta Głowno, umożliwiającą osiągnięcie wymaganych prawem poziomów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz ich właściwego zagospodarowania, w tym ponownego użycia, odzysku i recyklingu, a także zapewnienie dostosowania do obowiązujących przepisów krajowych oraz prawodawstwa Unii Europejskiej. Inwestycja zostanie zrealizowana w formule „zaprojektuj i wybuduj”.

Efekty realizacji projektu:

- ograniczenie powstawania odpadów poprzez naprawę i ponowne użycie przedmiotów,
- wzrost poziomu recyklingu i selektywnej zbiórki odpadów,
- zwiększenie odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez działania edukacyjne.

PSZOK zostanie zlokalizowany w miejscu umożliwiającym wjazd samochodów i odbiór kontenerów.

Punkt zostanie wyposażony w sprzęt do segregacji odpadów, narzędzia do napraw i biuro obsługi.

W ramach projektu powstanie także Punkt Informacji Ekologicznej, prowadzący działania edukacyjne dla mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, oraz informujący o wdrożonej selektywnej zbiórce odpadów.

PUNKT NAPRAW I PONOWNEGO UŻYCIA

Przy PSZOK-u **powstanie punkt napraw**, wyposażony w niezbędne narzędzia do wykonywania podstawowych prac, które pozwolą przywrócić przedmiotom ich funkcje użytkowe. **Punkt będzie przyjmował rzeczy nadające się do ponownego użycia**. Przedmioty, które nie będą wymagały naprawy, zostaną przekazane zainteresowanym mieszkańcom, natomiast te wymagające drobnych napraw, zostaną naprawione i przygotowane do ponownego wykorzystania.⁶

GMINA KOLUSZKI

Gmina Koluszki prowadzi działania w zakresie systemu gospodarki odpadami, funkcjonowania PSZOK-u oraz utrzymania porządku publicznego.

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

PSZOK w Koluszkach umożliwia mieszkańcom gminy bezpłatne przekazywanie wybranych frakcji odpadów komunalnych, w ramach złożonej deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami.

Aby skorzystać z PSZOK-u działającego dwa razy w tygodniu, mieszkańcy proszeni są o wcześniejsze zgłoszenie chęci oddania odpadów – telefonicznie, mailowo lub osobiście w Urzędzie Miejskim. Po weryfikacji braku zaległości w opłatach ustalany jest dogodny termin dostarczenia odpadów.

Do punktu można przekazywać różne rodzaje odpadów, w tym budowlano-remontowe, zużyte opony, odpady wielkogabarytowe oraz biodegradowalne, w ilościach określonych w regulaminie. Odpady budowlano-remontowe stanowiące odpady komunalne można oddać w ilości do 30 kg jednorazowo z jednej nieruchomości, zużyte opony – do czterech sztuk rocznie, natomiast odpady wielkogabarytowe – do 200 kg w ciągu roku. Mieszkańcy korzystający z ulgi z tytułu posiadania kompostownika nie mogą przekazywać do PSZOK-u odpadów zielonych. W przypadku dostarczenia

⁶ https://www.glowno.pl/6813,przebudowa-punktu-selektywnej-zbiorki-odpadow-komunalnych-w-glownie?tresc=15195#akapit_6972, dostęp: 28.11.2025

większej ilości odpadów niż przewidziane limity obowiązuje opłata dodatkowa. Odpady należy dostarczyć do punktu własnym transportem i na własny koszt. Przy każdorazowym przekazaniu mieszkańiec potwierdza ilość oddanych odpadów podpisem na karcie przekazania odpadów.

INWESTYCJE W PSZOK

Gmina przygotowuje obecnie budowę nowego PSZOK-u, w ramach projektu „Uporządkowanie gospodarki odpadami i edukacja ekologiczna w Koluszkach”.

Projekt dofinansowany dofinansowanie z funduszy europejskich w ramach Działania FELD.02.13 „Gospodarka o obiegu zamkniętym”, Priorytetu 2 Fundusze Europejskie dla zielonego Łódzkiego, programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027.

Całkowita wartość projektu: ponad 4,5 mln zł.

Wysokość dofinansowania: ok. 3,2 mln zł.

Nowy punkt ma mieć rozszerzoną funkcjonalność, obejmującą m.in. **reżytkownię** (punkt wymiany użytecznych przedmiotów) oraz **przestrzeń edukacyjną do prowadzenia warsztatów ekologicznych**. Projekt stanowi istotny krok w kierunku wdrażania zasad gospodarki cyrkularnej, szczególnie w zakresie wydłużania cyklu życia produktów i materiałów. Dokumentacja projektowa jest w fazie opracowania, a realizacja przedsięwzięcia przewidziana została w najbliższych latach. Cel główny to poprawa gospodarki odpadami w gminie Koluszkach. Realizacja projektu obejmuje budowę nowej drogi dojazdowej, wykonanie utwardzonego placu, budowę hali magazynowej i zaplecza biurowego. Obiekt zostanie wyposażony w kontenery do zbiórki odpadów umożliwiając ich łatwą i bezproblemową segregację. Dodatkowo w ramach wydatków przewidziany jest zakup samochodu wielozadaniowego, który poprawi funkcjonalność obiektu i ułatwi pracę.

Budowa obiektu zakłada priorytetowe uwzględnienie aspektów ekologicznych.

W jego obrębie **przewidziano instalację zbiorników retencyjnych, służących do magazynowania wód opadowych oraz ich ponownego wykorzystania na potrzeby pielęgnacji terenów zielonych znajdujących się w obrębie inwestycji.**

Zastosowanym rozwiązaniem innowacyjnym będą **zielone dachy** – jedno z pierwszych tego typu realizacji na terenie gminy Koluszkach.

Na terenie PSZOK-u przewidziano utworzenie kącika ekologicznego. Na specjalnie przygotowanych tablicach informacyjnych zaprezentowane zostaną materiały dotyczące zasad prawidłowej segregacji odpadów, metod ich utylizacji oraz możliwości recyklingu. Celem tej inicjatywy jest zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz podkreślenie znaczenia właściwego gospodarowania odpadami dla ochrony środowiska.

INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ

Urząd Miejski w Koluszkach przekazał placówkom podległym pojemniki do segregacji odpadów. Ponadto gmina Koluszkach podpisała umowę z firmą zewnętrzną na ustawienie 40 pojemników na zużytą odzież. Na terenie gminy rozmieszczone są pergole śmietnikowe wyposażone w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów.

GMINA KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

Gmina Konstantynów Łódzki realizuje działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym przede wszystkim poprzez rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

Od 2022 r. na terenie gminy działa PSZOK, wybudowany ze środków gminy, w którym mieszkańcy mogą bezpłatnie oddawać odpady pochodzące z gospodarstw domowych.

PSZOK działa według sezonowego harmonogramu: od listopada do marca jest czynny we wtorki i czwartki od godz. 8.00 do 15.00 oraz w soboty od 7.00 do 13.00, natomiast od kwietnia do października we wtorki i środy od godz. 8.00 do 15.00, w czwartki od 13.00 do 21.00 oraz w soboty od 7.00 do 13.00.

PSZOK obsługuje **nawet do 80 mieszkańców dziennie bez konieczności wcześniejszych rezerwacji terminów.**

Do PSZOK-u przyjmowane są odpady pochodzące z zamieszkałych nieruchomości, których mieszkańcy ponoszą opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Nie są przyjmowane odpady z działalności gospodarczej ani z nieruchomości niezamieszkałych.

Mieszkańcy mogą oddać między innymi:

- bez limitu: tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, metale, szkło spożywcze, papier, odpady niebezpieczne, przeterminowane leki i chemikalia, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych, powstałe w gospodarstwie domowym (np. igły i strzykawki), zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, tekstylia i odzież.
- z limitem na gospodarstwo domowe: opony (do 4 sztuk rocznie), odpady budowlane i rozbiórkowe (do 1 tony rocznie).

Aby skorzystać z PSZOK-u, potrzebne jest poświadczenie potwierdzające uczestnictwo w gminnym systemie gospodarki odpadami. Dokument mieszkańcy domów jednorodzinnych odbierają w Urzędzie Miejskim w Konstantynowie Łódzkim, a mieszkańcy zabudowy wielorodzinnej u zarządcy nieruchomości.

Dodatkowe działania gminy:

- organizacja zbiórek odpadów wielkogabarytowych, między innymi odpady w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego dwa razy w roku – wiosną i jesienią.
- **możliwość nieodpłatnego wypożyczenia przyczepki do bioodpadów.**

Za funkcjonowanie PSZOK-u odpowiada Urząd Miejski w Konstantynowie Łódzkim.

Od lipca 2022 r. do listopada 2025 r. mieszkańcy przekazali do PSZOK-u **1 295,7705 Mg** odpadów komunalnych.

Źródło: archiwum gminy Konstancynów Łódzki

MIASTO ŁÓDŹ

INFRASTRUKTURA ODPADOWA I ORGANIZACJA SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI

Miasto Łódź wdraża kompleksowy, stale rozwijany system gospodarowania odpadami komunalnymi, który oparty jest na nowoczesnej infrastrukturze, selektywnej zbiórce oraz skutecznej organizacji odbioru i przetwarzania odpadów. Podejmowane działania mają na celu nie tylko spełnienie wymogów ustawowych, ale przede wszystkim zwiększenie efektywności systemu, poprawę komfortu mieszkańców i osiąganie wymaganych poziomów recyklingu.

Z PSZOK-ów mogą korzystać łodzianie, odpady są przyjmowane bezpłatnie, nie są sprawdzane dowody osobiste, pracownicy pytają tylko o imię i nazwisko. Natomiast przywożący śmieci składa deklarację, że mieszka na terenie Łodzi.

Mieszkańcy odpady, które muszą być posortowane według rodzajów dostarczają do punktów we własnym zakresie (własnym transportem). Punkty nie przyjmują zmieszanych odpadów komunalnych. Są przeznaczone tylko dla mieszkańców Łodzi, może się zdarzyć sytuacja, że ich pracownicy mogą poprosić o weryfikację tych danych. PSZOK-i są inwestycją Miasta Łodzi.

NOWOCZESNE PSZOK-i

W 2024 r. na terenie Miasta Łodzi funkcjonowały trzy stałe PSZOK-i, zlokalizowane przy:

- ul. Zamiejskiej 1 (PSZOK przy miejskiej sortowni odpadów),
- ul. Kasprowicza 10,
- ul. Granicznej 2.

W 2024 r. PSZOK-ach przyjęto łącznie **ponad 10 489 ton odpadów**, w tym **ponad 3 399 ton odpadów budowlanych i rozbiórkowych**. Mieszkańcy mieli możliwość oddawania m.in. elektroodpadów, baterii, farb, leków, odpadów zielonych, tekstyliów, opon oraz gruzu. PSZOK-i są dobrze zorganizowane, dostępne i stale promowane w miejskich materiałach edukacyjnych.

NOWY PSZOK - UL. WERSALSKA 39

Nowy PSZOK został uruchomiony 22 września 2025 r. jest dostępny w godzinach 7:00-19.30, a w soboty w godz. 7:00-14:00. Wydłużone godziny pracy mają ułatwić mieszkańcom, przywożenie odpadów.

W 2025 r. w PSZOK-u ogranicza się ilości przyjmowanych:

- odpadów budowlanych i rozbiórkowych - do 1500 kg miesięcznie,
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych - do 1500 kg miesięcznie,
- zużytych opon samochodowych - do 4 szt. rocznie.

Nowy PSZOK w przy ul. Wersalskiej 39 w Łodzi

Źródło: archiwum miasta Łodzi

Źródło: archiwum miasta Łodzi

GMINA NOWOSOLNA

W ramach systemu gospodarowania odpadami gmina Nowosolna prowadzi PSZOK, który stanowi istotny i centralny element lokalnej infrastruktury odpadowej.

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

PSZOK w Nowosolnej umożliwia mieszkańcom gminy bezpłatne przekazywanie posegregowanych odpadów komunalnych, takich jak papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale, odpady biodegradowalne, wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie, żarówki, przeterminowane leki, odzież używana (nienadająca się już do użytku) oraz niewielkie ilości odpadów budowlano-remontowych i opon.

Odpady należy dostarczyć samodzielnie i na własny koszt. Przy oddawaniu odpadów mieszkańiec zobowiązany jest do okazania dokumentu tożsamości potwierdzającego zamieszkanie na terenie

gminy. PSZOK czynny jest 6 razy w tygodniu: poniedziałek 9:00–12:00 (prace serwisowe), wtorek–piątek 13:00–18:00, sobota 9:00–14:00 (z wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy).⁷

PSZOK został wybudowany w latach 2023–2024, a do użytkowania oddany w marcu 2024 r.

Inwestycja została dofinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014–2020, Działanie 5.2 „Gospodarka odpadami”.

Całkowita wartość projektu: ponad 1,5 mln zł.

Dofinansowanie z UE: blisko 650 tys. zł.

Inwestycja obejmowała przebudowę i doposażenie PSZOK-u w miejscowości Natolin, na terenie o powierzchni 1540 m². W ramach robót wykonano m.in. utwardzenie placu, budowę kontenerów na odpady niebezpieczne oraz odpady przeznaczone do ponownego wykorzystania (wraz z punktem napraw), budowę kontenera biurowego do obsługi PSZOK-u, montaż wag stalowo-betonowych oraz wykonanie infrastruktury towarzyszącej: odwodnienia, ogrodzenia, oświetlenia, monitoringu i oznakowania terenu.

W projekcie zrealizowano także działania promocyjne, obejmujące montaż tablicy informacyjno-pamiątkowej oraz przygotowanie materiałów informacyjnych.

Projekt przyczynił się do **poprawy systemu gospodarowania odpadami w gminie Nowosolna oraz wdrażania idei ponownego wykorzystania produktów** wśród ponad 5600 mieszkańców gminy.⁸

GMINA PARZĘCZEW

Gmina Parzęczew prowadzi kompleksowe działania w zakresie gospodarki odpadami, obejmujące zarówno funkcjonowanie PSZOK-u i budowę nowego. PSZOK przyjmuje bez dodatkowych opłat różne rodzaje odpadów komunalnych, w tym m.in. papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne, bioodpady, sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble, odpady budowlane w ograniczonej ilości oraz inne odpady problemowe, takie jak leki, baterie czy opony.

INWESTYCJE W PSZOK

PROJEKT „BUDOWA PUNKTU SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ W MIEJSCOWOŚCI PARZĘCZEW”

W październiku 2025 r. zakończyła się budowa nowego PSZOK-u w gminie Parzęczew. Inwestycja została dofinansowana w ramach Działania FELD.02.13 „Gospodarka o obiegu zamkniętym”, Priorytetu 2 Fundusze Europejskie dla zielonego Łódzkiego, Programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027.

Całkowita wartość projektu: prawie 3,4 mln zł.

Dofinansowanie z UE: blisko 2,9 mln zł.

Od 1 stycznia 2026 r. mieszkańcy będą mogli korzystać z nowego PSZOK-u. Zastąpi on dotychczasowy punkt. Nowy obiekt zostanie wyposażony w wagę najazdową oraz system kart identyfikacyjnych dla mieszkańców, co pozwoli na precyzyjne monitorowanie ilości i źródeł

⁷ <https://bip.gminanowosolna.pl/486/punkt-selektywnej-zbiorki-odpadow-komunalnych-w-gminie-nowosolna.html> , dostęp: 28.11.2025

⁸ <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/1532473/> , dostęp: 28.11.2025

dostarczanych odpadów. Istotnym elementem punktu będzie również strefa wymiany rzeczy używanych, wspierająca ponowne wykorzystanie zasobów oraz ideę zero waste.

PSZOK będzie czynny sześć dni w tygodniu – od poniedziałku do soboty – co umożliwi korzystanie z punktu również osobom pracującym. Teren obiektu będzie monitorowany całodobowo; odpady będzie można pozostawiać wyłącznie w godzinach jego funkcjonowania.

Na terenie PSZOK-u powstała również ścieżka edukacyjna wyposażona w tablice informacyjne i ławki, która będzie wspierać działania z zakresu edukacji ekologicznej i podnoszenia świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami.

PROJEKT „GOSPODARKA CYRKULARNA W GMINIE PARZĘCZEW”

Od maja 2025 r. realizowany jest projekt „Gospodarka Cyrkularna w Gminie Parzęczew”, dofinansowany w ramach Działania FELD.02.13 „Gospodarka o obiegu zamkniętym”, Priorytetu 2 Fundusze Europejskie dla zielonego Łódzkiego, programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027.

W ramach przedsięwzięcia zostaną zakupione i nieodpłatnie przekazane mieszkańcom pojemniki do segregacji odpadów, doposażony, zostanie Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, zainstalowane zostaną stacje do zbiórki elektroodpadów oraz fotonapędzane słupki służące monitorowaniu prawidłowego gospodarowania odpadami. Ponadto zaplanowano organizację dziewięciu warsztatów edukacyjnych dla mieszkańców.

Całkowity koszt realizacji projektu wynosi prawie 2,9 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków UE to prawie 2,5 mln zł.

Nowy PSZOK w gminie Parzęczew

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

Budynek magazynowy, reżytkownia, magazyn na materiały niebezpieczne w PSZOK-u

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

Ścieżka edukacyjna dotycząca gospodarki odpadami w PSZOK

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

GMINA TUSZYN

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

W gminie Tuszyń PSZOK prowadzony jest przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Tuszynie. Do Punktu można dostarczyć odpady zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości

i porządku na terenie gminy Tuszyn, w tym m.in. odpady wielkogabarytowe, odpady poremontowe, tekstylia, opony, tworzywa sztuczne, zużyty sprzęt elektroniczny czy papier.

Osoba oddająca odpady do PSZOK-u zobowiązana jest do wypełnienia deklaracji potwierdzającej opłatę za odpady w gminie Tuszyn oraz ilość i rodzaj dostarczonych do PSZOK-u odpadów.

PSZOK czynny jest we wtorki w godzinach od 9.00 do 16.30 oraz w czwartki od 9.00 do 15.00.

W poniedziałki i środy przyjmowanie odpadów odbywa się po wcześniejszym zgłoszeniu telefonicznym. Natomiast w soboty funkcjonuje zgodnie z obowiązującym harmonogramem zamieszczonym na stronie gminy.⁹

INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ

W 2024 r. Gmina Tuszyn zakupiła kosze uliczne do segregacji odpadów. Były to kosze trzykomorowe w ilości 15 sztuk, które umożliwiają segregację na osobne frakcje: plastik, szkło, papier. Ponadto gmina zakupiła 10 szt. pojedynczych koszy. Wartość zakupu wyniosła 33 000,00 zł. W najbliższym, czasie planowany jest zakup kolejnej partii koszy na odpady, które będą montowane w potrzebnych miejscach w gminie.

Zakupione kosze do segregacji w gminie Tuszyn

Źródło: archiwum gminy Tuszyn

MIASTO ZGIERZ

W ramach działań systemowych, miasto wprowadza rozwiązania zwiększające efektywność segregacji w urzędzie, m.in. likwidując indywidualne kosze na śmieci w biurach i zastępując je zestawami do segregacji w przestrzeniach wspólnych. Działanie to ma charakter modelowy i edukacyjny wobec pracowników administracji publicznej.

Miasto konsekwentnie rozwija sieć estetycznych i funkcjonalnych pojemników do segregacji odpadów, podkreślając znaczenie dbałości o wspólną przestrzeń. Poniżej przykłady projektów inwestycyjnych z zakresu infrastruktury odpadowej.

⁹ <https://tuszyn.org.pl/2025/01/10/pszok-punkt-selektywnej-zbiorki-odpadow-komunalnych-w-gminie-tuszyn/>, dostęp: 28.11.2025

INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ

PROJEKT „ROZWÓJ SYSTEMU SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH” (2024-2027)

Gmina Miasto Zgierz pozyskała środki na realizację projektu pn. „Rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych”. Projekt jest realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027, Priorytetu FELD.02 Fundusze europejskie dla zielonego Łódzkiego, Działania FELD.02.13 „Gospodarka o obiegu zamkniętym”. Głównym celem realizacji projektu jest zwiększenie ilości odpadów zbieranych selektywnie oraz wzrost świadomości mieszkańców w zakresie segregacji odpadów i jej wpływu na środowisko. Dodatkowo realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia poziomu odzysku surowców ze strumienia odpadów komunalnych. Cel wpisuje się w model gospodarki o obiegu zamkniętym oraz jest spójny z polityką UE w zakresie ochrony środowiska naturalnego, minimalizowania zagrożeń dla zdrowia ludzi oraz dla klimatu i różnorodności biologicznej.

W ramach projektu zaplanowano **zakup i montaż pojemników do selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym:**

Pojemniki do selektywnego zbierania odpadów

Źródło: archiwum miasta Zgierz

- 210 szt. kontenerów typu "dzwon", przeznaczonych do selektywnego zbierania metali i tworzyw sztucznych, papieru i szkła, odpowiednio oznakowanych, które zostaną ustawione na terenach zabudowanych mieszkalnymi budynkami wielolokalowymi,
- 268 szt. pojemników (koszy) ulicznych do selektywnego zbierania, podzielonych na cztery frakcje, tj. odpady zmieszane, papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpowiednio oznakowane, które zostaną ustawione w pasach drogowych gminnych ulic oraz na przystankach zarządzanych przez jednostkę organizacyjną Gminy Miasto Zgierz, a także w parku miejskim, miejskich przedszkolach i szkołach,
- 14 szt. pojemników do segregacji w kształcie piłek, przeznaczone na szkło oraz metale i tworzywa sztuczne, odpowiednio oznakowane, które zostaną ustawione na boiskach sportowych,
- 88 szt. pojemników zewnętrznych i 58 szt. wewnętrznych do selektywnego zbierania: metali i tworzyw sztucznych,

papieru, szkła, bioodpadów i odpadów zmieszanych, odpowiednio oznakowanych, na potrzeby jednostek organizacyjnych Gminy Miasto Zgierz. Dodatkowo zostaną zakupione 4 prasy do zgniatania odpadów w pojemnikach 1100 l,

- 32 szt. koszy zewnętrznych w kształcie kredek (zestaw złożony z 4 koszy) do zbiórki metali i tworzyw sztucznych, papieru, szkła i odpadów zmieszanych, które zostaną umieszczone na terenach szkół i przedszkoli,

- 50 szt. koszy na zużyte baterie,
 - 1 kosz (tzw. Miejski Punkt Elektroodpadów) przeznaczony na płyty CD i DVD, drobną elektronikę, w tym telefony i ładowarki, baterie, żarówki, kasety magnetofonowe i VHS.
- Pozostałe zadania dotyczą działań edukacyjnych i zostały opisane w dalszej części podręcznika.

PROJEKT „ZGIERZ – NOWOCZESNE MIASTO PO GODZINACH”

Zgierz jest jednym z 29 miast, które otrzymały dofinansowanie z programu „Rozwój Lokalny” w ramach wsparcia Funduszy Norweskich i Mechanizmu Finansowego EOG. Projekt „Zgierz – nowoczesne miasto po godzinach” realizowany był w latach 2021-2024. W ramach projektu zrealizowano wiele zadań z różnych obszarów w tym z zakresu ochrony środowiska, m.in. zakupiono:

- 196 sztuk ulicznych, betonowych koszy do selektywnego zbierania odpadów. Kosze ustawiono w pasach drogowych. Każdy komplet składa się z 4 koszy w tym na papier, szkło, tworzywa sztuczne i odpady zmieszane,
- 76 sztuk koszy typu kredka do selektywnego zbierania odpadów. Kosze zostały ustawione na placach zabaw.

Uliczne betonowe kosze

Źródło: archiwum miasta Zgierz

Kosze do selektywnej zbiórki odpadów umiejscowione na placu zabaw na terenie miasta Zgierz

Źródło: archiwum miasta Zgierz

DOPOSAŻENIE INFRASTRUKTURY W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI (2020)

Zadanie polegające na zakupie łącznie 583 pojemników do selektywnego zbierania odpadów komunalnych zrealizowano z pożyczki ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (WFOŚiGW w Łodzi). Następnie Gmina zawarła umowę na umorzenie 45% kwoty pożyczki z przeznaczeniem umorzonej kwoty na budowę instalacji fotowoltaicznych na obiektach MOSiR w Zgierzu.

Kosze do selektywnej zbiórki odpadów na terenie miasta Zgierz

Źródło: archiwum miasta Zgierz

PROJEKT „ELEKTRYCZNE ŚMIECI”

W przestrzeni miejskiej, w 13 lokalizacjach ustawiono czerwone pojemniki na drobne elektroodpady. Pojemniki to efekt projektu ekologicznego pod hasłem "Elektryczne śmieci" realizowanego we współpracy z firmą MB Recycling, Fundacją Odzyskaj Środowisko oraz organizacją odzysku AURAEKO. Do projektu włączyła się również Zgierska Spółdzielnia Mieszkaniowa i Towarzystwo Budownictwa Społecznego.

Pojemniki na elektroodpady

Źródło: archiwum miasta Zgierz

PROJEKT „SEGREGACJA ODPADÓW W PLENERZE - EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW ZGIERZA” (2018-2019)

Projekt obejmował:

- zakup Miejskich Punktów Elektroodpadów (MPE) - to specjalne pojemniki na drobny zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (np. żarówki, baterie, telefony, ładowarki), które zostały ustawione w przestrzeni publicznej miasta Zgierz,

Miejskie Punkty Elektroodpadów

Źródło: archiwum miasta Zgierz

Kosze w kształcie piłek

Źródło: archiwum miasta Zgierz

- zakup koszy w kształcie piłek do segregacji na szkło (koloru zielonego) i tworzywa sztuczne (koloru żółtego), które zostały ustawione na boiskach,
- zakup 15 sztuk zgniatarek do butelek wraz z planszami dydaktycznymi informującymi o potrzebie zgniatania butelek, co pozwoli na zaoszczędzenie miejsca w pojemniku i zapobiega jego przepełnieniu. Zgniataarki wraz z planszami dydaktycznymi zostały zamontowane w miejscach, w których prowadzono „Osiedlowe szkółki segregacji”.

APLIKACJE MOBILNE

W ostatnich latach coraz większą rolę w codziennym życiu mieszkańców odgrywają rozwiązania cyfrowe, ułatwiające kontakt z administracją samorządową oraz wspierające realizację zadań publicznych. Coraz więcej gmin decyduje się na wdrożenie nowoczesnych aplikacji mobilnych, które stają się nie tylko narzędziem komunikacji, ale także praktycznym wsparciem w zakresie gospodarki odpadami, bezpieczeństwa czy bieżącej obsługi mieszkańców.

Aplikacje mobilne oferują m.in. harmonogramy odbioru odpadów z przypomnieniami, wyszukiwarki poprawnej segregacji, interaktywne mapy oraz moduły zgłoszeń problemów i usterek np. dzikich wysypisk, uszkodzonych pojemników czy nieodebranych odpadów. Niektóre z bardziej rozbudowanych aplikacji oferują dodatkowe moduły, takie jak tablice ogłoszeń do wymiany rzeczy między mieszkańcami, sekcje edukacyjne lub szkoleniowe dotyczące ekologii, a nawet systemy powiadomień o lokalnych wydarzeniach i inicjatywach proekologicznych.

Dzięki temu mieszkańcy mogą szybko uzyskać potrzebne informacje, a urzędy gmin skuteczniej reagować na zgłaszane potrzeby. Wdrażane są także elektroniczne systemy obsługi PSZOK-ów, oparte na rezerwacji wizyt online czy kartach z kodami QR, które pozwalają na lepszą organizację pracy i kontrolę nad przekazywanymi odpadami.

Cyfryzacja usług samorządowych to krok w stronę budowania nowoczesnej, otwartej administracji, czyli takiej, która odpowiada na realne oczekiwania mieszkańców. Wprowadzone rozwiązania nie tylko usprawniają komunikację i obsługę, lecz także wspierają edukację ekologiczną, promują postawy odpowiedzialne i proekologiczne oraz wzmacniają poczucie współodpowiedzialności za wspólne dobro.

Poniżej zaprezentowane zostały wybrane przykłady wdrożeń aplikacji i systemów cyfrowych w gminach ŁOM.

GMINA BRZEZINY

W gminie Brzeziny została wdrożona aplikacja dla mieszkańców pod nazwą „**BLISKO**”. Aplikacja ta jest bezpłatnym narzędziem mobilnym, umożliwiającym mieszkańcom szybki dostęp do aktualnych informacji i komunikatów samorządowych. Wśród dostępnych funkcji znajduje się **moduł „Gospodarka odpadami”**, który pozwala na śledzenie harmonogramów odbioru odpadów,

otrzymywanie powiadomień o terminach oraz dostęp do najważniejszych informacji dotyczących zasad segregacji i funkcjonowania systemu odpadowego w gminie.

W module dostępna jest również:

- mapa miejsc odbiorów odpadów niebezpiecznych i nietypowych,
- poradnik,
- wyszukiwarka „gdzie wyrzucić”.

W ramach aplikacji możliwe jest również wysyłanie zgłoszeń dotyczących m.in. nieodebranych odpadów, dzikich wysypisk czy przypadków naruszeń przepisów dotyczących jakości powietrza (np. spalania odpadów w piecach).

Aplikacja dostępna do pobrania ze sklepów App Store, Google Play.¹⁰

MIASTO BRZEZINY

Miasto Brzeziny od 2024 r. zapewnia mieszkańcom dostęp do bezpłatnej aplikacji o nazwie „**EcoHarmonogram**”. Usługa umożliwi korzystanie z aplikacji na smartfonach, tabletach oraz komputerach, ułatwiając mieszkańcom efektywne gospodarowanie odpadami.

Za pośrednictwem „EcoHarmonogramu” użytkownicy otrzymują powiadomienia o terminach wywozu poszczególnych frakcji odpadów komunalnych oraz o zbliżających się terminach płatności za odbiór i zagospodarowanie odpadów. Dodatkowo aplikacja udostępnia aktualne informacje na temat zasad segregacji odpadów, pozwala szybko znaleźć lokalizacje punktów zbiórki surowców wtórnych i innych usług związanych z gospodarką odpadami.

„EcoHarmonogram” wspiera mieszkańców w podejmowaniu świadomych decyzji ekologicznych, co przyczynia się do realizacji idei gospodarki o obiegu zamkniętym i ograniczenia ilości odpadów trafiających na składowiska.

GMINA DŁUTÓW

W gminie Dłutów wdrożono aplikację mobilną „**mMieszkaniec**”, stanowiącą bezpłatny kanał informacyjny, który umożliwi mieszkańcom szybki dostęp do najważniejszych informacji dotyczących funkcjonowania gminy, w tym gospodarki odpadami komunalnymi.

Aplikacja zawiera m.in. moduły mOgłoszenia, mTurysta oraz **mOdpady**, w którym dostępne są harmonogramy odbioru odpadów z funkcją przypomnień, a także informacje o zasadach segregacji i działaniu PSZOK-u. Aplikację można bezpłatnie pobrać ze sklepów App Store i Google Play.¹¹

¹⁰ <https://www.gminabrzeziny.pl/informator-gospodarczy/gospodarka-komunalna/gospodarka-odpadami/982-gospodarka-odpadami> , dostęp: 28.11.2025

¹¹ <https://samorzad.gov.pl/web/gmina-dlutow/aplikacja-mmieszkaniec> , dostęp: 28.11.2025

GMINA DOBRÓŃ

W gminie Dobroń funkcjonuje aplikacja mobilna „**Gmina Dobroń**”, w której mieszkańcy mogą znaleźć **harmonogramy odbioru odpadów oraz instrukcje dotyczące prawidłowej segregacji odpadów**. Aplikacja umożliwia między innymi zgłaszanie dzikich wysypisk czy nieprawidłowości w zakresie odbierania odpadów. W aplikacji dostępna jest również interaktywna mapa, a całość została zintegrowana z Regionalnym Systemem Ostrzegania. Program można pobrać ze sklepów App Store, Google Play.¹²

ELEKTRONICZNY SYSTEM OBSŁUGI KLIENTÓW PSZOK-u - KARTY PSZOK

Gmina Dobroń wdrożyła również innowacyjny system internetowej rezerwacji wizyt w PSZOK-u, który znacząco usprawnił organizację pracy punktu oraz obsługę mieszkańców. System, opracowany wewnątrz przez zespół urzędników, pozwala na szybkie umawianie wizyt online, sprawdzanie szczegółów zgłoszenia oraz ich anulowanie.

Rezerwacja jest obowiązkowa, dzięki czemu wyeliminowano kolejki, zapewniono lepszą kontrolę nad ruchem w PSZOK-u oraz możliwość weryfikacji deklaracji śmieciowych. Dla osób bez dostępu do Internetu wprowadzono możliwość rezerwacji telefonicznej i osobistej, co zapewnia pełną dostępność usługi.

Nowy system to przykład skutecznego wdrożenia cyfrowego narzędzia, które odpowiada na lokalne potrzeby mieszkańców, a jednocześnie poprawia efektywność funkcjonowania gminnych usług.¹³

GMINA KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

W gminie Konstantynów Łódzki uruchomiona została bezpłatna aplikacja mobilna „**Konstantynów Łódzki**”. Stanowi ona wygodny kanał informacyjny, który umożliwia mieszkańcom szybki dostęp do najważniejszych informacji o funkcjonowaniu gminy, w tym m.in. o gospodarce odpadami komunalnymi.

W jednym z modułów aplikacji, zatytułowanym „**Wywóz śmieci**”, mieszkańcy mogą sprawdzić harmonogram odbioru odpadów oraz zapoznać się z **instrukcjami dotyczącymi prawidłowej segregacji**.

Aplikację można bezpłatnie pobrać ze sklepów App Store i Google Play.¹⁴

¹² <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-dobron/nowoczesna-aplikacja-mobilna-gminy-dobron--pobierz-juz-dzis>, dostęp: 25.11.2025

¹³ <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-dobron/nowy-system-rezerwacji-pszok--wygodniej-szybciej-i-bez-kolejek>, dostęp: 25.11.2025

¹⁴ <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-konstantynow-lodzki/o-aplikacji-miejskiej-przeczytasz-w-informatorze>, dostęp: 25.11.2025

GMINA KSAWERÓW

W gminie Ksawerów funkcjonuje bezpłatna aplikacja mobilna „**Gmina Ksawerów**”, dostępna do pobrania ze sklepów App Store, Google Play. Dzięki niej mieszkańcy na bieżąco mogą śledzić najważniejsze wydarzenia, otrzymywać aktualności dotyczące gminy, a także mieć pod ręką **harmonogram wywozu śmieci**. Aplikacja przypomina m.in. o wystawieniu odpowiedniego pojemnika, czy o wywozie gabarytów.¹⁵

GMINA PABIANICE

Darmowa, wielozadaniowa aplikacja mobilna „**Gmina Pabianice**” przeznaczona dla mieszkańców gminy Pabianice, zawiera m.in. następujące moduły:

- **Aktualności, wydarzenia i powiadomienia** - oferuje błyskawiczny dostęp do gminnych aktualności i wydarzeń. Dzięki niej otrzymasz powiadomienia o sytuacji kryzysowej, terminie wywozu odpadów czy konieczności zapłaty podatku,
- **Mapa potrzeb** – aplikacja w bardzo prosty sposób pozwala na zgłaszanie różnych problemów czy usterek, dotyczących np. miejsc niebezpiecznych, awarii oświetlenia ulicznego, problemu z wywozem odpadów czy dzikich wysypisk śmieci,
- **Kalendarz wywozu odpadów** - aplikacja przypomina o terminie odbioru poszczególnych odpadów, informuje o zasadach prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów, powiadamia o aktualnościach związanych z tą tematyką. Moduł umożliwi dodatkowo wysyłanie reklamacji dotyczących braku odbioru odpadów, uszkodzonego pojemnika lub innych sytuacji¹⁶.

MIASTO PABIANICE

Miasto Pabianice przystąpiło do programu „**Kiedy Śmieci**”, który ma na celu m.in. przypominanie o nadchodzących odbiorach odpadów komunalnych, zbiórce odpadów wielkogabarytowych, czy nadchodzącym terminie płatności. W aplikacji można znaleźć również **wyszukiwarkę odpadów oraz podstawowe informacje dotyczące gospodarki odpadami** (zasady o prawidłowej segregacji oraz dane o PSZOK).

¹⁵ <https://ugminy.ksawerow.com/index.php/blog/zyskaj-kontrolę-nad-codziennoscia-z-aplikacja-gmina-ksawerow-badz-zawsze-na-czasie>, dostęp: 25.11.2025

¹⁶ <https://pabianice.gmina.pl/9442/aplikacja-mobilna.html>, dostęp 28.11.2025

GMINA PARZĘCZEW

Gmina Parzęczew wprowadziła mobilną aplikację „**EcoHarmonogram**”, dzięki której mieszkańcy mają szybki i wygodny dostęp do aktualnych informacji związanych z gospodarką odpadami. Użytkownicy mogą przeglądać zawsze obowiązujący **harmonogram odbioru odpadów**, a także otrzymywać różnego rodzaju powiadomienia oraz dodatkowe **komunikaty dotyczące zasad postępowania z odpadami**. Aplikacja wspiera prawidłową segregację, udostępnia godziny otwarcia PSZOK oraz prezentuje bieżące dane o jakości powietrza. Informuje również o terminach płatności za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Każdy użytkownik może dopasować ustawienia do swoich potrzeb – m.in. określić, czy przypomnienia o odbiorze odpadów mają pojawiać się dzień, dwa lub trzy dni wcześniej, a także wskazać preferowane godziny wyświetlania komunikatów. W 2024 r. Gmina Parzęczew rozbudowała aplikację o **moduł „oddaj/wymień”**, umożliwiającą mieszkańcom szybkie i proste znalezienie nowych właścicieli dla przedmiotów, które nie są im już potrzebne. Rozwiązanie to ma charakter edukacyjny – promuje właściwe postępowanie z odpadami, zasady segregacji i gospodarki o obiegu zamkniętym, wspiera recykling, kształtuje świadome, zrównoważone postawy konsumenckie, popularyzuje ideę 7R (Refuse, Reduce, Reuse, Recycle, Repair, Recover, Rethink) oraz zachęca do oszczędnego korzystania z posiadanych rzeczy i wymiany używanych przedmiotów.

Od 1 stycznia 2026 r. planowane jest wprowadzenie nowego systemu obsługi PSZOK-u oraz rozszerzenie funkcjonalności aplikacji EcoHarmonogram o moduł dedykowany PSZOK.

Dzięki temu mieszkańcy mogą na bieżąco sprawdzać historię swoich wizyt w punkcie, a gmina uzyskuje lepszą kontrolę nad ilością przyjmowanych odpadów. Nowy system umożliwia również skuteczne weryfikowanie, czy z PSZOK-u korzystają wyłącznie osoby do tego uprawnione.

GMINA OZORKÓW

Gmina Ozorków uruchomiła **Elektroniczny System Obsługi Klientów PSZOK**, oparty na wykorzystaniu czytników kodów QR umieszczonych na indywidualnych Kartach Użytkownika PSZOK. Karta ta stanowi podstawę przyjęcia do punktu w Modlnej selektywnie zebranych odpadów komunalnych i jest wydawana na wniosek właściciela nieruchomości, dla której złożona została aktualna deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W przypadku nieruchomości wielolokalowych jedna karta przydzielana jest na cały budynek i powinna zostać udostępniona mieszkańcom przez zarząd wspólnoty. Wniosek o wydanie karty można pobrać ze strony internetowej urzędu lub złożyć bezpośrednio w Referacie Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarowania Mieniem. Karta wydawana jest w trybie ciągłym, bezpłatnie, w liczbie jednej sztuki na nieruchomość. Umożliwia szybką i wygodną weryfikację nieruchomości oraz kontrolę przysługujących limitów odpadów dostarczanych do PSZOK.¹⁷

¹⁷ <https://www.ug-ozorkow.pl/19-aktualne/1829-elektroniczny-system-obslugi-klientow-pszok> , dostęp: 24.11.2025

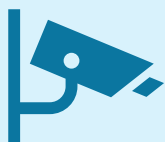
Urząd Gminy Ozorków
ul. Wigury 14,
95-035 Ozorków
tel. 42 277 14 44 wew. 127
g-mail: gmina@ug-ozorkow.pl

Karta użytkownika PSZOK
GMINA OZORKÓW

www.ug-ozorkow.pl

Źródło: archiwum gminy Ozorków

NADZÓR NAD PORZĄDKIEM W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Nielegalne wyrzucanie odpadów, akty wandalizmu oraz inne wykroczenia w przestrzeni publicznej stanowią poważny problem dla wielu gmin i społeczności lokalnych. Działania te nie tylko szkodzą środowisku naturalnemu, lecz także obniżają poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz generują dodatkowe koszty związane z usuwaniem szkód. Skutkiem są zanieczyszczone tereny zielone, dewastacja mienia publicznego i narastające poczucie bezkarności sprawców. Dlatego samorządy oraz służby porządkowe poszukują coraz skuteczniejszych narzędzi, które pozwolą przeciwdziałać tego typu zjawiskom i zwiększyć świadomość odpowiedzialności obywatelskiej.

Gminy coraz częściej wykorzystują fotopułapki jako skuteczne narzędzie do walki z tymi zjawiskami. Urządzenia te **montowane są w miejscach szczególnie narażonych, takich jak tereny leśne, nieużytki czy okolice dzikich wysypisk**. Kluczową cechą fotopułapek jest ich mobilność. Mogą być one łatwo przenoszone z miejsca na miejsce, co utrudnia ich zlokalizowanie przez potencjalnych sprawców.

Stosowanie fotopułapek ma przede wszystkim **charakter prewencyjny** – sama informacja o możliwości monitorowania przestrzeni działa odstrasza. Gminy często informują o instalacji fotopułapek za pomocą tabliczek lub komunikatów w mediach lokalnych.

Fotopułapki **wspierają również działania straży miejskiej i służb porządkowych**, a ich obecność jest elementem budującym świadomość odpowiedzialności środowiskowej mieszkańców.

Zarejestrowane przez urządzenia materiały (zdjęcia, filmy) są wykorzystywane jako dowody w postępowaniach mandatowych lub karnych, co pozwala skutecznie egzekwować prawo i identyfikować sprawców wykroczeń.

GMINY STOSUJĄCE TAKIE ROZWIĄZANIE TO:

ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI, ANDRESPOL, BRÓJCE, KOLUSZKI, KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI, LUTOMIERSK, MIASTO ŁÓDŹ, PABIANICE (gmina wiejska), PABIANICE (gmina miejska), PARZĘCZEW, ROGÓW, STRYKÓW, TUSZYN, ZGIERZ (gmina wiejska), ZGIERZ (gmina miejska).

LOKALNE AKCJE ZBIÓRKI ODPADÓW

Lokalne zbiórki odpadów pełnią niezwykle ważną rolę w kształtowaniu proekologicznych postaw mieszkańców oraz w budowaniu odpowiedzialności za wspólne środowisko. Dzięki nim zużyty sprzęt elektryczny, elektroniczny, baterie, tekstylia czy plastikowe nakrętki nie trafiają na dzikie wysypiska ani do zwykłych pojemników, ale mogą zostać odpowiednio zagospodarowane i poddane recyklingowi. Takie inicjatywy to nie tylko realny wkład w ochronę przyrody, lecz także szansa na wspieranie lokalnych organizacji społecznych, charytatywnych i edukacyjnych. Coraz częściej akcje zbiórek łączą ekologię z pomocą potrzebującym, co sprawia, że mieszkańcy chętnie angażują się w działania na rzecz dobra wspólnego.

Gminy stosują w tym zakresie różne rozwiązania – od organizowania mobilnych zbiórek elektroodpadów, poprzez akcje charytatywne połączone z gromadzeniem tekstyliów czy plastikowych nakrętek, aż po nowoczesne butelkomaty motywujące mieszkańców do segregacji „u źródła”. Dzięki tej różnorodności działań możliwe jest dotarcie do szerokiego grona odbiorców i zwiększanie skuteczności systemu gospodarki odpadami.

W organizację takich zbiórek coraz częściej włączają się lokalne społeczności i instytucje, np. ochotnicze straże pożarne oraz koła gospodyń wiejskich, które pomagają w promocji lub logistyce akcji. Dzięki temu działania te mają charakter ekologiczny oraz wspierają edukację ekologiczną i wzmacniają zaangażowanie mieszkańców w troskę o środowisko.

GMINA ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI

Gmina Aleksandrów Łódzki aktywnie zachęca mieszkańców do udziału w zbiórkach odpadów, łącząc działania proekologiczne z inicjatywami charytatywnymi. Dzięki temu każdy może w prosty sposób zadbać o środowisko, a jednocześnie wesprzeć lokalne akcje społeczne. Informacje o planowanych ziórkach publikowane są na profilu gminy w serwisie Facebook oraz na ekoportalu gminnym „EkoMiasto Aleksandrów Łódzki”.

ZBIÓRKA ZUŻYTEGO SPRZĘTU ELEKTRONICZNEGO I ELEKTRYCZNEGO ORAZ TEKSTYLIÓW

W 2025 r. na terenie gminy przeprowadzono dwie zbiórki elektroodpadów.

W dniach 7–16 kwietnia odbyła się charytatywna zbiórka elektroodpadów, realizowana w ramach projektu „Elektryczne Śmieci”. Środki finansowe pozyskane dzięki akcji zostały przekazane Stowarzyszeniu Animal SOS, które wspiera Schronisko Psiakowo w Piotrowicach. W trakcie zbiórki zebrano łącznie 1820 kg elektrośmieci.

Charytatywna zbiórka elektroodpadów, kwiecień 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Druga zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego została przeprowadzona w dniach 30 września – 15 października 2025 r. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu mieszkańców udało się zebrać 2 kontenery elektroodpadów o łącznej masie 7 937 kg. Akcja została zorganizowana przez Gminę Aleksandrów Łódzki we współpracy z Fundacją Odzyskaj Środowisko, Stowarzyszeniem Aleksandrowskie Forum Społeczne oraz MB Recycling.

Charytatywna zbiórka elektroodpadów, październik 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

W dniach 9-14 listopada 2024 r. na terenie Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Łódzkim odbyła się charytatywna zbiórka zużytego sprzętu elektronicznego, elektrycznego oraz tekstyliów. Akcja ta miała charakter ekologiczny i cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców oraz przedsiębiorców z terenu gminy Aleksandrów Łódzki. Zebrano 4 717 kg elektroodpadów oraz 2 098 kg tekstyliów. Dochód ze zbiórki został przekazany na rzecz walczącej z nowotworem mieszkanki Rąbienia.

Charytatywna zbiórka elektroodpadów i tekstyliów, listopad 2024 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

ZBIÓRKA BUTELEK PET

Akcje prowadzone za pośrednictwem automatu do zbiórki butelek PET są motywacją do efektywnej segregacji odpadów „u źródła”. Mieszkańcy, w zamian za oddane do automatu odpady, mogą odbierać nagrody. Z zakresu gospodarki odpadami przeprowadzono akcje pod nazwą: „Zapylamy z recyklingiem”, „EKO wymiatacze – segregują, kompostują, ograniczają”, „Nie odpadaj – segreguj”, „Wymiatamy butelkami”. W okresie kwiecień-maj 2025 r. przeprowadzono pierwszą charytatywną akcję z wykorzystaniem butelkomatu. Za każde 45 butelek wrzuconych do automatu – gmina przekazała 1 kg karmy na rzecz schroniska Psiakowo. Zebrano łącznie 33 967 butelek, czyli do schroniska Psiakowo przekazano ponad 750 kg karmy.

Plakat informacyjny dotyczący charytatywnej zbiórki butelek PET

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

ZBIÓRKA NAKRĘTEK

Gmina we współpracy ze Stowarzyszeniem Nowe Szlaki z Bełdowa prowadzi zbiórki nakrętek do specjalnych pojemników w kształcie serc. Dwa pojemniki stanęły na terenie Aleksandrowa Łódzkiego (przy Urzędzie Miasta oraz przy Młodzieżowym Domu Kultury). Trzecie serduszek znajduje się na terenie Szkoły Podstawowej w Bełdowie. Nakrętki przekazywane są na rzecz Hospicjum im. Jana Pawła II w Zgierzu.

Zbiórka nakrętek w gminie Aleksandrów Łódzki

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

MIASTO BRZEZINY

Na terenie miasta Brzeziny prowadzone są lokalne akcje zbiórki odpadów z udziałem mieszkańców oraz instytucji. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny można przekazywać do PSZOK-ów. Dodatkowo, akcje zbiórki organizowane są przez Ochotnicze Straże Pożarne, szkoły oraz przy parafiach, co pozwala na łatwiejszy dostęp do zbiórki dla całej społeczności.

W ramach działań proekologicznych prowadzone są również zbiórki nakrętek, które trafiają do specjalnych pojemników w kształcie serca, ustawionych przy szkołach. Zebrane nakrętki wspierają

lokalne inicjatywy charytatywne i edukacyjne, a jednocześnie uczą mieszkańców odpowiedzialności za środowisko.

GMINA KOLUSZKI

ZBIÓRKA ZUŻYTEGO SPRZĘTU ELEKTRONICZNEGO I ELEKTRYCZNEGO

Na terenie gminy prowadzona jest zbiórka elektroodpadów od mieszkańców, połączona z kampanią informacyjną dotyczącą odbioru odpadów wielkogabarytowych i elektroodpadów. W 2025 r. mieszkańcy mieli możliwość oddania tych frakcji w ramach tzw. **mobilnej zbiórki**. Harmonogram odbioru dostępny jest na stronie internetowej gminy.

GMINA STRYKÓW

ZBIÓRKA NAKRĘTEK

Akcja „Nasze serca budują hospicjum” ma na celu edukację mieszkańców w zakresie segregacji odpadów i jednocześnie zachęca do pomocy charytatywnej. W kilku miejscach w gminie Stryków pojawiły się zakupione ze środków gminnych pojemniki w kształcie serca. Do pojemników tych mieszkańcy wrzucają plastikowe nakrętki od napojów, kosmetyków i innych produktów, które mimo że są odpadem, zebrane w większej ilości zasilają budżet organizacji pożytku publicznego i przyczyniają się do realizacji szczytnego celu publicznego. Do akcji w 2023 r. dołączyły firmy: Corning Optical Communications Polska w 2022 r. i General Logistics Systems Poland Sp. z o.o., które na swoim terenie również ustawiły serduszka na nakrętki. Zebrane nakrętki zawożone są do Hospicjum Stacjonarnego w Zgierzu. Środki uzyskane ze sprzedaży odpadów jako surowca wtórnego początkowo przeznaczono na wsparcie budowy zgierskiego hospicjum wraz z poradnią medycyny paliatywnej oraz na rozwój infrastruktury umożliwiającej obsługę pacjentów hospicjum domowego, a po jego otwarciu w 2022 r. na doposażenie placówki. Od początku akcji mieszkańcy gminy Stryków zebrali już 3 260 kg nakrętek.

GMINA OZORKÓW

ZBIÓRKA ZUŻYTEGO SPRZĘTU ELEKTRONICZNEGO I ELEKTRYCZNEGO

W gminie Ozorków w dniach od 19 do 25 lutego 2025 r. odbyła się II edycja zbiórki elektrośmieci organizowanym przez Koła Gospodyń Wiejskich we współpracy z Fundacją Maszerujemy. Akcja miała na celu zebranie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz baterii i akumulatorów. Mieszkańcy mogli oddać elektrośmieci w konkretnych miejscach. Za zebrany sprzęt Koła Gospodyń Wiejskich otrzymają wynagrodzenie.

Nadrzędnym celem przedsięwzięcia było podnoszenie świadomości nt. prawidłowego zagospodarowania odpadów i korzyściach wynikających z odzysku surowców.

KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH
GMINY OZORKÓW
ORAZ FUNDACJA MASZERUJEMY
ORGANIZUJE ZBIÓRKĘ
elektroprzętu i elektronarzędzi

URZĄDZENIA AGD
SPRZĘT TELEINFORMATYCZNY
SPRZĘT AUDIOWIZUALNY
NARZĘDZIA ELEKTRYCZNE
BATERIE I AKUMULATORY
ZABAWKI I AUTOMATY

MIEJSCE I CZAS ZBIÓRKI:
ŚWIETLICA ŚRODOWISKOWA/BIBLIOTEKA UL. SOKOLNICKIEGO 1
19-21 LUTEGO (ŚRODA-PIĄTEK) GODZ. 9.00 - 16.30
24 LUTEGO (PONIEDZIAŁEK) 9.00 - 16.30
25 LUTEGO (WTOREK) 11.00 - 17.00
W PRZYPADKU BRAKU MOŻLIWOŚCI DOSTARCZENIA WIĘKSZEGO SPRZĘTU
SAMODZIELNIE LUB W INNYCH GODZINACH
PROSIMY O KONTAKT POD NUMEREM TELEFONU 530 620 209

Źródło: archiwum gminy Ozorków

GMINA DMOSIN

ZBIÓRKI ODPADÓW

Zbiórka elektroodpadów w Woli Cyrusowej – w 2022 r. Koło Gospodyń Wiejskich z Woli Cyrusowej Kolonii przeprowadziło jednorazową zbiórkę elektrośmieci, umożliwiając mieszkańcom właściwe pozbycie się zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Zbiórka przeterminowanych leków – przeterminowane leki mogą być oddawane przez mieszkańców do specjalnie wyznaczonych punktów zbiórki zlokalizowanych w Ośrodku Zdrowia w Kotacinie oraz w Nagawkach.

Zbiórka zużytych baterii – zużyte baterie można przekazywać do pojemników znajdujących się w budynku Urzędu Gminy, Szkole Podstawowej w Dmosinie oraz Szkole Podstawowej w Kotacinie.

2

WSPÓŁPRACA I PARTNERSTWA

Gospodarka o obiegu zamkniętym w gminach wymaga współpracy, zarówno między samorządami, jak i z partnerami zewnętrznymi. Coraz więcej gmin angażuje się we wspólne działania, projekty i inicjatywy, które wykraczają poza granice jednej jednostki.

W niniejszej części przedstawiono wybrane dobre praktyki, które obrazują, jak gminy realizują idee GOZ poprzez różne formy współpracy.

Omówione zostały między innymi:

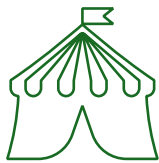
- *współpraca międzygminna w zakresie gospodarki odpadami i rozwiązań ekologicznych,*
- *ponadlokalne inicjatywy i wydarzenia realizowane przy współudziale/ lub na rzecz kilku JST, organizacji pozarządowych oraz instytucji naukowych, ukierunkowane na wspieranie zrównoważonego rozwoju i wdrażanie zasad GOZ,*
- *zaangażowanie w inicjatywy ogólnopolskie, w tym udział w programach i kampaniach promujących zrównoważony rozwój i ochronę środowiska,*
- *współpraca międzynarodowa, realizowana głównie poprzez udział w projektach finansowanych ze środków unijnych lub w ramach partnerstw międzynarodowych,*
- *współpraca z sektorem biznesu, ukierunkowana na wspieranie zrównoważonych, prośrodowiskowych rozwiązań i innowacji.*

Przedstawione przykłady pokazują, że skuteczne wdrażanie GOZ wymaga szerokiego spojrzenia i otwartości na współdziałanie z różnorodnymi podmiotami.

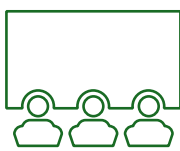
2

WSPÓŁPRACA MIĘDZYGMINNA

**WYDARZENIA I INICJATYWY
PONADLOKALNE**

**ZAANGAŻOWANIE W INICJATYWY
OGÓLNOPOLSKIE**

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

WSPÓŁPRACA Z BIZNESEM

WSPÓŁPRACA MIĘDZYGMINNA

Współpraca międzygminna w zakresie gospodarki odpadami na obszarze ŁOM jest wciąż ograniczona, choć stanowi obszar o dużym potencjale do rozwoju wspólnych działań. Przepisy i różnice organizacyjne między gminami nie zawsze ułatwiają tworzenie wspólnych systemów, takich jak PSZOK-i czy wspólne przetargi.

Część gmin z obszaru metropolitalnego należy do Związku Międzygminnego „BZURA”, natomiast inne współpracują w ramach Klastra Energii Powiatu Pabianickiego, co pokazuje, że samorządy stopniowo poszukują różnych form współdziałania w obszarze gospodarki komunalnej i energetyki.

ZWIĄZEK MIĘDZYGMINNY „BZURA”

ZWIĄZEK MIĘDZYGMINNY „BZURA” zrzesza 19 gmin z terenu województwa łódzkiego, **z czego sześć gmin należących do Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny (tj. Gmina Aleksandrów Łódzki, Gmina Brzeziny, Gmina Stryków, Gmina Miasta Głowno, Gmina Dmosin, Gmina Parzęczew).**

Związek został powołany w celu stworzenia i wdrożenia kompleksowego oraz szczelnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. System ten obejmuje selektywną zbiórkę odpadów, ich odzysk, recykling i właściwe unieszkodliwianie. Kluczowym elementem tych działań jest budowa nowoczesnej instalacji - zakładu zagospodarowania odpadów o zdolności przetwarzania około 50 tysięcy ton odpadów rocznie.

Jak czytamy na oficjalnej stronie Związku, utworzenie Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych pozwoli na realne zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń, poprawę jakości środowiska naturalnego oraz zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w tworzenie odpowiedzialnego systemu gospodarowania odpadami.

Najważniejsze cele realizowanego przedsięwzięcia to:

- usprawnienie gospodarki odpadami na terenie gmin zrzeszonych w Związku Międzygminnym „BZURA”,
- zwiększenie ilości odpadów poddawanych segregacji oraz kompostowaniu,
- ograniczenie ilości odpadów biodegradowalnych przekazywanych do składowania.

Inwestycja przyczyni się również do szeregu efektów jakościowych, takich jak:

- zmniejszenie ilości zanieczyszczeń trafiających do środowiska,
- poprawa jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby,
- zapobieganie degradacji środowiska i skuteczniejsza ochrona przyrody,

- dostosowanie sposobu gospodarowania odpadami do wymagań krajowych i unijnych,
- zwiększenie poziomu odzysku surowców wtórnych i oddzielania frakcji biodegradowalnej,
- wdrożenie innowacyjnych, nowoczesnych technologii,
- uporządkowanie systemu gospodarki odpadami w regionie,
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gmin zrzeszonych w Związku,
- stworzenie lepszych warunków do rozwoju społecznego i gospodarczego,
- podniesienie efektywności zarządzania odpadami,
- poprawa standardu i jakości życia mieszkańców oraz odwiedzających region.¹⁸

KLASTER ENERGII POWIATU PABIANICKIEGO

KLASTER ENERGII POWIATU PABIANICKIEGO to porozumienie cywilnoprawne dwóch gmin członkowskich: **Pabianic** (gmina wiejska) oraz **Dobronia**.

Klaster koncentruje się między innymi na **zwiększaniu bezpieczeństwa energetycznego** poprzez dywersyfikację źródeł energii, w szczególności wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, rozwoju rozproszonej energetyki prosumenckiej wspieranej systemem dopłat i dotacji oraz poszukiwaniu rozwiązań inwestycyjnych umożliwiających produkcję energii elektrycznej z OZE na obszarze klastra. Ważnym elementem aktywności klastra jest również edukacja ekologiczna dotycząca OZE i podnoszenie świadomości środowiskowej, wdrażanie nowatorskich technologii w zakresie efektywnego zarządzania energią (ICT) i sterowania przemysłowego (OT), realizacja projektów inwestycyjnych w sektorze ciepłownictwa i energetyki elektrycznej, bilansowanie energii w obrębie klastra, stworzenie możliwości zakupu energii z OZE przez jego członków w formule umów PPA (Power Purchase Agreement) oraz współpraca z partnerami technologicznymi.

Klaster energii stanowi formę społeczności energetycznej, która poprzez zrzeszenie lokalnych samorządów oferuje znacznie większy potencjał działania niż inicjatywy realizowane indywidualnie.

Do podstawowych funkcji klastra należą m.in. obrót i rozliczanie energii wytwarzanej w jego obszarze, budowa własnych instalacji OZE, wypracowanie efektywnego modelu współpracy z operatorem systemu dystrybucyjnego, wsparcie przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz zapewnienie możliwości finansowania przez inwestorów, przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu, a także wsparcie techniczne, merytoryczne, organizacyjne i projektowe związane z realizacją inwestycji w OZE. Obecnie członkowie Klastra Energii podejmują działania zmierzające do utworzenia spółdzielni energetycznej. Spółdzielnia taka to podmiot działający na zasadzie dobrowolnego i otwartego uczestnictwa, którego celem jest wytwarzanie, dystrybucja oraz sprzedaż energii elektrycznej bądź ciepłej. Jej członkowie mogą produkować energię z odnawialnych źródeł, takich jak instalacje fotowoltaiczne, biogazownie czy turbiny wiatrowe, a następnie wzajemnie rozliczać jej zużycie w ramach korzystnego systemu rozliczeń. Rozwiązanie to pozwala na obniżenie jednostkowej ceny energii oraz zwiększa udział OZE w lokalnym miksie energetycznym, co przyczynia się do ograniczenia negatywnego oddziaływania energetyki na środowisko.¹⁹

¹⁸ <https://www.zmbzura.pl/o-zwiazku/>, dostęp: 25.11.2025

¹⁹ <https://pabianice.gmina.pl/9360/klaster-energii.html>, dostęp: 25.11.2025

WYDARZENIA I INICJATYWY PONADLOKALNE

Na terenie ŁOM realizowane są również inicjatywy i wydarzenia o charakterze ponadlokalnym, które wykraczają poza granice pojedynczych gmin. Mają one na celu wymianę doświadczeń, promocję dobrych praktyk oraz integrację działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, w tym GOZ.

Przykładami takich przedsięwzięć są m.in. konferencja poświęcona gospodarce obiegu zamkniętego w Parzęczewie, Festival CircuLAB promujący innowacje i współpracę w duchu gospodarki cyrkularnej, a także działania Biura Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny, które wspiera inicjatywy współpracy między samorządami regionu.

ANALIZA POTRZEB I CYKL SPOTKAŃ

Na podstawie doświadczeń zdobytych m.in. w ramach projektu „FRONTSH1P – A FRONTrunner approach to Systemic circular, Holistic & Inclusive solutions for a new Paradigm of territorial circular economy”, współfinansowanego ze środków Programu Ramowego Unii Europejskiej Horyzont 2020, podjęto decyzję o przeprowadzeniu analizy potrzeb JST SŁOM w zakresie GOZ.

W okresie od 1 lipca do 13 września 2024 r. Biuro SŁOM zrealizowało badanie mające na **celu zidentyfikowanie aktualnych wyzwań i oczekiwań samorządów, aby dostosować planowane działania do realnych potrzeb swoich członków.**

Diagnoza prowadzona była mailowo i telefonicznie i objęła wszystkie JST należące do Stowarzyszenia. Odpowiedzi udzieliło 21 z 26 JST. Najczęściej zgłaszane potrzeby dotyczyły:

- działań informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców,
- rozwiązań w zakresie bioodpadów (kompostownie, kompostowniki przydomowe),
- rozbudowy i doposażenia PSZOK-ów oraz punktów napraw i wymiany.

Inne zgłoszone tematy obejmowały m.in. gospodarkę wodami opadowymi, retencję, ponowne wykorzystanie tekstyliów, rozwój infrastruktury segregacji i recyklingu, modernizację oświetlenia ulicznego oraz zagospodarowanie terenów zdegradowanych.

Wyniki diagnozy potwierdziły wysokie zainteresowanie JST wdrażaniem rozwiązań GOZ i stały się punktem wyjścia do dalszych działań Stowarzyszenia. Pierwszym krokiem było uczestnictwo w wydarzeniu „Gospodarka Obiegu Zamkniętego – klucz do zrównoważonego rozwoju” w Parzęczewie 25 września 2024 r.

Następnie podjęto decyzję o przeprowadzeniu **pogłębionej analizy potrzeb JST oraz przygotowaniu cyklu spotkań dla gmin.**

Pierwsze spotkania, zorganizowane w lutym 2025 r., miały na celu:

- wprowadzenie do zagadnień GOZ,

- przedstawienie planowanych działań i wydarzeń w obszarze GOZ,
- przeprowadzenie pogłębionej analizy stanu GOZ w gminach,
- identyfikację potrzeb samorządów w tym zakresie.

Spotkania w małych grupach online umożliwiły otwartą dyskusję i wymianę doświadczeń. Poruszano m.in. kwestie związane z barierami we wdrażaniu GOZ, podejmowanymi działaniami, gospodarowaniem odpadami, zrównoważonymi zamówieniami publicznymi oraz monitorowaniem i raportowaniem.

Efektom spotkań była szczegółowa diagnoza sytuacji poszczególnych gmin, która stanowiła ważny wkład do Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030 w zakresie gospodarki odpadami i wdrażania zasad GOZ.

Wyniki diagnozy zostały ujęte w raporcie diagnostycznym, który opisuje działania poszczególnych gmin, podsumowuje aktualne wyzwania oraz wskazuje kierunki dalszej współpracy w obszarze GOZ. W celu dostosowania tematyki kolejnych spotkań do potrzeb JST, członkom Stowarzyszenia przekazano drogą mailową ankietę dotyczącą preferowanych tematów webinarów. Na tej podstawie w październiku 2025 r. zrealizowano webinar poświęcony wymianie dobrych praktyk w ŁOM, a kolejny zaplanowany na początek 2026 r. dotyczyć będzie angażowania społeczności lokalnych w działania z zakresu GOZ.

WYDARZENIE EDUKACYJNE SKIEROWANE DO PRACOWNIKÓW JST

25 września 2024 r. w Regionalnym Centrum Rozwoju w Parzęczewie odbyło się wydarzenie pod hasłem „**Gospodarka Obiegu Zamkniętego – klucz do zrównoważonego rozwoju**”, której organizatorami były Regionalne Centrum Rozwoju Parzęczew Sp. z o.o. (RCR), Stowarzyszenie Ekohoryzont oraz Gmina Parzęczew. Patronat nad wydarzeniem objęło Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny.

Celem wydarzenia było zwiększenie świadomości i wiedzy na temat GOZ wśród pracowników samorządowych.

Wydarzenie rozpoczęło spacer „szlakiem cyrkularności”, podczas którego uczestnicy mogli zobaczyć działania realizowane w gminie Parzęczew, w tym m.in. prototypową instalację do przetwarzania bioodpadów stworzoną w ramach międzynarodowego projektu „FRONTSH1P – A FRONTrunner approach to Systemic circular, Holistic & Inclusive solutions for a new Paradigm of territorial circular economy” („FRONTSH1P”), współfinansowanego ze środków Programu Ramowego Unii Europejskiej Horyzont 2020.

Podczas wydarzenia przedstawione zostały:

- działania cyrkularne realizowane w gminie Parzęczew,
- innowacyjne rozwiązania z zakresu GOZ,
- dobre praktyki GOZ wdrażane w Polsce i zagranicą,
- kwestie współpracy międzysektorowej oraz korzyści płynące z wdrażania cyrkularnych rozwiązań na poziomie samorządów,
- potrzeby z zakresu GOZ zgłaszane przez samorządy z ŁOM,

- dokument mający na celu wsparcie instytucji/ regionów w przygotowaniu planów na rzecz GOZ tzw. „Model Strategii Replikacji” (przygotowywany w ramach projektu „FRONTSH1P”),
- możliwości wsparcia finansowego oferowanego przez WFOŚiGW w Łodzi w zakresie realizacji inwestycji prośrodowiskowych,
- możliwości wdrożenia programów cyrkularnych na poziomie lokalnym.

Spotkanie było **doskonałą okazją do wymiany doświadczeń i nawiązania współpracy** między uczestnikami.

FESTIWAL CYRKULARNOŚCI „CIRCULAB”

FESTIWAL CYRKULARNOŚCI „CIRCULAB” (2025)

Gmina Parzęczew była gospodarzem **pierwszego w Polsce Festiwalu Cyrkularności „CircuLab”**, który odbywał się od kwietnia do czerwca 2025 r. Wydarzenie zostało zorganizowane we współpracy ze Związkiem Międzygminnym „BZURA”, a jego celem była integracja różnych środowisk, w tym samorządów, nauki, biznesu, NGO, instytucji kultury i społeczności lokalnych wokół idei GOZ. Festiwal objął cykl różnorodnych działań: od inicjatyw edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, przez konferencje branżowe, po wydarzenia plenerowe i warsztaty dla mieszkańców. Finał Festiwalu odbył się 14 czerwca 2025 r. **Tego dnia Parzęczew stał się centrum innowacji ekologicznej i wymiany dobrych praktyk GOZ.**

FORUM SAMORZĄDOWE: GOSPODARKA O OBIEGU ZAMKNIĘTYM (2025)

Ważnym punktem Festiwalu było Forum Samorządowe „Cyrkularność w Działaniu – Forum Lokalnych Liderów”, które odbyło się 14 maja 2025 r. w Parzęczewie. Spotkanie zgromadziło przedstawicieli samorządów, biznesu, nauki i organizacji pozarządowych z całego województwa łódzkiego. Wśród gości znaleźli się: Wicewojewoda Łódzki - Grzegorz Majewski, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Łódzkiego - Małgorzata Grabarczyk, Wiceprezes Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) - Józef Matysiak, Prezes Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (WFOŚiGK) - Piotr Kopek, Dyrektor Departamentu Klimatu i Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego (UMWŁ) - Maciej Pachulski. Podczas debat i prelekcji dyskutowano o znaczeniu gospodarki cyrkularnej w transformacji lokalnych społeczności i budowaniu odporności regionu na wyzwania środowiskowe.

Panel dyskusyjny podczas Forum Samorządowego: Gospodarka o obiegu zamkniętym

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

Panel dyskusyjny, prowadzony przez Jacka Grudnia z Radia Łódź, stał się platformą wymiany wiedzy oraz budowania międzysektorowych partnerstw. W panelu dyskusyjnym udział wzięli: Piotr Kopek (WFOŚiGW w Łodzi), Ryszard Nowakowski (Burmistrz Miasta i Gminy Parzęczew), dr Aleksandra Ścibich-Kopiec (FERI Fundacja Edukacji, Rozwoju i Innowacji), dr Małgorzata Walaszczyk (Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi), dr Aleksandra Ziemińska-Stolarska (Politechnika Łódzka), dr hab. inż. Renata Żyła (Łukasiewicz - Łódzki Instytut Technologiczny).

Panel dyskusyjny podczas Forum Samorządowego: Gospodarka o obiegu zamkniętym

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

MANIFEST CYRKULARNY – WSPÓLNA DEKLARACJA NA RZECZ GOZ (2025)

Kolejnym ważnym wydarzeniem było podpisanie **Manifestu Cykularnego**, które miało miejsce 26 maja 2025 r. w siedzibie WFOŚiGW w Łodzi. Dokument ten to wspólna deklaracja samorządów, instytucji publicznych, uczelni, NGO i przedsiębiorców na rzecz wspierania wdrażania rozwiązań opartych na GOZ. Manifest określa kierunki działań dla wspólnot lokalnych, które chcą aktywnie uczestniczyć w transformacji ekologicznej i energetycznej.

Podpisanie Manifestu Cykularnego w siedzibie WFOŚiGW w Łodzi

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

Podpisanie Manifestu Cykularnego w siedzibie WFOŚiGW w Łodzi

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

KONKURS „GMINA CYRKULARNA – AMBASADOR CYRKULARNOŚCI WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO” (2025)

W ramach Festiwalu, Związek Międzygminny „BZURA” zorganizował konkurs „**CIRCULAB Gmina Cyrkularna – Ambasador Cyrkularności województwa łódzkiego**”, którego celem było wyróżnienie samorządów wdrażających innowacyjne praktyki w duchu gospodarki cyrkularnej. Przy ocenie brano pod uwagę spójność i kompleksowość działań, zastosowanie nowatorskich rozwiązań oraz stopień zaangażowania mieszkańców. Konkurs stał się okazją do zaprezentowania najlepszych lokalnych inicjatyw ekologicznych, wspierających odpowiedzialne gospodarowanie zasobami. Nagrody wręczono podczas finału Festiwalu, a wyróżnienia w imieniu organizatorów przekazali: Małgorzata Grabarczyk – Przewodnicząca Sejmiku Województwa Łódzkiego, Paweł Bejda – Poset na Sejm RP, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej, Marcin Karpiński – Senator RP. Tytuł „**Gmina Cyrkularna**” otrzymały m.in. Aleksandrów Łódzki, Brzeziny (gmina wiejska), Chąsno, Dmosin, Miasto Głowno, Kocierzew Południowy, Łyszkowice, Nieborów, Parzęczew, Piątek, Stryków, Wartkowice.

Spośród wyróżnionych gmin, tytuł „Ambasadora Cyrkularności województwa łódzkiego” przyznano:

- **GMINIE ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI,**
- **GMINIE PARZĘCZEW,**
- **GMINIE STRYKÓW.**

Gminy wyróżnione tytułem Ambasadora Cyrkularności województwa łódzkiego

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

PANEL DYSKUSYJNY „LIDER CYRKULARNOŚCI” (2025)

Podczas finału Festiwalu odbył się również **Panel dyskusyjny „Lider Cyrkularności”**, będący miejscem otwartej

debaty przedstawicieli samorządów, organizacji społecznych, świata biznesu i instytucji publicznych.

W gronie panelistów znaleźli się m.in.

Józef Matysiak – Wiceprezes Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Aleksandra Ścibich-

Kopiec – ekspert i przedstawiciel Fundacji FERI, Maciej Pachulski – Dyrektor Departamentu Klimatu i Środowiska UMWŁ, Ryszard Nowakowski – Burmistrz Miasta i Gminy Parzęczew, Katerina Zlatanovska Popova – przedstawiciel MATA (Macedonian Artisans Trade Association), Marek Ostafil – przedstawiciel sektora biznesowego.

Forum było miejscem wymiany wiedzy i deklaracją gotowości do dalszych wspólnych działań na rzecz wdrażania GOZ na poziomie lokalnym i regionalnym.

EDUKACJA I INTEGRACJA – FUNDAMENTY FESTIWALU CIRCULAB

Festiwal CircuLab nie tylko promował innowacyjne rozwiązania technologiczne, ale również silnie akcentował rolę **edukacji i integracji społecznej** w procesie transformacji ekologicznej.

W programie znalazły się m.in. warsztaty zero waste, pokazy mody cyrkularnej, koncerty, rodzinne aktywności oraz zajęcia dla dzieci i młodzieży z zakresu recyklingu i ponownego wykorzystania surowców. **Festiwal Cyrkularności w Parzęczewie pokazał, że GOZ to przede wszystkim kultura**

Panel dyskusyjny „Lider Cyrkularności”

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

współpracy i sposób myślenia o przyszłości. Dzięki zaangażowaniu wielu środowisk udało się stworzyć przestrzeń dialogu i praktycznych działań, które realnie przyczyniają się do budowy zielonego, zrównoważonego regionu. Wydarzenie zostało współfinansowane m.in. ze środków WFOŚiGW w Łodzi (konkurs „Łódzkie EKO-inspiracje”) oraz Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021–2027.

Aktywności podczas Festiwalu CircuLab

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

Aktywności podczas Festiwalu CircuLab

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

Aktywności podczas Festiwalu CircuLab

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

Aktywności podczas Festiwalu CircuLab

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

ZAANGAŻOWANIE W INICJATYWY OGÓLNOPOLSKIE

Gminy z obszaru ŁOM aktywnie uczestniczą w ogólnopolskich inicjatywach proekologicznych, między innymi takich jak „Elektryczne Śmieci”, „Polska Stolica Recyklingu”, „Ekozwroty” i „OSP na straży środowiska”, które promują odpowiedzialne gospodarowanie odpadami, efektywne wykorzystanie zasobów oraz łączą edukację z praktycznymi działaniami angażującymi mieszkańców i lokalnych partnerów.

W dalszej części przedstawiono krótki opis poszczególnych programów, a następnie przykłady zakresu i form zaangażowania gmin, stanowiące inspirację do wdrażania podobnych działań w innych JST.

PROJEKTY I PROGRAMY OGÓLNOPOLSKIE

ELEKTRYCZNE ŚMIECI to projekt realizowany jest przez firmy MB Recycling i Maya Victory, przy wsparciu edukacyjnym i merytorycznym Fundacji Odzyskaj Środowisko. Inicjatywa tworzy ogólnopolski system zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, ułatwiając mieszkańcom, samorządom i przedsiębiorstwom legalne i bezpieczne przekazywanie elektroodpadów.

W ramach projektu na terenie miast instalowane są charakterystyczne czerwone pojemniki przeznaczone do gromadzenia drobnych urządzeń elektrycznych i elektronicznych, takich jak telefony komórkowe, ładowarki, piloty czy zużyte żarówki. Natomiast większy sprzęt RTV/AGD, np. lodówki, pralki czy zmywarki, może zostać bezpłatnie odebrany bezpośrednio z domu lub firmy, bez konieczności samodzielnego transportu.

System czerwonych pojemników stanowi ważny element zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami. Zgodnie z przepisami, każde miasto liczące ponad 40 tysięcy mieszkańców zobowiązane jest do zapewnienia mieszkańcom dostępu do zbiórki elektroodpadów, a przystąpienie do sieci czerwonych pojemników jest jednym ze sposobów realizacji tego obowiązku.

Zebrane urządzenia trafiają do nowoczesnych zakładów przetwarzania, gdzie poddawane są recyklingowi a odzyskane surowce wykorzystuje się ponownie w procesach produkcyjnych. Rozwiązanie to ogranicza ilość odpadów, zmniejsza wykorzystanie zasobów naturalnych oraz wspiera rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.²⁰

²⁰ <https://elektrycznesmieci.pl/>, dostęp: 25.11.2025

EKOzwroty to kolejny ogólnopolski program organizowany przez InPost we współpracy z Fundacją Odzyskaj Środowisko, który umożliwi bezpłatne nadawanie sprawnych, lecz niepotrzebnych już przedmiotów za pośrednictwem Paczkomatów. Jego celem jest ochrona zasobów naturalnych, ograniczanie ilości odpadów oraz pomoc potrzebującym.

Do programu można przekazywać nie tylko sprzęt elektryczny i elektroniczny, lecz także odzież, obuwie, książki, zabawki i inne artykuły codziennego użytku. Zamiast wyrzucać rzeczy lub samodzielnie dostarczać je do punktów zbiórki, mieszkańcy mogą wygodnie nadać je w najbliższym Paczkomacie.

EKOzwroty wpisują się w ideę gospodarki cyrkularnej, stawiając w centrum wydłużanie cyklu życia produktów. Dzięki temu ograniczane jest zużycie surowców i zmniejszana presja na środowisko naturalne. Przedmioty nadające się do ponownego użycia trafiają do partnerów projektu, którzy wprowadzają je ponownie na rynek lub przekazują na cele charytatywne. Rzeczy wymagające naprawy czy czyszczenia są oceniane, a jeśli ich renowacja jest opłacalna – przywracane do użytku. Te, których nie da się naprawić, kierowane są do profesjonalnych zakładów przetwarzania, gdzie odzyskiwane są cenne surowce.²¹

EKOdary - w ramach akcji EKOdary część starannie wyselekcjonowanych przedmiotów trafia na cele charytatywne. Pomoc ma charakter celowy. Pracownicy Fundacji Odzyskaj Środowisko, we współpracy z instytucją lub osobą potrzebującą, określają listę rzeczywistych potrzeb i dostosowują do nich zakres wsparcia. Spośród EKOzwrotów nadających się do ponownego użycia 5% regularnie trafia na cele charytatywne, w tym do placówek takich jak: ośrodki wychowawcze, schroniska dla bezdomnych, domy dziecka, schroniska dla zwierząt, ośrodki pieczy zastępczej, świetlice środowiskowe, fundacje, stowarzyszenia, biblioteki.²²

„POLSKA STOLICA RECYKLINGU” to program, który jest realizowany we współpracy z inicjatywami Elektryczne Śmieci oraz EKOzwroty. Jego nadrzędnym celem jest prowadzenie działań edukacyjnych, które mają zwiększać świadomość ekologiczną społeczeństwa, szczególnie w zakresie właściwego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz zasad funkcjonowania GOZ.²³

GMINY BIORĄCE UDZIAŁ W POWYŻSZYCH INICJATYWACH: GMINA ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI, MIASTO ŁÓDŹ, MIASTO PABIANICE, MIASTO ZGIERZ

MIASTO ŁÓDŹ

WYRÓŻNIENIE W PROGRAMIE „POLSKA STOLICA RECYKLINGU”

Łódzkie szkoły i przedszkola aktywnie uczestniczyły w **ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej i prorecyklingowej „Polska Stolica Recyklingu”** (edycja 2024). W ramach projektu dzieci i młodzież zaangażowały się w zbiórkę zużytych telefonów komórkowych, baterii oraz innych małogabarytowych

²¹ <https://elektrycznesmieci.pl/ekozwrot/>, dostęp: 28.11.2025

²² <https://odzyskajsirodowisko.pl/ekozwrot-ekodar/>, dostęp: 25.11.2025

²³ <https://www.polskastolicarecyklingu.pl/>, dostęp: 25.11.2025

elektroodpadów, a także brały udział w konkursach, warsztatach kreatywnych i działaniach promujących drugie życie przedmiotów.

W 2024 r. Miasto Łódź otrzymało tytuł Polskiej Stolicy Recyklingu. Tytuł ten jest efektem zaangażowania mieszkańców, którzy oddali aż 419 ton elektroodpadów, przyczyniając się tym samym do poprawy jakości środowiska i zwiększenia poziomu recyklingu w mieście. Za tak imponujący wynik Łódź została nagrodzona bonem na zakup ponad 400 sadzonek drzew oraz medalem wykonanym z materiałów pochodzących z recyklingu. Uroczyste przekazanie nagród odbyło się podczas III Kongresu Miast i Biznesu.

GMINA ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI

W latach 2023 i 2024 Gmina Aleksandrów Łódzki przystąpiła do programu „**Polska Stolica Recyklingu**”. Zadaniem samorządu było przede wszystkim zachęcanie mieszkańców do aktywnego udziału w zbiórce elektrycznych śmieci.

Do programu włączyły się również lokalne placówki oświatowe, które zdobywały punkty w ramach usługi **EKOzwroty**. Dzięki niej przedszkolaki, uczniowie, nauczyciele oraz społeczność szkolna mogła nadawać przez Paczkomaty niepotrzebne, lecz wciąż użyteczne przedmioty – książki, obuwie, zabawki, elektronikę czy tekstylia.

Za podejmowane działania proekologiczne **Aleksandrów Łódzki został wyróżniony podczas Kongresu Miast i Biznesu** 26 lutego 2025 r., otrzymując medal wykonany z recyklingu.

Sukces odniosła również **Szkoła Podstawowa nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Aleksandrowie Łódzkim, która zwyciężyła w III edycji programu i zdobyła nagrodę specjalną w wysokości 10 000 zł.**

Wyróżnienia w ramach „Polskiej Stolicy Recyklingu” 2024 dla gminy Aleksandrów Łódzki za działania proekologiczne oraz nagroda specjalna dla Szkoły Podstawowej nr 4 w Aleksandrowie Łódzkim, Pabianice, luty 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

MIASTO PABIANICE

WYRÓŻNIENIE W PROGRAMIE „POLSKA STOLICA RECYKLINGU”

Gmina miejska Pabianice 26 lutego 2025 r. podczas Kongresu Miast i Biznesu **otrzymała wyróżnienie za udział w projekcie „Elektryczne Śmieci”**. W ramach inicjatywy miasto aktywnie prowadzi zbiórkę elektroodpadów i promuje odpowiedzialne zarządzanie odpadami. To element ogólnopolskiego programu „Polska Stolica Recyklingu”, w którym w edycji z 2024 r. udział wzięło blisko 80 samorządów i ponad 180 instytucji miejskich.

W Pabianicach rozmieszczono 13 specjalnych czerwonych pojemników na małogabarytowe zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne. Mieszkańcy mogą także korzystać z darmowych odbiorów dużych elektroodpadów z domów i firm.

Miasto otrzymało również bon na „Elektryczny Las”, dzięki czemu w kwietniu 2025 r.

w Pabianicach zostało posadzonych 12 nowych drzew. Liczba sadzonek odpowiada ilości ton elektroodpadów zebranych w ciągu ostatniego roku.

Do programu „Polska Stolica Recyklingu” dołączyły także pięć pabianickich instytucji, które uczestniczyły w zbiórce punktów (tzw. InCoiny) w ramach usługi EKOzwroty.²⁴

MIASTO ZGIERZ

WYRÓŻNIENIE W PROGRAMIE „POLSKA STOLICA RECYKLINGU”

W 2022 r. Zgierz otrzymał **wyróżnienie w programie „Polska Stolica Recyklingu”**. W rywalizacji wzięło udział 80 miast z całego kraju, a miasto zdobyło „Bon na Elektryczny Las”. Łącznie zebrano 15 800 kilogramów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, który trafił do recyklingu.

W ramach nagrody prezydent miasta Przemysław Staniszewski, uczniowie Szkoły Podstawowej nr 10 w Zgierzu oraz przedstawiciele Fundacji Odzyskaj Środowisko posadzili 158 nowych drzew.²⁵

OSP NA STRAŻY ŚRODOWISKA

OGÓLNOPOLSKA AKCJA ZBIÓRKI ELEKTRYCZNYCH ŚMIECI REALIZOWANA WRAZ Z FUNDACJĄ ODZYSKAJ ŚRODOWISKO I MB RECYCLING

Projekt „OSP na Straży Środowiska”, w którym uczestniczy już ponad 1300 jednostek z całego kraju jest realizowany wspólnie przez Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP, MB Recycling i Fundację Odzyskaj Środowisko, pod patronatem Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Lasów Państwowych oraz Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Ogólnopolska akcja polega na

²⁴ <https://pabianice.naszemiasto.pl/pabianice-wsrod-liderow-recyklingu-nagroda-za-selektywna-zbiorkę-elektrosmieci-i-proekologiczne-dzialania/ar/c1p2-27329139>, dostęp: 25.11.2025

²⁵ <https://odzyskajrodowisko.pl/zgierz-posadzil-elektryczny-las/>, dostęp: 25.11.2025

zbiórce zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych w jednostkach OSP. W zamian biorące udział w projekcie jednostki otrzymują dodatkowe środki finansowe.²⁶

GMINA BRÓJCE

ZAANGAŻOWANIE OSP

Inicjatywa OSP w Stefanowie polegająca na prowadzeniu zbiórki elektrośmieci z terenu całej gminy. W ten sposób OSP pozyskuje dodatkowe środki, które następnie przeznacza na swoje cele.

OSP zbiera również tekstylia i odzież.

Zbiórka elektroodpadów

Źródło: archiwum gminy Brójce

²⁶ <https://ospnastrazysrodowiska.com.pl/>, dostęp: 25.11.2025

KAMPANIA ANTYSMOGOWA

GMINA ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI

KAMPANIA „ZOBACZ CZYM ODDYCHASZ”

W sezonie grzewczym 2024/2025 r. odbyła się szósta edycja antysmogowej kampanii Polskiego Alarmu Smogowego „Zobacz czym oddychasz”. Miała ona na celu zwrócenie uwagi na realne zagrożenia zdrowotne wynikające z zanieczyszczenia powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu smogu na najmłodszych, którzy – jak podkreślają lekarze – są najbardziej narażeni na jego negatywne skutki. Zanieczyszczenia w powietrzu nie tylko zaburzają rozwój organizmu i układu nerwowego dzieci, ale także zwiększają ryzyko chorób przewlekłych w dorosłości.

Podczas kampanii sześć mobilnych modeli płuc, pokrytych białą flizeliną i „oddychających” dzięki specjalnym wentylatorom, zostało ustawionych w 29 miejscowościach w 10 województwach.

Modele te zasysają powietrze i w widoczny sposób pokazują, jak bardzo jest ono zanieczyszczone – im ciemniejszy kolor tkaniny, tym gorsza jakość powietrza. Instalacje ustawiano na okres czterech tygodni w miejscowościach, w których najczęściej brakuje stałego monitoringu jakości powietrza. Szósta edycja kampanii była wyjątkowa, ponieważ po raz pierwszy miejscowości wybrano na podstawie zgłoszeń samorządów, co pokazuje rosnącą świadomość władz lokalnych.

Nowością w kampanii były również „Wirtualne Płuca” – narzędzie opracowane podczas Hackathonu przez firmę Brainhub, które umożliwia sprawdzenie, jak wyglądałyby płuca po dwóch tygodniach oddychania powietrzem w wybranej lokalizacji na świecie.²⁷

W kampanii „Zobacz, czym oddychasz” wzięła udział gmina Aleksandrów Łódzki

„Mobilne Płuca” zlokalizowane w gminie Aleksandrów Łódzki, luty 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

²⁷ <https://polskialarmsmogowy.pl/2024/11/smogowe-pluca-ruszaja-w-polske-polski-alarm-smogowy-zaczyna-kampanie/>, dostęp 25.11.2025 r.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Gospodarka o obiegu zamkniętym to kierunek rozwoju, który wymaga nie tylko lokalnych działań, lecz także otwartości na doświadczenia i rozwiązania wypracowane w innych krajach. Udział JST w projektach międzynarodowych sprzyja wymianie wiedzy, budowaniu kompetencji oraz wdrażaniu innowacyjnych modeli gospodarczych opartych na współpracy międzysektorowej.

Dzięki partnerstwom międzynarodowym samorządy zyskują dostęp do narzędzi i metod wspierających transformację w kierunku GOZ. Wspólne działania z partnerami z różnych krajów pozwalają nie tylko testować praktyczne rozwiązania w skali lokalnej i regionalnej, lecz także adaptować dobre praktyki do specyfiki polskich miast i gmin.

PROJEKT „FRONTSH1P”

PROJEKT „FRONTSH1P – A FRONTRUNNER APPROACH TO SYSTEMIC CIRCULAR, HOLISTIC & INCLUSIVE SOLUTIONS FOR A NEW PARADIGM OF TERRITORIAL CIRCULAR ECONOMY” (2021-2025)

Projekt współfinansowany jest ze środków Programu Ramowego Unii Europejskiej Horyzont 2020 i realizowany w okresie od 1 listopada 2021 r. do 31 października 2025 r. przez 35 instytucji z Polski, Włoch, Grecji, Portugalii, Hiszpanii, Holandii, Belgii, Niemiec oraz Szwajcarii. Koordynatorem projektu jest firma K-Flex Polska Sp. z o.o.

Celem projektu jest opracowanie i wdrożenie nowych rozwiązań – stworzenie zamkniętych pętli przetwarzania surowców minimalizując ich zużycie oraz ograniczając produkcję odpadów, dla czterech różnych rodzajów: opakowania z drewna, żywności i innych odpadów organicznych, wody i ścieków, odpadów z tworzyw sztucznych i gumy.

Region łódzki pełni rolę obszaru pilotażowego, gdzie testowane są nowe rozwiązania wspierające dekarbonizację, poprawę jakości życia mieszkańców oraz ewentualne ich wdrożenie w innych częściach kraju.

Strona www projektu: <https://frontsh1p.eu/>

STOWARZYSZENIE ŁÓDZKI OBSZAR METROPOLITALNY

SŁOM dołączyło do międzynarodowego projektu „FRONTSH1P” pod koniec 2023 r.

Stowarzyszenie odpowiedzialne było za przygotowanie podręcznika „**Plan Działania na rzecz gospodarki cyrkularnej. Modelowe rozwiązania i dobre praktyki**” (wersja angielska: *Deliverable Number: D8.1 Replication Strategies Model*), który powstał na podstawie doświadczeń zdobytych w województwie łódzkim podczas opracowywania Planu działań na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym dla regionu łódzkiego (CircuPuncture Economy Action Plan). Został on przygotowany z uwzględnieniem doświadczeń regionu Frisland (Holandia). Podręcznik został napisany w formie przewodnika dla regionów, obszarów funkcjonalnych, gmin i innych podmiotów, które zamierzają zmierzyć się z wyzwaniem przygotowania Planu Działań na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym. Podręcznik został podzielony na kilka części. Jego główną częścią jest **JUST DO IT**, która składa się łącznie z pięciu etapów:

Schemat poszczególnych etapów podręcznika

Źródło: archiwum SŁOM

ETAP I Analiza uwarunkowań,
ETAP II Misje zasobowe i cyrkularne rozwiązania systemowe,
ETAP III Wyzwania cyrkularne,
ETAP IV Plan działań,
ETAP horizontalny: Świadomość i zaangażowanie obywateli w budowę gospodarki o obiegu zamkniętym. Każdy etap i poszczególne jego części zostały przygotowane w sposób przejrzysty, aby ułatwić korzystanie z przewodnika. Dodatkowo **dokument uzupełniony został o praktyczne narzędzia i rozwiązania oraz dobre praktyki.**

Realizacja projektu „FRONTSHP” stanowiła punkt wyjścia do przeprowadzenia pogłębionej analizy stanu gospodarki o obiegu zamkniętym w gminach członkowskich SŁOM. Przeprowadzona diagnoza stała się istotnym wkładem do projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030, w której sformułowano kierunki działań w obszarze GOZ. Obejmują one m.in. następujące działania:

- rozwój współpracy międzygminnej (w tym utworzenie forum współpracy) w celu doskonalenia systemu gospodarki odpadami oraz wymiany dobrych praktyk,
- tworzenie i modernizację nowoczesnej infrastruktury odpadowej,
- prowadzenie działań edukacyjnych i promocyjnych wśród mieszkańców i przedsiębiorców, wspierających przejście w kierunku gospodarki cyrkularnej i efektywnego wykorzystania zasobów.

Projekt „FRONTSHP” był ważnym krokiem w budowaniu wspólnego spojrzenia na gospodarkę odpadami i GOZ w ŁOM. Stał się przestrzenią do rozmowy, wymiany doświadczeń i wzajemnego uczenia się między samorządami. To dopiero początek drogi, ale dzięki zaangażowaniu gmin i otwartości na współpracę powstają solidne fundamenty dla dalszych, wspólnych działań w kierunku bardziej cyrkularnej i przyjaznej środowisku metropolii.

GMINA PARZĘCZEW

Gmina Parzęczew jest modelowym przykładem JST wdrażającej i promującej nowoczesne praktyki GOZ w ramach projektu „FRONTSH1P”. W realizacji przyjętych założeń projektu przewidziano m.in. organizację konsultacji społecznych z mieszkańcami i lokalnymi grupami, zbieranie oraz przekazywanie danych dotyczących potencjału zastosowania ekologicznych rozwiązań, a także opracowanie propozycji i inicjatyw pilotażowych możliwych do wykorzystania w gminie, regionie i innych częściach kraju.

Wśród elementów zaangażowania Gminy Parzęczew w projekt „FRONTSH1P” ujęto działania edukacyjne. Prowadzenie inicjatyw skierowanych do mieszkańców, takich jak warsztaty, wydarzenia plenerowe, kampanie informacyjne oraz konkursy, stanowiło narzędzie służące podnoszeniu świadomości na temat zasad GOZ oraz kształtowaniu postaw proekologicznych. Poprzez zastosowanie form edukacyjnych umożliwiono aktywne włączanie społeczności w proces przejścia na bardziej zrównoważony model funkcjonowania lokalnej gospodarki.

Dzięki udziałowi w projekcie „FRONTSH1P” gmina Parzęczew stała się przestrzenią testowania i demonstracji innowacyjnych rozwiązań środowiskowych, a także przykładem wzmocnienia roli społeczności lokalnej w procesie współtworzenia zielonej zmiany.

INSTALACJA DO PRZETWARZANIA ORGANICZNYCH ODPADÓW ŻYWNOŚCIOWYCH

Instalacja do przetwarzania bioodpadów

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

Przy Szkole Podstawowej na terenie gminy Parzęczew powstała pilotażowa instalacja do przetwarzania organicznych odpadów żywnościowych (realizator projektu - Związek Międzygminny „BZURA”).

Dzięki instalacji do bioodpadów dzieci mogą zobaczyć, jak powstaje biogaz i do czego można go użyć. Do kotła wprowadzane są odpady bio (m.in. ze szkolnej stołówki) i po przejściu przez reaktor fermentacji w kotle gazowym powstaje ciepło wykorzystywane do ogrzewania mini szklarni, w której dzieci sadzą warzywa i zioła. Następnie pomidory z ogródka trafiają z powrotem do szkolnej

stołówki. W szklarni wykorzystywany jest również kompost do nawożenia gleby.

MODEL WALUTY LOKALNEJ DLA GMINY PARZĘCZEW

Model waluty lokalnej dla gminy Parzęczew został przygotowany w ramach projektu „FRONTSH1P”, przy koordynacji Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS. Pilotażowe wdrożenie systemu odbyło się w Szkole Podstawowej w Parzęczewie.

Wprowadzenie eko-waluty „Tuwimki” polegało na przyznawaniu uczniom punktów za działania proekologiczne, takie jak udział w zbiórce elektrośmieci, organizacja wydarzeń szkolnych bez wykorzystania plastiku, wymiana nieużywanych przedmiotów, czy prace w przyszłolnej szklarni (EkoLab).

O przeznaczeniu zebranych „Tuwimków” zdecydowali uczniowie. Dzieci mogły wymieniać „Tuwimki” na vouchery (m.in. na: wydłużenie przerwy o 5 lub 10 minut, lekcja na dworze, lekcja bez pytania, seans filmowy, wyjście na lody, odwołanie kartkówki, organizację klasowego wydarzenia, dzień bez pytania, dzień sportowy, nocowanie w szkole, ekobingo – gra plenerowa, eco cubes – gra ekologiczna, zakup drewnianych puzzli, domku dla owadów czy Robota Photon). Pilotaż pozwolił na praktyczne sprawdzenie funkcjonowania modelu waluty lokalnej w środowisku szkolnym oraz zebranie doświadczeń do ewentualnego wykorzystania w innych placówkach.

Zaangażowanie uczniów

W ramach systemu wynagradzania eko zachowań w Parzęczewie, uczniowie byli motywowani do aktywnego uczestnictwa w różnych inicjatywach związanych z ekologią, promowaniem zrównoważonego rozwoju i zaangażowaniem w życie szkoły oraz lokalnej społeczności. Uczniowie z pomocą rodziców umieszczali ogłoszenia w aplikacji EcoHarmonogram o pełnowartościowych przedmiotach, już niepotrzebnych w gospodarstwie domowym, które za darmo mogą od nich odebrać inni mieszkańcy.

Gmina prowadzi działania promujące aplikację, które obejmują m.in. filmiki instruktażowe pokazujące, jak pobrać aplikację i jak krok po kroku zamieścić w niej ogłoszenie.

ZORGANIZOWANO NASTĘPUJĄCE KONKURSY:

Konkurs „Mistrz Kuchni Cyrkularnej”

W gminie Parzęczew odbył się konkurs kulinarny „Mistrz Kuchni Cyrkularnej”, którego celem była promocja idei niemarnowania żywności i zapobiegania powstawaniu odpadów. Mieszkańcy powyżej 16. roku życia przesyłali autorskie przepisy na dania przygotowane z pozostałości świątecznego stołu wraz ze zdjęciami gotowych potraw. Zgłoszenia zostały opublikowane na facebooku gminy Parzęczew, gdzie odbyło się głosowanie. Zwyciężyła praca z największą liczbą reakcji, a uczestnicy otrzymali eko nagrody.

Konkursy „Cyrkularny band” i „Muzyka w obiegu”

W gminie Parzęczew odbyły się dwa konkursy dla uczniów szkół podstawowych: „Cyrkularny band” (klasy I–III) oraz „Muzyka w obiegu” (klasy IV–VIII). Młodsze dzieci tworzyły instrumenty z surowców wtórnych i nagrywały utwory muzyczne, a starsi uczniowie przygotowywali piosenki lub rymowanki o GOZ wraz z teledyskami. Wszystkie nagrania opublikowano na facebooku gminy Parzęczew, gdzie odbyło się głosowanie. Zwycięzcy otrzymali ekologiczne nagrody – m.in. butelki wielorazowe, a szkoły rywalizowały o poidelko. Konkurs promował kreatywność i cyrkularny styl życia wśród dzieci i młodzieży.

MIASTO ŁÓDŹ

Łódź aktywnie uczestniczy w wielu krajowych i międzynarodowych sieciach, organizacjach i stowarzyszeniach działających na rzecz poprawy jakości środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu. Wśród nich znajdują się m.in. Adaptation to Climate Change Mission, Urban Transition Mission, Eurocities, CrAftCities, ICLEI, Global Covenant of Mayors for Climate & Energy oraz inicjatywa Cities Race to Zero.

Jednym z kluczowych przedsięwzięć wspieranych przez Komisję Europejską, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej przez wybrane miasta oraz uczynienie z nich centrów zielonych innowacji, jest City Climate Mission (Climate Neutral and Smart Cities Mission). W ramach tej inicjatywy Łódź zrealizowała projekt NEEST (NetZero Emission and Environmentally Sustainable Territories), stanowiący ważny etap na drodze do budowy miasta nowoczesnego, odpowiedzialnego i przyjaznego środowisku.²⁸

PROJEKT NEEST (2023 – 2025)

Celem projektu jest przygotowanie zestawu innowacyjnych rozwiązań gotowych do wdrożenia, skalowania i powielania na podstawie modelowych symulacji realizacyjnych, obejmujących aspekty techniczne, finansowe i środowiskowe, a także społeczne i tzw. MEL (Monitoring Evaluation and Learning) dotyczący szeroko pojętej i głębokiej modernizacji energetycznej budynków oraz rewitalizacji ich otoczenia.²⁹

Istotnym rezultatem projektu jest Poradnik dla miast (Guidebook), zawierający ścieżki dojścia oraz studia przypadków gotowych do zastosowania rozwiązań.

EUROPEJSKIE WYRÓŻNIENIE MISSION LABEL

Miasto Łódź otrzymało **prestżowy Mission Label** w maju 2025 r. jako jedno z 39 europejskich miast, których **Kontrakt Klimatyczny** został pozytywnie oceniony przez Komisję Europejską w ramach **Misji „100 neutralnych klimatycznie i inteligentnych miast do 2030”** – oznacza to uznanie dla ambitnych planów transformacji klimatycznej i neutralności do 2030 r. oraz ułatwiony dostęp do wsparcia finansowego, eksperckiego i inwestycyjnego poprzez platformę NetZeroCities.

²⁸ <https://uml.lodz.pl/ekoportal/klimat/inicjatywy-miedzynarodowe/>, dostęp: 28.11.2025

²⁹ <https://uml.lodz.pl/ekoportal/klimat/inicjatywy-miedzynarodowe/neest/>, dostęp: 28.11.2025

WSPÓŁPRACA Z BIZNESEM

Wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym wymaga zaangażowania wszystkich uczestników życia lokalnego, w tym także przedsiębiorców. Coraz więcej gmin dostrzega znaczenie współpracy z lokalnym biznesem w rozwijaniu rozwiązań cyrkularnych i ograniczaniu wpływu działalności gospodarczej na środowisko.

Na razie jednak działania w tym obszarze nie należą do priorytetowych. Brak systemowych mechanizmów wsparcia sprawia, że skala takich inicjatyw jest wciąż ograniczona, choć stanowią one ważny krok w kierunku bardziej zrównoważonego modelu rozwoju lokalnego.

GMINA ANDRESPOL

SPOTKANIA Z PRZEDSIĘBIORCAMI

W listopadzie 2024 r. gmina zorganizowała spotkanie z przedsiębiorcami poświęcone zagadnieniom GOZ. Spotkanie to było częścią działalności Klubu Biznesu KLUBIGA, założonego przez gminę Andrespol, który stanowi platformę regularnych spotkań przedstawicieli przedsiębiorców, samorządu oraz instytucji zewnętrznych.

Celem Klubu jest wzmocnienie współpracy między przedsiębiorczymi mieszkańcami Andrespola a gminami sąsiadującymi. **Działania Klubu wspierają społeczność biznesową, zachęcając do partnerstw i wymiany doświadczeń między lokalnymi przedsiębiorcami.**

Rozwój przedsiębiorczości w ramach Klubu uwzględnia aktualne trendy gospodarcze, w tym technologie cyfrowe, innowacje biotechnologiczne oraz gospodarkę zeroodpadową. W tym kontekście Klub organizuje spotkania poświęcone m.in. optymalizacji podatkowej oraz możliwości pozyskania zewnętrznego finansowania, umożliwiając przedsiębiorcom wykorzystanie nowych narzędzi i wiedzy w praktyce.

MIASTO ŁÓDŹ

INICJATYWA BIZNES DLA ŚRODOWISKA EKOpakt (od 2019)

Współczesne przedsiębiorstwa coraz większą wagę przywiązuje do koncepcji CSR (społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw). Zakłada ona, że oprócz realizacji celów finansowych firmy powinny aktywnie inwestować w rozwój kapitału ludzkiego oraz działania na rzecz ochrony

środowiska. **Łódź, kierując się tą ideą, rozwija nowy model współpracy z biznesem.** W ramach inicjatywy została zawarta współpraca w formie EKOpaktu, pozwalająca wesprzeć starania miasta w budowaniu otoczenia bardziej przyjaznego środowisku. W skład interesariuszy zaangażowanych w EKOpakt wchodzi przedstawiciele sektora publicznego, prywatnego, organizacji pozarządowych, uczelni, mediów oraz innych instytucji.

Możliwe formy współpracy w ramach EKOpaktu to: wsparcie miasta w realizacji jego inicjatyw (np. poprzez darowiznę, sponsoring lub pomoc rzeczową), realizacja wspólnej inicjatywy z miastem (np. w formie barteru), deklaracja w zakresie wdrożenia proekologicznego projektu lub inicjatywy w swoim przedsiębiorstwie, inne formy zaproponowane przez przedsiębiorców, EKOCertyfikaty uzyskanie EKOCertyfikatu przyznawanego przez miasto firmom aktywnie zaangażowanym w działania prośrodowiskowe.³⁰

EKOpakt oraz lista partnerów EKOpaktu zamieszone zostały na stronie:

<https://uml.lodz.pl/ekoportal/eko-wiedza/wlacz-sie/partnerzy-ekopaktu/>

³⁰ <https://uml.lodz.pl/ekoportal/eko-wiedza/wlacz-sie/biznes-dla-srodowiska/>, dostęp: 28.11.2025

3

EDUKACJA, INFORMACJA I PROMOCJA. ZAANGAŻOWANIE MIESZKAŃCÓW

Gminy, jako podstawowe jednostki samorządu terytorialnego, odgrywają kluczową rolę w promowaniu GOZ na poziomie lokalnym.

W ramach realizowanych działań edukacyjnych i informacyjnych podejmują inicjatywy mające na celu podnoszenie świadomości mieszkańców na temat zrównoważonego gospodarowania zasobami, ograniczania odpadów oraz ponownego wykorzystania materiałów.

Realizacja tych działań opiera się zarówno na środkach własnych gmin, jak i na wsparciu zewnętrznym, zwłaszcza ze źródeł takich jak fundusze unijne, WFOŚiGW w Łodzi, NFOŚiGW. Realizowane projekty mają często charakter wieloaspektowy, łączą działania infrastrukturalne z edukacyjnymi, promocyjnymi i informacyjnymi, tworząc spójne, kompleksowe podejście do wdrażania GOZ na poziomie lokalnym.

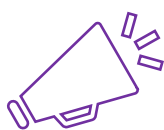
W inicjatywy te często angażowane są lokalne społeczności, w tym dzieci i młodzież, poprzez warsztaty i zajęcia w szkołach i przedszkolach, kampanie informacyjne, konkursy oraz akcje proekologiczne, dotyczące reużytkowania, zrównoważonej konsumpcji, czy realizowane praktycznie w każdej gminie akcje „Sprzątanie świata”.

Działania te nie tylko poszerzają wiedzę ekologiczną, ale również kształtują odpowiedzialne postawy i wzmacniają aktywne uczestnictwo mieszkańców w procesie transformacji w kierunku GOZ.

3

**DZIAŁANIA INFORMACYJNO -
EDUKACYJNE,
PROMOWANIE GOZ**

**KONKURSY I WYDARZENIA LOKALNE,
AKCJE EKOLOGICZNE**

AKCJE „SPRZĄTANIE ŚWIATA”

**ZAANGAŻOWANIE PLACÓWEK
EDUKACYJNYCH**

DZIAŁANIA INFORMACYJNO- EDUKACYJNE, PROMOWANIE GOZ

KONKURSY I WYDARZENIA LOKALNE, AKCJE EKOLOGICZNE

Gminy prowadzą różnorodne działania edukacyjne i informacyjne, promujące zasady GOZ oraz prawidłową segregację odpadów. W tym zakresie wykorzystują m.in. wyszukiwarki internetowe, tablice i ulotki informacyjne, organizują konkursy przy okazji imprez miejskich oraz realizują projekty edukacyjne finansowane z różnych źródeł.

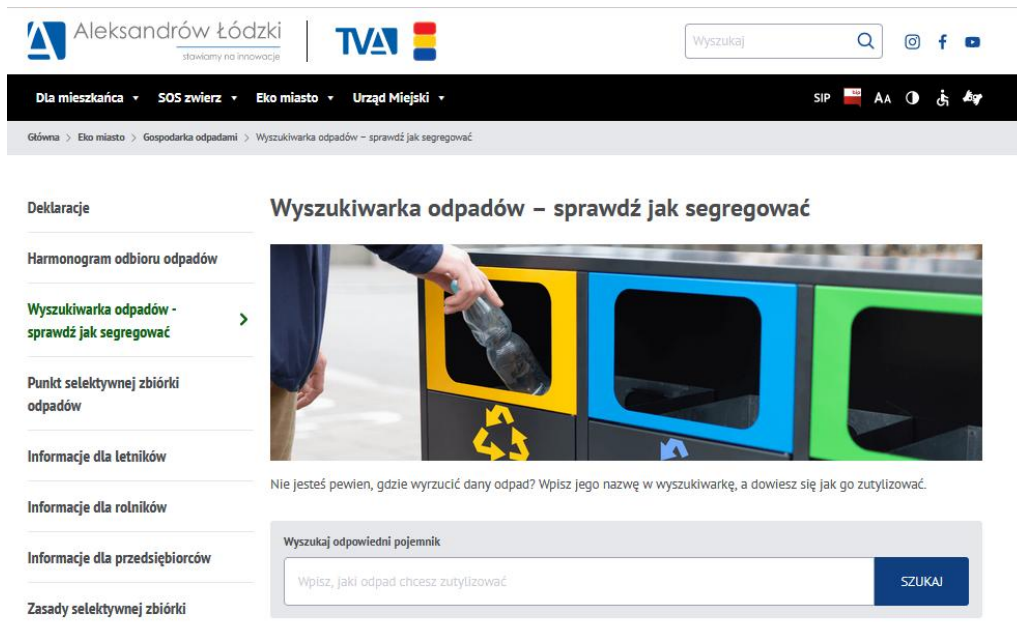
Mieszkańcy mają także możliwość udziału w działaniach recyklingowych, wymiany rzeczy oraz innych inicjatywach proekologicznych, które uczą odpowiedzialnego gospodarowania zasobami i ochrony środowiska.

GMINA ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI

DZIAŁANIA INFORMACYJNO - EDUKACYJNE

W 2021 r. na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Łódzkim została utworzona wyszukiwarka odpadów. Po wpisaniu nazwy przedmiotu lub rodzaju odpadu można sprawdzić, do którego pojemnika powinien zostać prawidłowo wyrzucony.³¹

³¹ <https://aleksandrow-lodzki.pl/.../sprawdz-gdzie-wyrzucic.../>, dostęp: 28.11.2025 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

TABLICE INFORMACYJNE

Przygotowano tablice informacyjne dotyczące prawidłowej segregacji, które zostały powieszone na pergolach śmietnikowych Spółdzielni Mieszkaniowej w Aleksandrowie Łódzkim, zasobów TBS Sp. z o.o., zasobów Aleksandrowskiego Programu Mieszkaniowego Sp. z o.o. oraz Wspólnot Mieszkaniowych na terenie gminy Aleksandrów Łódzki.

Tablice informacyjne dotyczące prawidłowej segregacji rozprowadzone wśród zarządców nieruchomości zabudowy wielorodzinnej i osiedlowej, 2023-2024 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

INFORMACJE O PRAWIDŁOWEJ SEGREGACJI

Wraz z wprowadzeniem nowych, indywidualnych naliczeń wynikających ze zmiany stawki za odbiór odpadów komunalnych, do właścicieli nieruchomości jednorodzinnych wysyłane są informacje dotyczące zasad selektywnej zbiórki odpadów.

STOISKA EKOLOGICZNE

W ramach działań podejmowanych w gminie na rzecz zwiększenia świadomości w zakresie segregacji odpadów organizowane są stoiska ekologiczne podczas wydarzeń takich jak Epicentrum Festiwal, Piknik w obronie Praw Zwierząt czy Dzień Pszczoty.

W tym czasie organizowane są warsztaty edukacyjne dla mieszkańców obejmujące m.in. tworzenie naszyjników i bransoletek z resztek różnobarwnych tkanin, przypinek z ekohałastami promującymi ograniczenie stosowania tworzyw sztucznych, a także worków wielorazowego użytku na warzywa i owoce wykonanych z firanek. W programie znajdują się również warsztaty ekologiczne z elementami trash art, podczas których powstają „lasy w szkłe” tworzone z wykorzystaniem części zużytych urządzeń takich jak lodówki, pralki czy komputery. Prowadzona jest edukacja w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w formie quizu. Promowana jest również idea Punktu Ponownego Użycia znajdującego się przy PSZOK-u w Aleksandrowie Łódzkim – na eko-stoisku można pozostawić niepotrzebne, ale nadające się do użytku zabawki, książki, drobne elementy wyposażenia mieszkania, które inni odwiedzający mogą bezpłatnie pobrać. Utworzono stanowiska edukacyjne w temacie np. pszczoł, wody, zero waste czy robienia domków dla owadów i kul nasiennych. Zorganizowano również wymianę sadzonek wrzosów w zamian za prawidłową postawę i oddanie do bezpiecznej utylizacji bądź recyklingu elektroodpadów.

Eko stoisko zorganizowane w ramach Pikniku praw zwierząt - w zamian za prawidłową postawę i oddanie do bezpiecznej utylizacji bądź recyklingu elektroodpadów można było otrzymać sadzonkę wrzosów, 2023 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Stoisko ekologiczne w ramach Epicentrum Festiwal, czerwiec 2022

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Stoisko ekologiczne w ramach Epicentrum Festiwal, czerwiec 2022

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Eko stoisko Gminy Aleksandrów Łódzki, Festiwal Cyrkularności w Parzęczewie, 14 czerwca 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Eko stoisko Gminy Aleksandrów Łódzki, Epicentrum Festiwal w Aleksandrowie Łódzkim, 30 czerwca 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

EDUKACJA NAJMŁODSZYCH W URZĘDZIE MIEJSKIM

Urząd w Aleksandrowie Łódzkim chętnie gości w swojej siedzibie dzieci z przedszkoli oraz szkół podstawowych. Podczas takich wizyt przedszkolaki i uczniowie zdobywają wiedzę z zakresu funkcjonowania administracji publicznej, zasad segregacji odpadów, a także mają okazję zapoznać się z działaniem automatu do zbiórki opakowań PET.

Odwiedziny przedszkolaków w siedzibie Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Łódzkim

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

GMINA ANDRESPOL

DZIAŁANIA INFORMACYJNO – EDUKACYJNE PROJEKT „EKO MŁODZI MAJĄ GŁOS”

Projekt finansowany z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele realizowany przez Stowarzyszenie Inicjatyw Kreatywnych IN-KREA w partnerstwie z Gminą Andrespol.

Ekogrupa z Liceum Ogólnokształcącego w Wiśniowej Górze przygotowała i poprowadziła spotkanie podsumowujące projekt, podczas którego zaproponowała gry i zabawy ekologiczne dla uczestników projektu i zaproszonych gości, w tym m.in. przedstawiciele władz gminy, dyrektorów i nauczycieli szkół oraz rodziców. Młodzież zaprezentowała podjęte na terenie gminy Andrespol ekologiczne inicjatywy, w tym: domki dla owadów zrobione z materiałów odpadowych, prototyp kosza na śmieci wykonany z palet, akcje informacyjne o ekologicznym ogrzewaniu domów i pożytkach

z wykorzystania deszczówki, projekt ścieżki ekologicznej w lokalnym lesie, ekologiczne zachowania na cmentarzu, projekty gminnych koszy na śmieci. Uczestnicy projektu otrzymali certyfikaty potwierdzające zdobyte umiejętności. Dla wszystkich, którzy wzięli udział w spotkaniu przygotowane zostały materiałowe torby i butelki na wodę z ekologicznym logo zaprojektowanym przez uczennicę Liceum w Wiśniowej Górze, która zwyciężyła w ekokonkursie.

GMINA BRÓJCE

DZIAŁANIA INFORMACYJNO - EDUKACYJNE

Działania prowadzone są z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi, w tym ulotek dotyczących segregacji, informacji na portalu społecznościowym gminy, gazetki informacyjnej, w której znajdują się przypomnienia dotyczące właściwej segregacji odpadów.

PIKNIK EKOLOGICZNY

W ramach Programu Priorytetowego Gminny Ośrodek Kultury w Brójcach otrzymał dofinansowanie w formie dotacji na realizację zadania „Piknik Ekologiczny dla mieszkańców gminy Brójce”.

Dotacja objęła organizację warsztatów: sadzenie roślin, bawełniane torby, ogródek ziołowy, eko zabawki, tajemnice ziół bioróżnorodność, mieszkańcy łąk i lasów, las bioróżnorodność.

Piknik ekologiczny dla mieszkańców gminy Brójce

Gminny Ośrodek Kultury w Brójcach
zaprasza :

01.09.2024 r.
godz: 15:00 - 19:00
na terenie boiska przy
świetlicy w Bukowcu

**PIKNIK
EKOLOGICZNY
DLA MIESZKAŃCÓW
GMINY BRÓJCE**

w ramach Programu Priorytetowego
"Edukacja ekologiczna mieszkańców województwa łódzkiego- edycja II"
z dziedziny Edukacja Ekologiczna

W programie warsztaty:
"Sadzenie roślin"
"Bawełniane torby"
"Ogródek ziołowy"
"Eko zabawki"
"Tajemnice ziół bioróżnorodność"
"Mieszkańcy łąk i lasów"
"Las bioróżnorodność"

Informacje o projekcie: <https://www.wfosigw.lodz.pl/>

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W ŁODZI

Źródło: archiwum gminy Brójce

MIASTO BRZEZINY

PIKNIK EKOLOGICZNY

Corocznie w mieście Brzeziny organizowane są pikniki ekologiczne w ramach, których można odwiedzić stoiska tematycznie związane z ekologią, w tym ochroną powietrza, gospodarką odpadami, OZE, ochroną ziemi. Na mieszkańców czekają także liczne atrakcje: gry i zabawy edukacyjne, stanowiska z zagadkami i rebusami oraz kreatywne warsztaty, których tematyka nawiązuje do ww. zagadnień ekologicznych.

W 2024 r. piknik był dofinansowany ze środków WFOŚiGW w Łodzi, natomiast w 2025 r. z Programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021–2027, Poddziałania FELD.02.16 „Bioróżnorodność – ZIT Łódzki Obszar Metropolitalny” w ramach projektu pn. „Eliminacja zagrożenia środowiskowego w Brzezinach poprzez usunięcie odpadów znajdujących się na terenie instalacji kompostowni i sortowni wraz z rekultywacją terenu”.

GMINA DŁUTÓW

DZIAŁANIA INFORMACYJNO – EDUKACYJNE

PROJEKT „EDUKACJA ŚRODOWISKOWA MIESZKAŃCÓW GMINY DŁUTÓW”

Gmina Dłutów będzie realizować projekt „Edukacja środowiskowa mieszkańców Gminy Dłutów”, złożony w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021–2027, w ramach Działania FELD02.16 „Bioróżnorodność – ZIT Łódzki Obszar Metropolitalny”.

Projekt będzie polegał na przeprowadzeniu kampanii informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców gminy Dłutów, które zwiększą ich wiedzę i świadomość w zakresie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej, ograniczenia wszelkich rodzajów zanieczyszczenia oraz segregacji odpadów i recyklingu. Kampanie będą polegały na organizowaniu dla dzieci i młodzieży konkursów z wiedzy o środowisku, szkoleń i warsztatów, akcji sadzenia drzew i krzewów, budowy i zawieszania budek dla ptaków, sprzątanias lasów, kampanii informacyjnej w Internecie, na portalach społecznościowych, w aplikacjach mobilnych oraz innych inicjatyw proekologicznych.

GMINA DMOSIN

MATERIAŁY EDUKACYJNE DLA MIESZKAŃCÓW

Gmina Dmosin we współpracy z firmą odpowiedzialną za odbiór odpadów komunalnych, corocznie przygotowuje materiały edukacyjne dla mieszkańców, w tym ulotki dostarczane bezpośrednio do gospodarstw domowych oraz broszury zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Gminy i w mediach społecznościowych. Celem działań jest zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz upowszechnienie zasad prawidłowej segregacji odpadów.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Podczas Dożynek 2024, Związek Międzygminny „BZURA” zorganizował warsztaty pt.: „Drugie życie odpadów”, które cieszyły się dużym zainteresowaniem. Uczestnicy mieli okazję poznać praktyczne sposoby recyklingu oraz twórczego wykorzystania odpadów, promując redukcję odpadów „zero waste”.

Pokaz kina 3D

PROJEKT „NOWOSTAWSKA EKOAKCJA – EKOLOGIA TO ATRAKCJA!”

W 2025 r. w ramach programu „Działaj Lokalnie 2025” zrealizowano projekt, którego celem było promowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców oraz budowanie świadomości ekologicznej poprzez działania o charakterze edukacyjno-integracyjnym.

W ramach projektu zorganizowano między innymi inicjatywy:

- **warsztaty „Las w szkle”**, podczas których uczestnicy tworzyli własne kompozycje roślinne w szklanych naczyniach, poznając przy tym podstawy mikroekosystemów oraz zasady pielęgnacji roślin,
- **pokaz kina 3D** o tematyce ekologiczno-przyrodniczej – zaprezentowano fascynujący świat podwodny głębin oceanów, zielonych łąk, lasów oraz różnorodność roślinności.

Źródło: archiwum gminy Dmosin

PROJEKT „NOWOSTAWIANIE EDUKUJĄ, PRZYRODĘ LOKALNĄ RATUJĄ!”

W okresie od 8 czerwca do 11 października 2024 r. Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich w Nowostawach Dolnych realizowało projekt w ramach programu „Działaj Lokalnie 2024”. Celem przedsięwzięcia było promowanie postaw proekologicznych i pogłębianie świadomości przyrodniczej wśród lokalnej społeczności. W ramach projektu zrealizowano szereg działań o charakterze edukacyjnym i praktycznym:

- przeprowadzono **spotkanie o tematyce przyrodniczo-edukacyjnej**,
- przygotowano teren pod łąkę kwietną, wysiano mieszkankę nasion traw i kwiatów przyjaznych dla owadów zapylających,
- **wykonano i zawieszono domki lęgowe dla ptaków** na pobliskich drzewach,
- **zorganizowano pokaz i obserwację życia pszczoł**, co pozwoliło uczestnikom lepiej zrozumieć rolę tych owadów w przyrodzie i znaczenie ich ochrony.

Działania w ramach projektu „Nowostawianie uczą, przyrodę lokalną ratują!”

Źródło: archiwum gminy Dmosin

PROJEKT „DBAMY O NATURĘ”

Projekt realizowany przez Koło Gospodyń Wiejskich w Teresinie, wyłoniony w Lokalnym Konkursie Grantowym „Działaj Lokalnie 2025”. W ramach zadania między innymi dokonano zagospodarowania fragmentu przestrzeni zielonej poprzez założenie łąki kwiatowej.

Dodatkowo zamontowano domek dla owadów jako element wspierający bioróżnorodność.

Działania w ramach projektu „Działaj Lokalnie 2025”

Źródło: archiwum gminy Dmosin

GMINNY DZIEŃ DZIECKA Z EDUKACJĄ EKOLOGICZNĄ

Podczas Gminnego Dnia Dziecka, który odbył się w czerwcu 2025 r., zorganizowano stoisko edukacyjne poświęcone tematyce gospodarowania odpadami. W ramach działań edukacyjnych przygotowano konkursy i aktywności skierowane do najmłodszych uczestników wydarzenia. Dzieci miały możliwość zapoznania się z zasadami prawidłowej segregacji odpadów komunalnych,

samodzielnego ich segregowania, a także wykonania prac plastycznych i użytkowych z wykorzystaniem materiałów pochodzących z recyklingu. Inicjatywa miała na celu podniesienie świadomości ekologicznej wśród dzieci oraz kształtowanie prawidłowych postaw prośrodowiskowych.

MIASTO GŁÓWNO

PIKNIK EKOLOGICZNY

Szkoła Podstawowa nr 1 w Głownie zorganizowała „**Rodzinny Piknik Ekologiczny – Jestem EKO**”. Honorowy Patronat nad Piknikiem objął Burmistrz Głowna. W trakcie pikniku można było w przyjazny sposób przyswoić wiedzę z zakresu ekologii. W trakcie wydarzenia posadzono nowe drzewka. W formie zabawy segregowano odpady do właściwych pojemników, a w ramach zajęć praktycznych z recyklingu, nadano starym rzeczom drugie życie.

PROJEKT „EKO – ŁĄKI”

W ramach Projektu „Eko-łąki – partycypacja mieszkańców Głowna w kształtowaniu lokalnych polityk gospodarowania zielenią” realizowanego przez Ecorower – naturalnie nakręceni w partnerstwie z Instytutem Spraw Obywatelskich, Fundacją „Change the world” z Norwegii oraz Urzędem Miejskim w Głownie na terenie miasta powstały łąki kwietne. W tworzenie tych łąk zaangażowane były dzieci i młodzież. Dzięki bioróżnorodności oraz kwiatom przez wiele miesięcy w roku są one siedliskiem wielu gatunków zwierząt, sprzyjają pszczołom. Zazwyczaj są wyższe niż standardowe trawy, co pozwala na obniżenie temperatury powietrza latem. Pochłaniają one również więcej zanieczyszczeń, co jest szczególnie istotne w miastach.

Łąki kwietne w Głownie

Źródło: archiwum miasta Głowno

ORGANIZACJA TEATRZYKÓW EKOLOGICZNYCH

Organizowanie imprez kulturalno–edukacyjnych tj. spektakli ekologicznych, o tematyce gospodarki odpadami:

- „Niezwyczajne przygody Eko-Skrzatów” w szkołach podstawowych w Głownie,
- „Cztery Pory Roku” w Miejskich Przedszkolach,

na podstawie podpisanej umowy z Krakowskim Biurem Promocji Kultury w Krakowie. Przedstawienia łączyły znakomitą zabawę ze zdobywaniem wiedzy na temat ekologicznego stylu życia.

Teatrzyki ekologiczne organizowane w szkole podstawowej w Głownie

Źródło: archiwum miasta Głowno

GMINA KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

DZIAŁANIA INFORMACYJNO - EDUKACYJNE

Na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Konstancynie Łódzkim znajduje się zakładka „Gospodarka odpadami”, w której mieszkańcy mogą znaleźć kompleksowe informacje związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi. W serwisie dostępny jest aktualny harmonogram odbioru odpadów, informacje o miejscach zagospodarowania odpadów oraz wykazy punktów przyjmujących odpady komunalne od właścicieli nieruchomości niesegregowanych (zmieszanych), bioodpady oraz pozostałości z sortowania odpadów przeznaczonych do składowania. Mieszkańcy znajdą tu również informacje o ulgach dla rodzin wielodzietnych, analizy funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, możliwość dokonywania opłat za gospodarowanie odpadami, wykazy gminnych punktów selektywnego zbierania odpadów, listę firm wywozowych i przedsiębiorstw zajmujących się odbiorem zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, aktualne stawki opłat

oraz zasady ochrony danych osobowych i wskazówki dotyczące segregacji odpadów. Zakładka została przygotowana tak, aby mieszkańcy mogli łatwo i szybko znaleźć wszystkie potrzebne informacje dotyczące prawidłowego gospodarowania odpadami w gminie.³²

EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW (2019-2020)

Projekt „Górnokredowa z Konstaktynowa – edukacja ekologiczna mieszkańców Konstaktynowa Łódzkiego – Cz. II” został współfinansowany ze środków WFOŚiGW w Łodzi realizowany przez Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstaktynow Łódzki. Projekt dedykowany został mieszkańcom Gminy Konstaktynow Łódzki i okolic w celu podniesienia ich świadomości prozdrowotnej i ekologicznej.

W ramach projektu przeprowadzono wiele działań, z których najważniejsze to: konkursy plastyczne na plakat propagujący picie wody z kranu oraz na komiks typu „Czy wiesz, że.... – zasady dbania o wodę i kanalizację”, opracowanie i druk Pro-Ekologicznego Kalendarza na rok 2020, opracowanie i druk plakatów/ulotek informacyjnych, folderów, np., wykonanie animowanego filmu informacyjno-edukacyjnego dot. picia wody z kranu, zakup i instalacja wewnętrznych (4 szt.) i zewnętrznych (4 szt.) stacji wody pitnej, zakup pomocy dydaktycznych, zakup elementów do ekspozycji prac konkursowych, zakup gadżetów promocyjnych.

Celem projektu było kształtowanie postaw i świadomości ekologicznej dotyczącej ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami pochodzenia ludzkiego z naciskiem na promocję picia wody z sieci wodociągowej jako alternatywy dla napojów w opakowaniach, promocja ochrony i zasad zrównoważonego sposobu gospodarowania zasobami wodnymi, kształtowanie wśród dzieci i młodzieży poczucia harmonii ze środowiskiem i otaczającą nas przyrodą, rozwijanie wrażliwości ekologicznej, z naciskiem na oszczędzanie wody, przygotowanie mieszkańców do aktywnego udziału w życiu społecznym.

AKCJA PCHLI TARG

W 2024 r. w wyznaczone niedziele można było bezpłatnie rozstawić stragan na targowisku miejskim przy ulicy Sucharskiego.

Organizacją akcji zajmowało się Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstaktynow Łódzki. W roku 2024 zaobserwowano znaczną aktywność handlową po stronie sprzedających. Wśród najczęściej wybieranych przez nabywców artykułów znalazły się figurki z mosiądzu, wyroby porcelanowe oraz elementy szklane. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również przedmioty o wartości sentymentalnej i dekoracyjnej, takie jak stare obrazy, drewniane tace czy szafki.

Zauważalny był także wzrost popularności odzieży używanej, a także plecaków i torebek pochodzących z drugiej ręki. Ceny tych produktów kształtowały się najczęściej w przedziale od 10 do 15 złotych.

Warto odnotować aktywność najmłodszych uczestników rynku, którzy oferowali ręcznie wykonane bransoletki oraz kolczyki, wykazując tym samym kreatywność oraz przedsiębiorczość. Wśród pozostałego asortymentu dostępne były np. używane słuchawki, książki, gry, a także pluszowe zabawki i rolki. Od marca do września 2025 r. PCHLI TARG zorganizowany został na tych samych zasadach, co w roku 2024.³³

³² <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-konstaktynow-łódzki/gospodarka-odpadami>, dostęp: 10.12.2025

³³ <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-konstaktynow-łódzki/co-sie-sprzedaje-to-co-sie-podoba-i-co-jest-tanie>; <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-konstaktynow-łódzki/pchli-targ-juz-w-niedziele>, dostęp: 28.11.2025

GMINA KSAWERÓW

DZIAŁANIA INFORMACYJNO EDUKACYJNE

W ramach umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych firma, w porozumieniu z gminą, sporządza harmonogramy odbioru (wywozu) odpadów komunalnych z terenu nieruchomości w formie kalendarzyków. Jest zobowiązana do ich wydrukowania oraz dystrybucji (wraz z innymi informacjami dotyczącymi prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi) do właścicieli nieruchomości. Inne informacje dotyczące prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi sporządza pracownik Urzędu Gminy Ksawerów w uzgodnieniu z firmą. Jest to forma działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Druk innych informacji następuje w postaci jednej kartki w formacie A4, dostarczanej do każdego gospodarstwa domowego, jednorazowo w okresie trwania umowy, przy harmonogramie odbioru odpadów.

GOZ I ZERO WASTE W KILKU KROKACH O ODPADACH I RECYKLINGU

W ramach działań edukacyjnych przygotowano prezentację dla mieszkańców, która w przystępny i atrakcyjny sposób przybliży ideę GOZ. Materiał wyjaśnia podstawowe pojęcia związane z GOZ, przedstawia korzyści wynikające z jej wdrażania, opisuje system selektywnej zbiórki odpadów oraz procesy zachodzące w sortowni i podczas recyklingu. Część prezentacji poświęcona jest również filozofii zero waste, pokazującej, która pokazuje, jak codzienne nawyki mogą realnie wpływać na ograniczenie ilości odpadów.

Prezentacja jest dostępna dla mieszkańców na stronie internetowej gminy:

<https://ugminy.ksawerow.com/index.php/blog/w-kilku-krokach-o-odpadach> (dostęp: 27.08.2025)

MIASTO ŁÓDŹ

EKOPORTAL MIASTA ŁODZI

Ekoportal to oficjalna platforma Urzędu Miasta Łodzi poświęcona ekologii, ochronie środowiska i działaniom na rzecz klimatu. Serwis stanowi **centrum wiedzy o miejskich inicjatywach proekologicznych oraz miejscu, w którym mieszkańcy mogą znaleźć praktyczne informacje związane z codziennym dbaniem o środowisko.**

Na Ekoportalu można przeczytać o najważniejszych działaniach miasta w obszarach takich jak: gospodarka odpadami, ochrona powietrza i wód, zazielenianie przestrzeni miejskich, adaptacja do zmian klimatycznych oraz rozwój elektromobilności. Portal przybliży także tematykę retencji wód opadowych, bioróżnorodności, efektywności energetycznej oraz miejskich programów wspierających zrównoważony rozwój. Znajdują się tam również informacje o miejskich dotacjach ekologicznych, np. na instalacje do zbierania deszczówki, zielone dachy czy powierzchnie przepuszczalne. Publikowane są także aktualności dotyczące ekologicznych projektów, kampanii informacyjnych, warsztatów edukacyjnych i konsultacji społecznych.

Ekoportal promuje postawy prośrodowiskowe wśród mieszkańców Łodzi, zarówno poprzez edukację, jak i praktyczne narzędzia, takie jak wyszukiwarka segregacji odpadów czy poradniki ekologiczne.

Strona ma na celu zwiększenie świadomości ekologicznej i zachęcanie do aktywnego udziału w działaniach na rzecz czystszej i bardziej zielonego miasta.³⁴

DZIAŁANIA EKOLOGICZNE W RAMACH MIEJSC AKTYWNOŚCI LOKALNEJ (MAL)

MAL w Łodzi służy prowadzeniu działań animacyjno–integracyjnych adresowanych do społeczności lokalnej. Działania prowadzone są przez operatora wybranego w konkursie ofert na realizację zadania publicznego pt.: „Prowadzenie działań animacyjnych oraz szkoleniowo-warsztatowych i edukacyjnych wspierających budowanie społeczeństwa obywatelskiego i rozwój społeczny sąsiedztwa w Miejscu Aktywności Lokalnej o profilu obywatelskim przy ul. Legionów 20 w Łodzi”. W ramach konkursu wskazano na konieczność prowadzenia dla mieszkańców działań szkoleniowo-warsztatowych i edukacyjnych, obejmujących np. tematykę ekologiczną. Celem tych inicjatyw jest kształtowanie postaw proekologicznych. Ponadto w MAL powinny być realizowane działania ukierunkowane na między innymi:

- wyeliminowanie z użycia jednorazowych talerzy, sztućców, kubeczków, słomek z plastiku i mieszadełek do napojów i ich zastąpienia wielorazowymi odpowiednikami lub odpowiednikami wykonanymi z ekologicznych materiałów, ulegających biodegradacji,
- podawanie posiłków i poczęstunków w opakowaniach biodegradowalnych lub wielokrotnego użytku,
- podawanie wody lub innych napojów w opakowaniach wielokrotnego użytku lub w butelkach zwrotnych,
- podawanie do spożycia wody z kranu, jeśli spełnione są wynikające z przepisów prawa wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- wykorzystywanie przy wykonywaniu umowy materiałów, które pochodzą lub podlegają procesowi recyklingu,
- rezygnację z używania plastikowych toreb, opakowań lub reklamówek.

KAWIARENKA NAPRAWCZA

Projekt finansowany przez Fundację Veolia Polska. Realizatorem projektu było Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS.

W Miejscu Aktywności Lokalnej działała kawiarenka naprawcza w duchu zrównoważonego rozwoju i zasad 6R. W tym miejscu łączone były umiejętności krawieckie i stolarskie.

Organizowane były warsztaty szycia, cerowania i haftowania, zajęcia z podstaw stolarstwa i naprawy lub przerabiania mebli, wymianki, warsztaty kreatywnego nadawania przedmiotom drugiego, trzeciego i dziesiątego życia. Można było przynieść uszkodzone ubrania, meble (rozsądnych gabarytów) czy inne przedmioty, aby wspólnie ze specjalistami je naprawić. Kawiarenka działała w formie cyklicznych spotkań organizowanych dwa razy w miesiącu.³⁵

Uruchomiony został „Dzielnik Łódzki” miejsce dzielenia się swoimi dobrami, między innymi odzieżą, roślinami, matym AGD, książkami, zabawkami itp.³⁶

³⁴ <https://uml.lodz.pl/ekoportal/>, dostęp: 28.11.2025

³⁵ Źródło: <https://uml.lodz.pl/aktualnosci/artyku/daj-naprawimy-to-rusza-kawiarenka-naprawcza-id97410/2024/10/7/>, dostęp: 23.07.2025

³⁶ Źródło: https://opus.org.pl/pliki/plik_6c66c39e6fab2f88f217da6ae31938f1405425.pdf, dostęp: 20.08.2025

LODÓWKI SPOŁECZNE I JADŁODZIELNIE

Na terenie Miasta Łodzi funkcjonują 25 lodówek społecznych, w tym dziewięć miejskich oraz 3 jadłodzielnie. Wszystkie lodówki są czynne przez całą dobę siedem dni w tygodniu. Uzupelnienie lodówek stanowią trzy jadłodzielnie funkcjonujące na terenie miasta, którymi opiekuje się grupa Foodsharing Łódź. Z dwóch jadłodzielni można korzystać w ściśle określonych dniach i godzinach. Jedna jadłodzielnia jest czynna przez całą dobę siedem dni w tygodniu.

Zasada działania lodówek społecznych i jadłodzielni polega na tym, że każdy może dzielić się z każdym. Nie istnieją żadne podziały, nikt nie ocenia, nie wydaje bonów czy kuponów, nie trzeba wypełniać żadnych formularzy i nikt nie sprawdza dochodów. Wystarczy przyjść i włożyć coś do lodówki lub przyjść i poczęstować się jej zawartością.³⁷

GMINA NOWOSOLNA

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Gminno Parkowe Centrum Kultury i Ekologii w Plichtowie (GPCKiE) jest instytucją, której celem oprócz działalności kulturalnej, jest również propagowanie i rozwijanie ekologicznej świadomości mieszkańców gminy Nowosolna.

Rozwijanie świadomości ekologicznej w GPCKiE kierowane jest zarówno do dorosłych, jak i do dzieci, i realizowane w formie licznych inicjatyw, zarówno okazjonalnych, jednorazowych, jak i cyklicznych. Upcycling i recykling stanowią stały element codziennej pracy GPCKiE i są obecne w większości organizowanych warsztatów, zajęć i wydarzeń. GPCKiE od wielu lat prowadzi regularne zajęcia plastyczne dla dzieci, w których ważną rolę odgrywa wykorzystywanie materiałów pochodzących z recyklingu, w tym ścinków tkanin, resztek włóczek, tekturowych opakowań oraz rolek po papierze toaletowym i ręcznikowym. Budująca jest kreatywność dzieci i młodzieży, które realizują swoje artystyczne wizje ze „śmieci, które nie trafiły do kosza”. Tworzone są tu przepiękne ozdoby świąteczne, ilustracje nawiązujące do filmów, figury zwierząt, makiety grodów i zamków itp.

Zajęcia plastyczne w GPCKiE

Źródło: archiwum Gminno-Parkowego Centrum Kultury i Ekologii w Plichtowie

³⁷ Źródło: <https://mops.uml.lodz.pl/informacje/lodowki-spoleczne-i-jadlodzielnie/>, dostęp: 20.08.2025

Popularne i bardzo dobrze oceniane są wakacyjne i feryjne warsztaty dla dzieci, organizowane w GPCiKE. Jak najwięcej czasu dzieci spędzają na powietrzu, bez względu na pogodę, dowiadują się o roślinach, zwierzętach, spacerują po lesie, przytulają się do drzew, zbierają ciekawe okazy roślinne, barwią tkaniny sokami z roślin.

Z materiałów recydingowych budowane są zamki, tipi, totemy, tory przeszkód. Dzieci podczas zajęć pracują z naturalnymi materiałami takimi jak glina, kamienie, szyszki, żółędzie czy kasztany. Malowanie kamieni, tworzenie ozdób z darów natury czy czerpanie papieru z pulpy makulaturowej to przykładowe aktywności realizowane w ramach warsztatów. W programie znajdują się także zajęcia z techniki papier mâché. Po zakończeniu działań dzieci samodzielnie segregują odpady, a dodatkową motywacją są konkursy na najlepiej posegregowane śmieci.

Jedną z najbardziej kreatywnych form aktywności są warsztaty „Recyklofonia”, prowadzone przez instruktora GPCiKE. W ich trakcie powstają instrumenty muzyczne wykonane z materiałów pochodzących z recyklingu. W tym celu wykorzystuje się np. puszki, plastikowe butelki, kartonowe tuby czy groch. W ten sposób tworzone są bębenki, tamburyny, trąbki i inne instrumenty, których forma zależy jedynie od wyobraźni uczestników. Warsztaty te pokazują dzieciom, że muzykę można tworzyć z przedmiotów codziennego użytku – nawet tych, które miały trafić do kosza.

GPCiKE współpracuje z terenowym oddziałem Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, co umożliwia organizację prelekcji dla mieszkańców na temat lokalnych gatunków ptaków, zwierząt, roślin oraz zagadnień związanych z ich ochroną. Klub seniora „Srebrny Włós”, działający przy GPCiKE, bierze udział w regularnych spacerach po okolicznych lasach. Spaceracje te łączą rekreację z nauką rozpoznawania roślin, a zdobyta wiedza wykorzystywana jest później podczas zajęć kulinarnych i rękodzielniczych.

W GPCiKE odbywają się również warsztaty tworzenia stroików świątecznych i okazjonalnych, w których wykorzystywane są materiały recydingowe, w tym suszone rośliny, włóczki, ścinki, kartony czy znaleźiska z lasu. Zajęcia te są doskonałą okazją do rozwijania kreatywności i ekologicznego podejścia do sztuki dekoracyjnej.

Jedną z ciekawszych inicjatyw wpisujących się w ideę „nie wyrzucaj” była świąteczna akcja wymiany odzieży, zabawek, książek i ozdób, zorganizowana w Plichtowie pod nazwą „Pchlichtowskie Targi”. Wydarzenie to umożliwiło mieszkańcom nadanie drugiego życia przedmiotom, które mogłyby trafić na śmietnik, a jednocześnie sprzyjało budowaniu więzi sąsiedzkich.

W świetlicy w Kalonce zainaugurowano cykl spotkań pod hasłem „Chillout w Kalonce”. **W ramach spotkań organizowana jest między innymi wymiana odzieży, zabawek i książek pomiędzy rodzicami.**

Wymiana odzieży w świetlicy w Kalonce

Źródło: archiwum Gminno-Parkowego Centrum Kultury i Ekologii w Plichtowie

GPCKiE stale promuje postawy proekologiczne także poprzez sposób zagospodarowania swojej przestrzeni. **Na terenie obiektu wykorzystywane są materiały z recyklingu, np. palety i szpule po kablach, z których powstają ławki, stoliki i siedziska. Drugie życie zyskują również stare meble.** Krzesła czy stoliki są nie tylko naprawiane, ale także dekorowane, np. techniką decoupage, co pozwala nadać im unikalny charakter.

Upcycling w praktyce w GPCKiE

Źródło: archiwum Gminno-Parkowego Centrum Kultury i Ekologii w Plichtowie

GMINA PARZĘCZEW

EDUKACJA EKOLOGICZNA

PROJEKT „EDUKACJA W ZAKRESIE GOSPODARKI OBIEGU ZAMKNIĘTEGO W GMINIE PARZĘCZEW” (2024-2027)

Projekt ma na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz promowanie GOZ, w tym idei 7R: Refuse, Reduce, Reuse, Recycle, Repair, Recover, Rethink. Działania obejmują warsztaty edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, kampanie społeczne, konkursy otwarte dla wszystkich mieszkańców oraz wycieczki edukacyjne dla najmłodszych z przedszkoli i szkół podstawowych w Parzęczewie i Chociszewie. W projekcie przewidziano także produkcję ogólnodostępnych materiałów edukacyjnych i multimedialnych. Projekt współfinansowany jest ze środków EFRR w ramach Programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021–2027. Okres realizacji: 1 sierpnia 2024 r. – 31 lipca 2027 r.

Dotychczas w ramach projektu zorganizowano działania:

AKCJA WYSTAWKA (2024)

Wydarzenie, podczas którego mieszkańcy gminy Parzęczew mogli wymieniać się używanymi rzeczami. Cel Akcji: promowanie poszanowania zasobów i efektywnej segregacji, uświadamianie o możliwościach przedłużenia życia przedmiotów i gospodarki obiegu zamkniętego, kształtowanie postaw proekologicznych i umiejętności naprawy oraz renowacji produktów.

KONKURS „EKOCYRKULARNOŚĆ – DRUGIE ŻYCIE PRODUKTU” (2025)

Konkurs ma na celu promowanie postaw proekologicznych, zwiększanie świadomości na temat gospodarki o obiegu zamkniętym oraz zachęcenie do ponownego wykorzystania odpadów i tworzenia z nich użytecznych lub ozdobnych przedmiotów. Uczniowie klas IV–VIII oraz mieszkańcy gminy powyżej 16. roku życia mogli tworzyć przedmioty codziennego użytku, zabawki lub biżuterię z odpadów takich jak plastikowe butelki, kartony, puszki czy palety. Prace miały ukazywać „drugie życie” odpadów i promować ideę upcyklingu.

Nagrodami w konkursie będą np. lampa ze statywem, słuchawki nauszne bezprzewodowe, powerbank, saturator do wody Sodastream, lodówka turystyczna oraz kosz do segregacji.

Ponadto w ramach projektu kontynuowana będzie realizacja licznych działań edukacyjnych, w tym w placówkach edukacyjnych. Ich celem jest dalsze upowszechnianie zasad GOZ wśród różnych grup społecznych.

Wśród zadań zaplanowanych do wdrożenia znajdują się np. warsztaty naprawcze „EkoSerwis – naprawiamy, nie wyrzucamy”, które rozpoczną się w kwietniu 2026 r., po zakupie stacji serwisowych do naprawy rowerów.

PROJEKT „GOSPODARKA CYRKULARNA W GMINIE PARZĘCZEW” (od 2025)

Projekt jest skierowany do wszystkich mieszkańców gminy Parzęczew, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Jego celem jest wzrost efektywności gospodarowania odpadami w gminie. Działania dotyczące inwestycji w infrastrukturę opisane są w pierwszej części podręcznika. W ramach działań edukacyjnych zostanie przeprowadzonych 9 warsztatów edukacyjnych:

- Ekoszkolarnia – fascynujący świat roślin – warsztaty dla przedszkolaków z placówek przedszkolnych,
- Ekoszkolarnia – zdrowe odżywianie – warsztaty dla uczniów szkół podstawowych

- Twój ślad w przyrodzie – ekologiczne warsztaty dla młodych detektywów – warsztaty dla uczniów szkół,
- EkoKariera – Twoja przyszłość w Gospodarce Obiegu Zamkniętego – warsztaty dla uczniów szkół podstawowych,
- EkoPrzysmaki – kulinarne warsztaty zdrowego odżywiania – warsztaty dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych,
- EkoSerwis – naprawiamy, nie wyrzucamy – warsztaty dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych,
- Smacznie i zdrowo – ekodieta w każdym wieku – warsztaty dla seniorów,
- Droga odpadów – z kosza do nowego życia – warsztaty dla mieszkańców gminy Parzęczew i województwa łódzkiego,
- Zrób to sam – Twórcze upcyklingowanie – warsztaty dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych.

Warsztaty będą prowadzone w nowo wybudowanym PSZOK-u, Ekoszkolarni oraz Regionalnym Centrum Rozwoju w Parzęczewie. Zajęcia będą skierowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych.

Projekt przyczyni się do zwiększenia poziomu recyklingu, ograniczenia ilości odpadów trafiających na składowiska i wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców oraz będzie kontynuacją działań edukacyjnych w zakresie GOZ na terenie Gminy Parzęczew.

WSPÓŁPRACA NA RZECZ EDUKACJI

W inicjatywy edukacyjne gmina angażuje różne podmioty takie jak: Regionalne Centrum Rozwoju (RCR), czy Stowarzyszenie Ekohoryzont. Celem tych inicjatyw jest zwiększenie świadomości ekologicznej oraz promowanie aktywnego udziału społeczności lokalnej w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Poprzez organizowanie warsztatów, spotkań edukacyjnych i kampanii informacyjnych, gmina Parzęczew aktywnie włącza się w proces budowania świadomości ekologicznej, zwracając uwagę na znaczenie edukacji w zakresie GOZ. Dodatkowo w Programie współpracy Gminy Parzęczew z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w np. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1491) gmina wspiera rozwiązania związane z ochroną środowiska, promując zasady GOZ i strategię „zero waste”, które mają na celu zminimalizowanie ilości odpadów i ich negatywnego wpływu na środowisko.

GMINA ROGÓW

WYMIEN SIĘ – KSIĄŻKI

W Gminnej Bibliotece Publicznej w Rogowie działa inicjatywa bookcrossingu – przeczytane książki można zostawić w specjalnie oznaczonym miejscu, by inni mogli je swobodnie wypożyczyć, przeczytać i przekazać dalej. Biblioteka przyjmuje również książki w dobrym stanie, które mieszkańcy chcą oddać, dając im w ten sposób drugie życie.

GMINA RZGÓW

STOISKA EDUKACYJNE

Od 2021 r. Gmina Rzgów regularnie organizuje stoiska edukacyjne podczas wydarzeń gminnych. Są one obecne co roku na najważniejszych imprezach dla lokalnej społeczności, takich jak np. powitanie lata (np. w Starowej Górze), pikniki krwiodawstwa, pikniki rodzinne w Kalinie, dni Rzgowa w parku im. Adama Mickiewicza w Rzgowie.

Podczas tych wydarzeń organizowane są również **gry edukacyjne oraz konkursy z zakresu gospodarki odpadami, a także ochrony środowiska, w tym powietrza, wód oraz gleby.**

Uczestnicy za prawidłowo udzielone odpowiedzi na wylosowane pytania otrzymują upominek nawiązujący do ochrony środowiska, w tym np. nasiona roślin i traw.

Stoisko edukacyjne 08.06.2025

Źródło: archiwum gminy Rzgów

Stoisko edukacyjne 07.06.2025

Źródło: archiwum gminy Rzgów

Stoisko edukacyjne w 2023 r.

Źródło: archiwum gminy Rzgów

Stoisko edukacyjne w 2023 r.

Źródło: archiwum gminy Rzgów

WARSZTATY EDUKACYJNE DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

W 2024 r. i w 2025 r. gmina organizowała warsztaty edukacyjne dla uczniów. Uczniowie odpowiadali na pytania z zakresu ochrony środowiska, gospodarki odpadami, ochrony środowiska w tym powietrza, wód oraz gleby. Za prawidłową odpowiedź rozdawane są nagrody takie jak akcesoria niezbędne do szkoły oraz upominki związane ze środowiskiem np. nasiona roślin i traw.

Źródło: archiwum gminy Rzgów

GMINA STRYKÓW

Gmina Stryków od lat prowadzi liczne akcje ekologiczne, których celem jest kształtowanie postaw proekologicznych i troska o lokalne środowisko. Działania te angażują mieszkańców w praktyczne inicjatywy na rzecz ochrony przyrody, zachęcając do dbania o zwierzęta i rośliny w najbliższym otoczeniu.

AKCJE EKOLOGICZNE

„Zimą ptakom pomagamy, więc karmniki Wam rozdamy” – po I edycji akcji, która odbyła się w 2024 r. i w 2025 r. Polegały one na zakupie karmników i rozdysponowaniu ich wśród mieszkańców i placówek oświatowych znajdujących się na terenie Gminy Stryków.

„Sikorki w Gminie Stryków latają, szkodniki wyjadają” – I edycja odbyła się w 2024 r. – mieszkańcom przekazano budki lęgowe dla sikorek.

„W Gminie Stryków o wiewiórki dbamy – nowe domki dla nich mamy” – I edycja odbyła się w 2024 r. – mieszkańcom przekazano domki dla wiewiórek.

„Stryków dla jerzyków” edycja w latach 2020-2023, polegająca na przekazywaniu mieszkańcom gminy budek lęgowych dla ptaków.

„Budki dla owadów pożytecznych – motyli i pszczoł murarek w Gminie Stryków -po I edycji w 2021 r., 2022 r., 2023 r. Akcje polegające na przekazaniu mieszkańcom budek dla owadów pożytecznych – motyli i pszczoł murarek.

„Gmina Stryków powierza domek dla jeża” po I edycji w 2022 r. i 2023 r. gmina wydawała mieszkańcom domki, które dadzą schronienie jeżom.

„Bądź EKO i zasadź w Gminie Stryków drzewo!” II edycja w 2023 r. i I edycja w 2024 r. polegające na przekazaniu mieszkańcom sadzonek drzew owocowych starych odmian, jarzębiny i lipy drobnolistnej oraz krzewów owocowych: czerwonej i czarnej porzeczki, agrestu, derenia jadalnego i rokitnika.

„Gdy prawidłowo segregujesz śmieci choinka na święta do Ciebie leci” – I edycja akcji odbyła się w grudniu 2025 r. Polegała ona na przekazaniu mieszkańcom gminy, którzy złożyli deklarację o wysokości opłaty za odbiór odpadów komunalnych oraz przekazali przy odbiorze drzewka min. 5 kg. odpadów segregowanych: szkła lub makulatury, świerku pospolitego w donicy.

PUBLIKACJE DLA NAJMŁODSZYCH

W trosce o środowisko gmina organizuje akcje ekologiczne z udziałem Ekobohaterów Gminy Stryków, która polega na przekazywaniu najmłodszym czytelnikom książek o przygodach członków rodziny Pszczółki Lipki. Dzięki publikacjom trudne i poważne zagadnienia dotyczące ekologii przedstawiane są w sposób lekki i przyjemny.

Publikacje o tematyce ekologicznej Gminy Stryków

Źródło: archiwum gminy Stryków

INWESTYCJE DOT. ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW ZIELONYCH Z ELEMENTAMI GOZ (2021)

W 2021 r. została zrealizowana modernizacja Parku nad Moszczenicą. Inwestycja była współfinansowana ze środków WFOŚiGW w Łodzi w formie dotacji w wysokości ponad 650 tys. zł oraz pożyczki w wysokości ok. 435 tys. zł. Wkład własny gminy wyniósł ponad 100 tys. zł.

Celem inwestycji było przede wszystkim rozwijanie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym promocja praktyk związanych z GOZ. Park nad Moszczenicą, położony w samym centrum Strykowa, stanowi miejsce aktywnej rekreacji i odpoczynku w otoczeniu przyrody, oferując przestrzeń zarówno dla dzieci, jak i dorosłych.

W parku **w ciekawy sposób zaprezentowano tematykę zanieczyszczeń, recyklingu i OZE. W tym celu wykorzystano tablice edukacyjne oraz interaktywne urządzenia wykonane z materiałów pochodzących z recyklingu**, takie jak gumowa pszczoła, instrumenty muzyczne czy nawierzchnie bezpieczne.

W parku **zastosowano innowacyjne rozwiązania energetyczne**, które umożliwiają praktyczne wykorzystanie energii odnawialnej. Na zewnętrznej siłowni rowerek ręczny pozwala naładować telefon komórkowy, przekształcając energię kinetyczną w elektryczną, natomiast specjalnie wyposażona ławka z panelami solarnymi umożliwia ładowanie urządzeń mobilnych przy wykorzystaniu energii słonecznej.

Dla nauczycieli i pasjonatów przyrody stworzono miejsca do prowadzenia „zielonych lekcji” i zajęć warsztatowych.

Dodatkowo park oferuje możliwość korzystania z literatury w „Budce wędrującej książki”.

Ławka z panelami solarnymi w Parku nad Moszczenicą

Źródło: archiwum gminy Stryków

BUDKI WĘDRUJĄCEJ KSIĄŻKI W GMINIE STRYKÓW

W 2022 r. Urząd Miejski w Strykowie zainicjował akcję czytelnictwa pn. „Budki wędrującej książki w Gminie Stryków”. Idea akcji polega na tym, by książki, które do tej pory stały na półkach, dostały drugie życie, uczyły i dawały radość innym osobom. Inauguracja akcji miała miejsce w ramach obchodów Ogólnopolskiego Święta Wolnych Książek. 15 czerwca 2022 r. Urząd Miejski w Strykowie wraz z zaproszonymi instytucjami i organizacjami społecznymi uruchomił pierwsze „Budki wędrującej książki”. Do budek zostały wstawione książki zebrane od lokalnej społeczności. „Budki wędrującej książki” w Gminie Stryków zlokalizowane są:

- w Parku nad Moszczenicą – opiekunem jest Urząd Miejski w Strykowie,
- na ul. Targowej przy Przedszkolu Samorządowym – opiekunem wraz z Urzędem zostało Przedszkole Samorządowe w Strykowie,
- przy Zespole Szkół nr 1 w Bratoszewicach – opiekę nad budką wraz z Urzędem sprawuje społeczność Zespołu Szkół nr 1,
- w centrum miejscowości Koźle – opiekę wraz z Urzędem sprawuje Koło Gospodyń Wiejskich Koźle,
- przy Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Dobieszkowie – opiekę nad budką sprawują wraz z Urzędem w Strykowie mieszkańcy Sołectwa Dobieszków oraz społeczność Centrum Kształcenia i Wychowania OHP.

„Budka wędrującej książki”

Źródło: archiwum gminy Stryków

Akcja „KOMPOSTOWNIK... i nic się nie marnuje” (2025)

Aby zachęcić mieszkańców do kompostowania używane są kompostowniki zakupione z zasobów miasta. Udział w akcji mogą wziąć mieszkańcy Gminy Stryków, którzy:

- posiadają nieruchomość zabudowaną domem jednorodzinny,
- nie mają zaległości w opłatach za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- zadeklarują (dokonają zmiany złożonej deklaracji), że będą kompostować odpady ulegające biodegradacji na terenie własnej nieruchomości.

Kompostownik używany jest w oparciu o podpisane na okres 36 miesięcy porozumienie, a po tym czasie przechodzi na własność użytkownika jako materiał promocyjny gminy.

Kompostownik w ramach akcji zorganizowanej przez gminę Stryków

Źródło: archiwum gminy Stryków

MIASTO TUSZYN

EDUKACJA EKOLOGICZNA PODCZAS WYDARZENIA MIEJSKIEGO

Piknik Sportowy – I Dzień Dni Tuszyna. 27 czerwca 2025 r. na Stadionie Miejskim odbył się pełen sportowych emocji Piknik, zorganizowany w ramach Dni Tuszyna. Wydarzenie zgromadziło

mieszkańców, gości, pracowników Urzędu Miasta i gminnych jednostek, strażaków, radnych oraz instytucje i firmy wspierające. Referat Ochrony Środowiska przygotował dla najmłodszych kącik edukacyjno-ekologiczny. Zadaniem uczestników było poprawne odpowiadanie na pytania dotyczące zagadnień z ochrony środowiska, zanieczyszczenia powietrza, prawidłowej segregacji odpadów, odzysku i recyklingu odpadów komunalnych. Każdy z biorących udział odpowiadał na pytania, rozwiązywał zagadki, rebusy a najmłodszy kolorowali rysunki oraz układali puzzle. Wszyscy uczestnicy otrzymywali nagrody za udział. Celem konkursów było poszerzenie wiedzy dotyczącej ochrony środowiska w swoim najbliższym otoczeniu, a także zachęcanie do prawidłowych postaw ekologicznych.

Kącik edukacyjno-ekologiczny zorganizowany podczas Dni Tuszyna przez gminę Tuszyn w 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Tuszyn

GMINA ZGIERZ

WYDARZENIA LOKALNE

W 2024 r. w Gminie Zgierz zorganizowano **dwa pikniki ekologiczne**, zrealizowane w ramach zadania pn. „Piknik ekologiczny nr 1 dla mieszkańców Gminy Zgierz / Piknik ekologiczny nr 2 dla mieszkańców Gminy Zgierz”, współfinansowanego ze środków WFOŚiGW w Łodzi.

We wrześniu młodzież i dorośli chętnie uczestniczyli w eko-piknikach zorganizowanych przez gminę Zgierz.

Wydarzenia odbyły się 1 września w Gminnym Centrum w Dzierżąnej podczas Dożynek 2024 oraz 20 września na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Grotnikach.

Źródło: archiwum gminy Zgierz

Kilkaset osób odwiedziło mobilne miasteczka z eko warsztatami. Na tematycznych stoiskach można było między innymi: przeprowadzić małe eksperymenty, wykonać własne eko produkty, odpowiedzieć na eko pytania, zasadzić roślinkę antysmogową, a przede wszystkim korzystać z wiedzy o ekologii prowadzących eko warsztaty.

Akcja zbiórki odzieży

Panie z Koła Gospodyń Wiejskich z Ustronia przyjmują odzież używaną w dobrym stanie. Podczas różnego rodzaju pikników i imprez zainteresowane osoby mogą ją nieodpłatnie zabrać ze sobą. Celem akcji jest redukcja ilości generowanych odpadów tekstylnych oraz możliwość ponownego wykorzystania ubrań z drugiej ręki.

Wyprzedaże garażowe w Rosanowie

Akcje lokalne organizowane przez mieszkańców Rosanowa. Chętne osoby zgłaszają się do organizatorów, którzy przygotowują mapkę lokalizacji wyprzedażowych garażowych w danej miejscowości.

Akcja informacyjna „Liście to nie śmieci”

Jesienią 2024 r. zorganizowano akcję informacyjną za pośrednictwem strony internetowej gminy, zachęcająca mieszkańców do kompostowania bioodpadów. Jej celem była promocja zrównoważonego rozwoju i dbania o środowisko naturalne, a także edukacja w zakresie korzyści płynących z naturalnego rozkładu liści.

Krótkie łańcuchy dostaw i zakupy u lokalnych dostawców

W duchu gospodarki obiegu zamkniętego gmina Zgierz wspiera lokalnych producentów i krótkie łańcuchy dostaw. W Jedliczu A organizowany jest cyklicznie bazar, na którym mieszkańcy gminy mogą kupić produkty rolne, przetwory, rękodzieło. Wydarzenie to cieszy się dużym zainteresowaniem.

MIASTO ZGIERZ

PROJEKT „ROZWÓJ SYSTEMU SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH” (2024-2027)

Projekt realizowany w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027. W ramach projektu oprócz zakupu infrastruktury (opisanego we wcześniejszej części podręcznika) przewidziano:

Kampanie społeczne - zostaną przeprowadzone trzy kampanie informacyjne, dotyczące prawidłowego korzystania z punktu selektywnego zbierania odpadów.

Tematyka kampanii:

- Wymiana używanych przedmiotów/ponowne wykorzystanie
- Czemu segregacja odpadów jest ważna?
- PSZOK w Zgierzu.

W ramach każdej kampanii wyprodukowany zostanie krótki film, który następnie będzie emitowany w kinie w Miejskim Ośrodku Kultury w Zgierzu przed seansami filmów.

Ponadto na 31 przystankach autobusowych prezentowane będą tematyczne citylighty, a w lokalnym miesięczniku i dwumiesięczniku młodzieżowym ukażą się adekwatne artykuły.

Warsztaty w PSZOK-u

W Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych zostaną zorganizowane warsztaty ekologiczne, przeznaczone dla uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Miasto Zgierz.

Podczas warsztatów dzieci dowiedzą się:

- jakie są zasady selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- dlaczego tak ważna jest prawidłowa segregacja odpadów,
- gdzie w Zgierzu przyjmowane są odpady problemowe od mieszkańców i co się z nimi dalej dzieje.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY/ ZADANIA REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW WFOŚIGW W ŁODZI ORAZ ŚRODKÓW JST:

„POMYŚL ZANIM WYRZUCISZ – EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW ZGIERZA” (2024-2025)

Zadanie objęło organizację akcji „W PSZOK-u segregujesz choinkę otrzymujesz”, której celem było pokazanie, że segregowanie odpadów się opłaca. Akcja ta to kolejny krok w budowaniu społecznej odpowiedzialności i wzmacnianiu świadomości ekologicznej. Mieszkaniec Zgierza z aktywną Zgierską Kartą Mieszkańca, który dostarczył do PSZOK-u co najmniej 10 kg szklanych butelek lub słoików (zarówno opakowań zwrotnych, jak i bezzwrotnych), otrzymał w prezencie choinkę w donicy. Podczas wydarzenia przypomniano zasady obowiązujące w PSZOK-u. W jego ramach rozdano 200 świerków - 100 drzewek zakupionych przez Urząd Miasta Zgierza dzięki

dofinansowaniu z WFOŚiGW w Łodzi oraz 100 ufundowanych przez firmę RS II. Inicjatywa miała również na celu zachęcenie mieszkańców do posadzenia drzewek po świętach, na przykład w przydomowych ogrodach.

Konkursy dla szkół „Dobry uczynek dla ziemi”

Celem konkursu było:

- zwrócenie uwagi dzieci na sposób i potrzebę prawidłowego gospodarowania odpadami, czystość i porządek na terenie miasta,
- kształtowanie i propagowanie proekologicznych postaw.

Uczestnikami konkursu mogli być uczniowie klas II ze szkół podstawowych z terenu Miasta Zgierz, reprezentowane przez wychowawcę. W ramach konkursu wychowawcy klas przesyłali zdjęcia przedstawiające dobry uczynek dla Ziemi. Każda klasa mogła zaprezentować jedno działanie w formie maksymalnie trzech fotografii. Autorzy najciekawszych inicjatyw zostali nagrodzeni wycieczką do Sadów Klemensa.

Konkurs „Zdasz i wygrasz”

Kontynuacja akcji z lat poprzednich, która cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem. Cel działania to zwrócenie uwagi mieszkańców Zgierza na potrzebę segregacji szklanych opakowań. Akcja została przeprowadzona podczas wydarzenia miejskiego w Parku Miejskim. Każdy uczestnik akcji, który przyniósł minimum 10 szklanych opakowań, otrzymał upominek w postaci sadzonki rośliny. Zebrane odpady odebrał i zagospodarował uprawniony podmiot.

Konkurs wiedzy „Segreguję i kompostuję”

Kontynuacja konkursu z lat poprzednich. Konkurs został przeprowadzony podczas wydarzenia miejskiego w Parku Miejskim. Konkurs polegał na rozwiązaniu przez uczestnika testu dotyczącego segregacji odpadów. Osoby, które uzyskiwały w danej rundzie największą ilość punktów otrzymały nagrody w postaci kompostownika kuchennego.

Konkurs wiedzy - „Segreguję i kompostuję” zorganizowany przez Miasto Zgierz

Źródło: archiwum miasta Zgierz

Źródło: archiwum miasta Zgierz

Konkurs wiedzy „Czyste osiedle – rajd ekologiczny” – to kontynuacja konkursu z lat poprzednich, który cieszył się dużym zaangażowaniem uczniów i opiekunów. Konkurs przeprowadzany został na terenie miasta Zgierza we wrześniu 2025 r. W konkursie uczestniczyły dzieci i młodzież ze szkół podstawowych w maksymalnie 30 osobowych grupach wraz z opiekunem. Każda z grup otrzymała wcześniej mapę z trasą jaką musiała pokonać, rękawiczki oraz worki na odpady. Zadaniem każdej grupy było przejście wyznaczonej trasy, odnalezienie w terenie zaznaczonych na mapie miejsc, gdzie zostaną ukryte kody QR, wczytanie ich i rozwiązanie zadania ekologicznego zawartego pod nimi. Dodatkowo obowiązkiem uczestników było uprzątnięcie z odpadów wyznaczonej trasy. Po zakończeniu konkursu zostało zorganizowane ognisko w Zgierzu. Wszyscy uczestnicy konkursu, którzy zdobyli więcej niż 3 punkty otrzymali wyróżnienia w postaci sprzętu turystyczno-sportowego. Dodatkowo uczestnicy zwycięskiej grupy otrzymali drobny sprzęt elektroniczny. Konkurs zorganizowany został przy współudziale firmy odbierającej odpady komunalne.

Przygotowano foldery informacyjne o zasadach segregacji – foldery zostały opracowane w celu przekazania mieszkańcom zabudowy wielorodzinnej informacji o potrzebie i zasadach selektywnego zbierania odpadów z szczególnym zwróceniem uwagi na bioodpady.

Prelekcje w PSZOK-u – prelekcje zostały zorganizowane na terenie PSZOK-u w Zgierzu i były przeznaczone dla uczniów klas 3 z terenu Gminy Miasto Zgierz. Dzięki prelekcjom dzieci dowiedziały się:

- jakie są zasady selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- dlaczego tak ważna jest prawidłowa segregacja odpadów,
- gdzie w Zgierzu przyjmowane są odpady problemowe od mieszkańców i co się z nimi dalej dzieje,
- dlaczego kompostowanie jest ważne oraz co nadaje się na kompost.

Wycieczka ekologiczna do ZOO w Łodzi - uczestnikami wycieczki była grupa 35 uczniów ze szkoły podstawowej w Zgierzu.

„TROCHĘ KULTURY W OBRONIE NATURY – EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW ZGIERZA” (2023-2024)

W ramach zadania przeprowadzono warsztaty ekologiczne, w tym:

„Eco Studio ELECTRO - SYSTEM” - warsztaty edukacyjne dla młodzieży, których tematem było właściwe postępowanie z elektroodpadami. Pierwsza część warsztatów odbyła się w dniu 14 czerwca 2022 r. w Starym Młynie w Zgierzu. Druga część finałowa odbyła się w Warszawie. W trakcie warsztatów została zorganizowana lekcja przyrody w temacie prawidłowego postępowania ze zużytymi bateriami, zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym. Podczas wydarzenia zorganizowano zbiórkę drobnych elektroodpadów do specjalnych pojemników - electroboxów, zapewnionych przez wykonawcę. Przeprowadzono również quizy ekologiczne, które promowały wiedzę na temat ochrony środowiska.

„Taneczny Dzień Ziemi” - warsztaty odbyły się w plenerze na terenie miasta Zgierza. Ich celem było promowanie w Dniu Ziemi postaw ekologicznych, zwrócenie uwagi na potrzebę lokalnych działań proekologicznych. Warsztaty składały się z dwóch części. Pierwsza część taneczna polegała na przeprowadzeniu przez profesjonalnych trenerów warsztatów Salsation. W drugiej części na wyznaczonym terenie posadzono rośliny wieloletnie, które stworzą w przyszłości kwitnącą rabatę przypominającą o tym wydarzeniu w kolejnych sezonach.

Prelekcje w PSZOK-u w Zgierzu - prelekcje zostały zorganizowane na terenie PSZOK-u w Zgierzu i były przeznaczone dla uczniów klas 3 z terenu Gminy Miasto Zgierz. Dzięki prelekcjom dzieci dowiedziały się jakie są zasady selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, dlaczego tak ważna jest prawidłowa segregacja odpadów, gdzie w Zgierzu przyjmowane są odpady problemowe od mieszkańców i co się z nimi dalej dzieje, dlaczego kompostowanie jest ważne oraz co nadaje się na kompost.

Przeprowadzono konkursy ekologiczne:

„Kultura segregacji odpadów” - konkurs skierowany do uczniów szkół z terenu Gminy Miasto Zgierz. Konkurs polegał na wykonaniu dowolną techniką filmu, który przedstawiał potrzebę selektywnego zbierania odpadów oraz prawidłowe zasady segregacji odpadów.

„Czyste osiedle – rajd ekologiczny” oraz **„Segreguję i kompostuję”** – na zasadach wskazanych w projekcie „Pomyśl zanim wyrzucisz – edukacja ekologiczna mieszkańców Zgierza”.

Dla uczniów klasy trzeciej ze szkoły podstawowej z terenu Miasta Zgierza zorganizowano również **wycieczkę ekologiczną** do ZOO w Łodzi.

„SEGREGUJEMY I KOMPOSTUJEMY – EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW ZGIERZA (2022-2023)

W ramach zadania przeprowadzono warsztaty ekologiczne, w tym:

„Moda na recykling” - warsztaty dot. prawidłowej gospodarki odpadami dla uczniów szkół podstawowych. Tematem warsztatów było właściwe postępowanie z elektroodpadami. Warsztaty były przeprowadzone w Starym Młynie w Zgierzu. W drugim etapie warsztatów zorganizowano pokaz mody recyklingowej w Warszawie, w których wzięła udział grupa młodzieży uczestnicząca w warsztatach.

„Zero odpadów w ogrodzie” - warsztaty skierowane do seniorów z terenu miasta Zgierza. W trakcie warsztatów poruszono następujące kwestie: jak powstaje kompost, do czego potrzebne są dżdżownice, co można kompostować, a czego nie należy?

Uczestnicy zapisywali się na warsztaty poprzez Zgierskie Centrum Seniora. Dla uczestników warsztatów zorganizowano wycieczkę ekologiczną do Bolimowskiego Park Krajobrazowego.

Zorganizowano również akcje ekologiczne:

„Zostaw liście w ogrodzie - nocleg dla jeża” - akcja polegająca na przekonywaniu właścicieli i zarządców nieruchomości o pozostawianiu liści na zimę w ogrodzie jako miejsca, w którym mogą przetrwać jeże a jednocześnie pomagająca ograniczyć ilość oddawanych do odbioru bioodpadów. W ramach akcji na wybranych terenach zielonych, takich jak parki i okolice szkół, w miejscach pozostawionych na zimę ze zgrabionymi liśćmi zostaną ustawione tablice dydaktyczne

Tablica dydaktyczna w miejscu pozostawionych zgrabionych liści

Źródło: archiwum miasta Zgierz

oraz akcje: **„Zdasz i wygrasz”**, **„Czyste osiedle – raj ekologiczny”** oraz **„Segreguję i kompostuję”** –przeprowadzone na zasadach wskazanych w projekcie „Pomyśl zanim wyrzucisz – edukacja ekologiczna mieszkańców Zgierza”.

Akcja „Zdasz i wygrasz”

Źródło: archiwum miasta Zgierz

„CZyste OSIEDLE – EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW ZGIERZA” (2020-2021)

W ramach zadania na pergolach śmietnikowych zlokalizowanych w miejscach o dużej dostępności publicznej **zamontowano tablice dydaktyczne**, przedstawiające zasady prawidłowej segregacji odpadów.

Tablica dydaktyczna zamontowana na pergoli śmietnikowej

Źródło: archiwum miasta Zgierz

Zorganizowano akcję ekologiczną „Zdasz i wygrasz” – każdy uczestnik za 10 szklanych opakowań otrzymał sadzonkę. Akcja przeprowadzona na zasadach wskazanych w projekcie „Pomysł zanim wyrzucisz – edukacja ekologiczna mieszkańców Zgierza”.

Akcja „Zdasz i wygrasz”

Źródło: archiwum miasta Zgierz

Konkurs „Czyste osiedle – rajd ekologiczny”

Konkurs wiedzy połączony z rajdem. Z każdej szkoły zaproszono grupę 20 uczniów wraz z opiekunem. Każda grupa otrzymała mapę z wyznaczoną trasą do przejścia. Zadaniem każdej grupy było uprzątnięcie wyznaczonego terenu oraz odnalezienie i rozwiązanie zadań ukrytych na trasie.

Zadania było można odczytać za pomocą kodów QR powiązanych z różnymi zadaniami o tematyce ekologicznej (realizacja przy współpracy z PTTK). Rajd zakończył się ogniskiem. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali nagrodę w postaci bidonu na wodę. Grupy, które wzięły udział w konkursie otrzymały dla szkoły, którą reprezentują, zestaw pojemników do selektywnej zbiórki odpadów. Zestaw składał się zarówno z pojemników zewnętrznych 1100 l jak i mniejszych wewnętrznych.

Nagrody dla szkół - pojemniki na odpady do selektywnej zbiórki

Źródło: archiwum miasta Zgierz

Konkurs „Segreguję i kompostuję”

To test wiedzy o zasadach segregowania i kompostowania odpadów komunalnych z podziałem na dwie grupy mieszkańcy domów jednorodzinnych i wielorodzinnych. Nagrodą w konkursie były kompostowniki przydomowe 12 szt. i kompostowniki kuchenne 12 szt. Konkurs przeprowadzono podczas wydarzenia „Zakończenie lata”.

Opracowano **ulotki informujące** o zasadach segregacji odpadów. Ulotki były dostarczone mieszkańcom wraz z informacją o zmianie wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami.

Ulotki informujące o zasadach segregacji odpadów

Źródło: archiwum miasta Zgierz

„SEGREGACJA ODPADÓW W PLENERZE - EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW ZGIERZA” (2018-2019)

Zadanie objęto:

Wykonanie roll-upów edukacyjnych (*jak segregować odpady oraz co dzieje się z posegregowanymi odpadami*). Roll-upy są do dziś wykorzystywane podczas wydarzeń miejskich, na stoiskach edukacyjnych, gdzie gmina organizuje konkursy ekologiczne.

Wykonanie książeczek z edukacyjną bajką, stanowiących artykuł promocyjny.

Zorganizowanie akcji „Zdasz i wygrasz” – to zbiórka szklanych butelek. Każdy kto przyniósł podczas wydarzenia miejskiego 10 szklanych opakowań otrzymał gadżet promujący projekt.

Zorganizowanie trzech konkursów:

- **„Ekozgierzanin”** rodzinny test wiedzy o segregacji odpadów, przeprowadzony podczas wydarzenia miejskiego. Konkurs miał na celu zwrócenie uwagi dzieci i dorosłych na zasady oraz znaczenie prawidłowej segregacji odpadów. Dziesięć rodzin, które zdobyły największą liczbę punktów, otrzymało nagrody, w tym m.in. domową zgniatarkę do butelek, tester zużycia baterii oraz powerbank,
- **konkurs „Zgierskie drzewo roku”** polegał na zgłaszaniu przez mieszkańców fotografii przedstawiających wyjątkowe i wartościowe drzewa z terenu miasta. Jego celem było zwiększenie świadomości ekologicznej i zwrócenie uwagi na lokalne walory przyrodnicze. Trzy najlepsze prace zostały nagrodzone – laureaci otrzymali aparat fotograficzny, dysk przenośny oraz boombox CD,
- **„Segregować możesz wszędzie”** konkurs przeprowadzony w ramach wydarzenia miejskiego, polegający na przyporządkowaniu różnych rodzajów odpadów do odpowiednich pojemników na tablicy magnetycznej. Inicjatywa w przystępny sposób promowała prawidłową segregację odpadów. Prowadzący konkurs rozmawiali z mieszkańcami oraz udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące zasad gospodarki odpadami.

Pokaz czystszeo palenia w piecach polegał na ustawieniu dwóch identycznych pieców oraz rozpaleniu w nich różnymi metodami takiego samego paliwa (węgla). W jednym piecu węgiel rozpalano na ruszcie a następnie zasypano piec węglem do pełna. Drugi został najpierw napelniony węglem, a następnie rozpalony został od góry. Podczas pokazu uczestnik mógł zaobserwować różnicę w emisji dymu (podczas rozpalania pieca metodą „od góry” do powietrza dostaje się mniejsza ilość zanieczyszczeń). Dodatkowo zaprezentowano informacje dotyczące szkodliwego wpływu spalania odpadów w piecach domowych na zdrowie ludzi i środowisko.

AKCJE EKOLOGICZNE

„UPRZĄTNIJ SWÓJ STRYCH” (2023-2025)

Celem akcji jest umożliwienie sprzedaży i zakupu używanych przedmiotów. Osoby prywatne przynosiły na targowisko rzeczy, które nie są im już potrzebne, takie jak bibeloty, ubrania czy sprzęty i mogły sprzedać je innym mieszkańcom. Wydarzenie było okazją do znalezienia czegoś unikatowego, a jednocześnie do zrobienia porządków we własnym domu.

Inicjatywa wpisuje się w założenia gospodarki obiegu zamkniętego oraz hierarchii postępowania z odpadami, promując ponowne wykorzystanie przedmiotów i ograniczanie ilości odpadów poprzez nadawanie rzeczom drugiego życia.

Akcja odbywa się zwyczajowo w ostatnią niedzielę każdego miesiąca, w okresie od kwietnia do października każdego roku.

Miasto Zgierz konsekwentnie wdraża sprawdzone rozwiązania, ze szczególnym uwzględnieniem inicjatyw zachęcających mieszkańców do aktywnego udziału w selektywnej zbiórce odpadów. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że zastosowanie systemu nagród stanowi skuteczny mechanizm motywacyjny, wpływający na zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działania proekologiczne i edukacyjne związane z gospodarką odpadami.

ZAANGAŻOWANIE PLACÓWEK EDUKACYJNYCH

Placówki edukacyjne odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu postaw odpowiedzialnych wobec środowiska naturalnego oraz w upowszechnianiu zasad GOZ. Edukacja ekologiczna prowadzona od najmłodszych lat ma istotny wpływ na sposób postrzegania relacji człowieka z otoczeniem oraz na późniejsze decyzje i zachowania społeczne. To właśnie w procesie edukacji kształtowane są podstawowe wartości, wiedza i nawyki związane z ochroną środowiska, racjonalnym korzystaniem z zasobów oraz ograniczaniem negatywnego wpływu działalności człowieka na planetę.

Szkoły, przedszkola oraz inne placówki edukacyjno-wychowawcze mają szczególne możliwości systematycznego oddziaływania na dzieci i młodzież. Mogą one wprowadzać zagadnienia związane ze zrównoważonym rozwojem, zapobieganiem powstawaniu odpadów, ponownym wykorzystaniem materiałów oraz odpowiedzialną konsumpcją. Istotne znaczenie ma przy tym łączenie wiedzy teoretycznej z praktycznym doświadczeniem oraz kształtowanie postaw poprzez codzienne działania.

W tej części opracowania przedstawiono przykłady dobrych praktyk realizowanych przez placówki edukacyjne. Część z nich bezpośrednio odnosi się do zasad GOZ, inne natomiast wpisują się w szerszą rozumianą transformację ekologiczną, obejmującą działania na rzecz zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

GMINA ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI

UTWORZENIE EKOPRACOWNI I EDUKACJA EKOLOGICZNA (2025)

Tworzenie pracowni ekologicznych w placówkach edukacyjnych sprzyja kształtowaniu postaw ekologicznych. W takich przestrzeniach dzieci i młodzież mogą poznawać zależności między codziennymi wyborami a wpływem na środowisko. Pracownie te stają się miejscem praktycznej edukacji ekologicznej, wspierającej ideę odpowiedzialnego korzystania z zasobów.

Pracownie zrealizowane zostały w ramach konkursu z dziedziny Edukacja Ekologiczna pn. „Nasze Ekologiczne Pracownie” dofinansowanego z WFOŚiGW w Łodzi, w dwóch placówkach z terenu gminy Aleksandrów Łódzki:

- w Szkole Podstawowej im. Ryszarda Wyrzykowskiego w Betdowie,
- w Szkole Podstawowej im. Ks. Stefana Kard. Wyszyńskiego Prymasa tysiąclecia w Rąbieniu.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

WYDARZENIE EKOLOGICZNO – EDUKACYJNE (2024)

W styczniu 2024 r. Aleksandrów Łódzki zainaugurował jeden z 10 eventów ekologiczno-edukacyjnych, przedstawiających problematykę dbania o środowisko w kontekście szczególnego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym. Celem spotkań było poszerzenie wiedzy dzieci i młodzieży na temat postępowania z elektroodpadami. W ramach styczniowego wydarzenia w Młodzieżowym Domu Kultury w Aleksandrowie Łódzkim odbyła się wyjątkowa **lekcja przyrody** wraz z licznymi atrakcjami (m.in. eko quiz z nagrodami przy wielkim trójkącie recyklingowym, eko trening fitness). Jednym z elementów wydarzenia była również zbiórka elektroodpadów w szkołach w ramach programu eko-PROFIT. Program ten ma na celu promowanie prawidłowego postępowania z odpadami elektrycznymi i elektronicznymi oraz kształtowanie proekologicznych postaw wśród dzieci i młodzieży. Szkoła, która zebrata tych odpadów najwięcej, wzięła udział w finale akcji w Warszawie. Gmina Aleksandrów Łódzki otrzymała statuetkę trójkąta recyklingowego „Gmina na 5” w uznaniu za szczególne zaangażowanie ekologiczne. Do programu eko-PROFIT przystąpiło aż 5 szkół, a wszystkie razem zebrały blisko 5 ton elektroodpadów.

„Lekcja przyrody” w temacie prawidłowego postępowania z elektroodpadami, Młodzieżowy Dom Kultury w Aleksandrowie Łódzkim, styczeń 2024 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Aleksandrów Łódzki otrzymał statuetkę trójkąta recyklingowego „Gmina na 5” jako najbardziej zaangażowanej ekologicznie gminie, wrzesień 2024 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

„MODA NA RECYKLING” - ELEKTROODPADY

W 2023 r. przeprowadzone zostały warsztaty „Moda na recykling” Europejskiej Platformy Recyklingu. Anna Kubisz (projektantka mody) zaprojektowała niesamowite stylizacje, a uczniowie szkół podstawowych z terenu gminy Aleksandrów Łódzki nadali elektroodpadom drugie życie. Uczestnicy stworzyli gorset z pasków z opornikami pochodzących z odpadów zakładów produkujących płyty główne do telewizorów, a także spódnice, bluzki, biżuterię i wiele innych elementów garderoby wykonanych z elektrośmieci. Recyklingowe stylizacje zaprezentowane zostały podczas wielkiego pokazu mody, który miał miejsce we wrześniu 2023 r. w Warszawie.

Warsztaty „Mody na recykling”, maj 2023 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

GMINA ANDRESPOL

UTWORZENIE EKOPRACOWNI I EDUKACJA EKOLOGICZNA (2022)

Zadanie pod nazwą „Utworzenie ekopracowni w Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Wiśniowej Górze”, realizowane w ramach konkursu z dziedziny Edukacja Ekologiczna pn. „Nasze Ekologiczne Pracownie” zostało dofinansowane ze środków WFOŚiGW w Łodzi.

Celem projektu było stworzenie nowoczesnej pracowni na miarę XXI wieku, wyposażonej w innowacyjny sprzęt i zróżnicowane pomoce dydaktyczne. Dzięki temu proces nauczania stał się bardziej interesujący, a aktywność uczniów wzrosła, co sprzyja pełniejszemu poznaniu, zrozumieniu i przyswojeniu wiedzy oraz umiejętnemu wykorzystaniu jej w życiu codziennym.

Nowoczesna ekopracownia została wyposażona w nowe meble, sprzęt audiowizualny, komputerowy oraz różnorodne pomoce dydaktyczne. Umożliwia ona uczniom lepsze zrozumienie świata przyrody oraz wspiera wyrównywanie szans edukacyjnych. **Pracownia przyczynia się do kształtowania wśród uczniów świadomości ekologicznej i postawy odpowiedzialności za obecny i przyszły stan środowiska**, uatrakcyjnia zajęcia dydaktyczne i aktywizuje młodzież do podejmowania działań proekologicznych oraz pozwala na organizację ciekawych zajęć w grupach.

Dostępność otwartego laboratorium na blacie z pięcioma stale przygotowanymi do pracy mikroskopami pozwala na zaoszczędzenie czasu przeznaczonego na przygotowanie stanowisk obserwacyjnych.

Stworzona pracownia ma charakter laboratoryjno-ekologiczny. Uczniowie pracują w niej metodą projektów, badań i doświadczeń.

GMINA BRÓJCE

UTWORZENIE EKOPRACOWNI I EDUKACJA EKOLOGICZNA (2019, 2023)

W 2019 r. gmina Brójce w ramach konkursu z dziedziny Edukacja Ekologiczna pn. „Ekopracowania pod chmurką” pozyskała dofinansowanie z WFOŚiGW w Łodzi na utworzenie punktu dydaktycznego pn. „Zielona klasa” przy Zespole Szkół w Kurowicach. Pracownia stanowi przestrzeń do prowadzenia zajęć przyrodniczych i ekologicznych na świeżym powietrzu, rozwijających wśród uczniów postawy odpowiedzialności za środowisko. W jej ramach uczniowie uczą się m.in. rozumienia obiegu materii w przyrodzie, zasad zrównoważonego korzystania z zasobów oraz znaczenia ponownego wykorzystania surowców.

Ekopracownia pod chmurką przy Zespole Szkół w Kurowicach

Źródło: archiwum gminy Brójce

Z kolei w 2023 r. gmina w ramach konkursu z dziedziny Edukacja Ekologiczna pn. „Nasze Ekologiczne Pracownie” pozyskała dofinansowanie z WFOŚiGW w Łodzi na utworzenie ekopracowni w Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Kurowicach.

Ekopracownia w Szkole Podstawowej w Kurowicach

Źródło: archiwum gminy Brójce

Nowoczesna przestrzeń dydaktyczna została wyposażona w pomoce naukowe i sprzęt umożliwiający prowadzenie zajęć z zakresu ekologii, ochrony przyrody i zrównoważonego rozwoju. Pracownia sprzyja kształtowaniu u uczniów świadomości ekologicznej, odpowiedzialnego korzystania z zasobów oraz postaw zgodnych z zasadami GOZ. Zastosowanie interaktywnych pomocy dydaktycznych, takich jak zdjęcia, filmy czy animacje, pozwala na prezentowanie treści kształcenia w atrakcyjny i angażujący sposób. Uczniowie mogą w ten sposób wielozmysłowo odbierać prezentowane treści, co ułatwia im zrozumienie pojęć i tematów abstrakcyjnych oraz sprzyja nauce opartej na konkretnych przykładach.

MIASTO BRZEZINY

EDUKACJA EKOLOGICZNA (2021)

Projekt „Nasze Rady Na Odpady” zrealizowany w 2021 r. ze środków WFOŚiGW w Łodzi oraz środków miasta w Przedszkolu nr 3 w Brzezinach polegał na zakupie pomocy dydaktycznych, organizacji wycieczek, warsztatów terenowych, zajęć stacjonarnych oraz konkursów z dziedziny edukacji ekologicznej.

Projekt miał na celu zaangażowanie środowiska lokalnego, w tym rodziców przedszkolaków, poprzez zachęcanie do udziału w konkursach ekologicznych, zbiórce żywności dla Łódzkiego Banku Żywności oraz zbiórce makulatury i plastiku, które następnie zostały przekazane na cele charytatywne.

Realizacja przedsięwzięcia przyczyniła się również do ukształtowania świadomości społecznej, w której segregacja odpadów postrzegana jest jako niezbędny element codziennego życia, a zdrowa i ekologiczna żywność staje się, jeśli nie podstawą, to przynajmniej istotnym składnikiem diety każdego przedszkolaka biorącego udział w projekcie. Zarówno dzieci jak i ich rodzice w wyniku realizacji projektu wykształcili w sobie postawy proekologiczne, dzięki którym podniesie się komfort życia mieszkańców miasta tj. życia w zadbanym i czystym otoczeniu.

KONKURS EKOLOGICZNY DLA DZIECI

W 2024 r. dla uczniów szkół podstawowych z terenu miasta zorganizowano **konkurs „Recyklingowe owady w 3D”**, którego celem było kreatywne wykorzystanie materiałów z recyklingu do tworzenia trójwymiarowych modeli owadów. Prace konkursowe wykonano w większości z surowców wtórnych, takich jak papier, plastik, metal czy inne dostępne materiały z recyklingu. W konkursie wzięło udział 127 uczniów, którzy w atrakcyjny sposób prezentowali swoje ekologiczne pomysły. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali nagrody. Laureatom przyznano wysokiej jakości sprzęt elektroniczny, klocki LEGO, zestawy kreatywne oraz albumy o treści ekologicznej. Organizacja konkursu została pokryta ze środków WFOŚiGW w Łodzi.

Prace wykonane podczas konkursu „Recyklingowe owady w 3D”

Źródło: archiwum miasta Brzeziny

Źródło: archiwum miasta Brzeziny

GMINA DŁUTÓW

UTWORZENIE EKOPRACOWNI I EDUKACJA EKOLOGICZNA (2023)

W ramach dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Łodzi utworzony został punkt dydaktyczny wokół Przedszkola w Dłutowie w ramach zadania Nasze Ekologiczne Pracownie - edycja 2023. Projekt polegał na zakupie tablic informacyjnych, wiaty, zadaszzenia, altany z wyposażeniem, domków dla owadów, uli dydaktycznych, budek dla ptaków, karmników oraz poidetek, ławek oraz stołów, tabliczek do oznaczenia roślin, które w ramach projektu zostały posadzone. Główna grupa docelowa działań edukacyjnych to dzieci.

GMINA DMOSIN

UTWORZENIE EKOPRACOWNI I EDUKACJA EKOLOGICZNA (2024/2025)

Dzięki dofinansowaniu z WFOŚiGW w Łodzi w Szkole Podstawowej im. Jana Brzechwy w Dmosinie utworzono nowoczesną „**Interaktywną Pracownię Przyrodniczą**”. Celem projektu było stworzenie inspirującego środowiska nauki poprzez wyposażenie pracowni w nowoczesne pomoce dydaktyczne i narzędzia wspierające rozwój kompetencji przyrodniczych uczniów.

Zakupiono pomoce dydaktyczne, sprzęt komputerowy, monitor interaktywny i wizualizer, a także nowe wyposażenie pracowni. Pomieszczenie zostało odnowione.

W ramach projektu w 2025 r. zaplanowano szereg konkursów i działań edukacyjnych, w tym:

- **konkurs „Alternatywne Źródła Energii”** – uczniowie przygotowali prezentacje multimedialne przedstawiające różne rodzaje OZE, ich zalety i wady, zastosowanie w praktyce oraz wpływ na środowisko naturalne,
- **konkurs „Ekologia w obiektywie”** – zadaniem uczestników było stworzenie filmu edukacyjnego poruszającego tematykę ekologii, w tym zagadnień związanych z ochroną środowiska, zrównoważonym rozwojem, alternatywnymi źródłami energii oraz codziennymi działaniami proekologicznymi,
- **konkurs „Niebieska planeta”** – uczniowie wykonali przestrzenne modele planety Ziemia, promując w ten sposób refleksję nad jej unikalnością oraz potrzebą ochrony zasobów naturalnych,
- **pokaz „Eko – Mody”** – w ramach obchodów Dnia Ziemi w kwietniu 2025 r. zorganizowano pokaz mody ekologicznej, podczas którego uczniowie zaprezentowali stroje wykonane z surowców wtórnych. Wydarzenie miało na celu promowanie idei recyklingu,
- **akcje ekologiczne** organizowane w szkole tj. zbiórka zużytych baterii, nakrętek, zbiórka płyt CD oraz makulatury,
- lekcje wychowawcze z wykorzystaniem filmów edukacyjnych o tematyce proekologicznej i prozdrowotnej.

Ekopracownia w Szkole Podstawowej im. Jana Brzechwy w Dmosinie

Źródło: z archiwum gminy Dmosin

Źródło: z archiwum gminy Dmosin

W ramach projektu współfinansowanego ze środków budżetu Samorządu Województwa Łódzkiego, w ramach programu „Województwo Łódzkie Ogrodem Polski – Ogrody Przyjazne Naturze” pn. „Dmosin ogrodem Województwa Łódzkiego – zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej im. J. Brzechwy w Dmosinie” w 2025 r. utworzono ogródek pełniący funkcję estetyczną, edukacyjną oraz rekreacyjną. Jego zagospodarowanie sprzyja kształtowaniu i pogłębianiu świadomości ekologicznej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży. Przestrzeń ta umożliwia prowadzenie działań edukacyjnych z zakresu ochrony środowiska, bioróżnorodności oraz odpowiedzialnego korzystania z zasobów naturalnych, a także promuje postawy proekologiczne i dbałość o najbliższe otoczenie.

Utworzony ogród w Szkole Podstawowej im. Jana Brzechwy w Dmosinie

Źródło: z archiwum gminy Dmosin

MIASTO GŁOWNO

EDUKACJA EKOLOGICZNA (2021)

Program Edukacji ekologicznej realizowany w Szkole Podstawowej nr 2 im. Adama Mickiewicza w Głownie dofinansowany z WFOŚiGW w Łodzi. W ramach realizacji programu odbyły się 4 spotkania warsztatowe zorganizowane przez „Experymentarium” w Łodzi. Mogli w nich uczestniczyć w formie zdalnej na platformie edukacyjnej wszyscy uczniowie szkoły. Na zajęciach „Woda, tajemnice H₂O” poznali rodzaje wód występujących w przyrodzie, właściwości wody, zapoznali się z pojęciem obiegu wody w przyrodzie oraz zmianami stanu skupienia wody. Starsi uczniowie uczestniczyli w zajęciach: „Eksperymenty z wodą”, „Kto oddycha w wodzie”, **„Oszczędzasz wodę – chronisz przyrodę”**, podczas których utrwaliли i poszerzyli wiedzę m.in. w następujących tematach: zasoby wody, przemysł, a czystość wody; zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych itp. Odbyły się również konkursy plastyczne, których celem było np. zwiększenie świadomości ekologicznej dzieci i uświadomienie konieczności dbania o czystą wodę,

poszerzenie wiedzy z zakresu ekologii i ochrony środowiska. Zorganizowano akcję „Światowy Dzień Wody”, którą - ze względu na specyficzne warunki nauki związane z pandemią - połączono z obchodami Dnia Ziemi.

W trakcie realizacji wymienionych zadań przygotowane zostały karty pracy dla uczniów, powstały gazetki okolicznościowe w klasach. W ramach dofinansowania zakupiono również nagrody dla biorących udział w konkursach. Odbyły się trzy wycieczki: do oczyszczalni ścieków w Głownie, nad jezioro Jeziorsko i do Uniejowa, do Rezerwatu Niebieskich Źródeł wchodzącego w skład zespołu Nadpільicznych Parków Krajobrazowych.

GMINA KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

POKAZ MODY EKOLOGICZNEJ NA FESTIWALU ŻYWIOŁÓW (2025)

W 2025 r. w gminie Konstantynów Łódzki zorganizowany został pokaz mody podczas pierwszego Festiwalu Żywiołów. Organizatorem imprezy była Szkoła Podstawowa nr 5 i Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Kultury. Nagrody ufundowało miasto. W pokazie mody wzięły udział dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych. Na wszystkie dzieci czekała wata cukrowa, popcorn i malowanie twarzy. Na pokazie pojawiły się stroje wykonane z niepotrzebnych worków plastikowych, przeczytanych gazet, papierowych kubeczków, kartonów, gazet i opakowań. Dzień żywiołów to okazja, żeby zatrzymać się na chwilę i zobaczyć co daje nam natura i jakie wyzwania stawia przed nami. Idea Festiwalu Żywiołu była taka, żeby wszyscy uczestnicy zabawy zaprezentowali się w strojach przedstawiających żywioły i zagrożenia przyczyniające się do zmiany klimatu na Ziemi lub będących wynikiem zmian klimatu.

UTWORZENIE EKOPRACOWNI I EDUKACJA EKOLOGICZNA (2024)

W ramach konkursu ogłoszonego w 2024 r. przez WFOŚiGW w Łodzi **utworzono ekopracownię „Ciekawi świata”** w Szkole Podstawowej Nr 2 im. Bolesława Ścibiorka w Konstantynowie Łódzkim. Pracownia „Ciekawi Świata” ma na celu rozwijanie zainteresowania przyrodą oraz **inspirowanie uczniów do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska**. Przestrzeń sali została wyposażona w nowoczesny sprzęt i różnorodne środki dydaktyczne, dzięki czemu lekcje są ciekawsze i bardziej angażujące. Funkcjonalnie zaprojektowana pracownia sprzyja kształtowaniu świadomości ekologicznej, poszerzaniu wiedzy o otaczającym świecie oraz organizacji inspirujących zajęć praktycznych.

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ „PRZEDSZKOLNE DZIECI RATUJĄ NASZĄ PLANETĘ OD ŚMIECI” (2019/2020)

Program realizowany w Przedszkolu Nr 2 z oddziałami integracyjnymi i oddziałem specjalnym w Konstantynowie Łódzkim w ramach konkursu pn. „Edukacja Ekologiczna w szkołach i przedszkolach na rok szkolny 2019/2020” dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Łodzi. Celem zadania było **wdrożenie przedszkolaków do świadomego obserwowania zjawisk przyrodniczych, analizowania spostrzeżeń i doświadczeń, dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych zachodzących w przyrodzie, zrozumienia powiązań człowieka z przyrodą i jego odpowiedzialności za zmiany w środowisku oraz kształtowanie prawidłowych postaw ekologicznych**.

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ „ŁÓDZKIE BEZ ZANIECZYSZCZEŃ” (2018/2019)

Program realizowany przez Szkołę Podstawową Nr 5 w Konstancynie Łódzkim w ramach konkursu pn. „Edukacja Ekologiczna w szkołach i przedszkolach na rok szkolny 2018/2019” dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Łodzi.

Celem zadania było wdrożenie uczniów do świadomego obserwowania zjawisk przyrodniczych, analizowania spostrzeżeń i doświadczeń, dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych zachodzących w przyrodzie, zrozumienia powiązań człowieka z przyrodą i jego odpowiedzialności za zmiany w środowisku.

W czasie realizacji projektu w szkole organizowane były warsztaty ekologiczne oraz wycieczki (zajęcia w terenie), które pozwoliły uczniom na bezpośredni kontakt z otaczającym ich światem, samodzielne obserwowanie i badanie zjawisk przyrodniczych. Dzięki prowadzonym warsztatom uczniowie zrozumieli jak ważna jest ich ochrona dla czystości wód, powietrza i zachowania walorów krajobrazowych. W ramach realizacji zadania zostały zakupione pomoce dydaktyczne.

W ramach realizacji projektu zostały zorganizowane między innymi:

- wycieczki i warsztaty/zajęcia terenowe, w trakcie których uczniowie mieli możliwość poznania i zrozumienia sposobu produkcji energii elektrycznej oraz wpływu elektrowni i kopalni na środowisko przyrodnicze i co najważniejsze stan czystości powietrza. Uczniowie zobaczyli farmę wiatrową na Górze Kamieńsk jako przykład alternatywnych źródeł energii, które zmniejszają emisję dwutlenku węgla dostającego się do powietrza przy stosowaniu „tradycyjnych”, nieodnawialnych źródeł energii, jak np. węgla brunatnego. Zwiedzili również centrum edukacji – Giganty Mocy, gdzie poznali proces produkcji energii elektrycznej,
- warsztat terenowy przeprowadzony w pobliskim parku przez edukatora z Ośrodka Działań Ekologicznych „Źródła” z Łodzi pn. „Oczyśćmy atmosferę”. Podczas zajęć uczniowie dowiedzieli się jak mogą samodzielnie zadbać o jakość powietrza w najbliższym otoczeniu, jak zanieczyszczenia powietrza wpływają na organizmy żywe, a także jak chronić powietrze w codziennym życiu. Swoje wiadomości pogłębili podczas działań praktycznych. Ponadto zajęcia w terenie pozwoliły pobyc na łonie natury, ale przede wszystkim uzupełniły wiedzę uczniów o treści ekologiczne,
- 2 wycieczki do Bolimowskiego Parku Krajobrazowego. Wycieczki uświadomiły uczniom jak ważna jest ochrona przyrody, lasów, powietrza w celu zachowania naturalnych stanowisk leśnych oraz fauny,
- 3 wycieczki (dla klas 5 - łącznie dla 101 uczniów) do Arboretum w Rogowie, gdzie uczniowie mieli możliwość zwiedzać ogród, poznać wiele gatunków drzew i krzewów oraz zapoznać się z praktycznym zastosowaniem roślin w ogrodnictwie i medycynie.
- 2 wycieczki Doliną Neru. W czasie wycieczki uczniowie wzięli udział w warsztatach terenowych przeprowadzonych przez nauczycieli przyrody. Warsztaty pozwoliły uczniom na samodzielne zbadanie jakości powietrza (przy pomocy zestawu do badania czystości powietrza i skali porostowej) oraz jak zanieczyszczone powietrze wpływa na organizmy żywe. Uczniowie dowiedzieli się również jak chronić powietrze w codziennym życiu, poznali procesy pozyskiwania ciepła z OZE-geotermia,
- warsztaty ekologiczne/zajęcia stacjonarne prowadzone przez trenerów z Ośrodka Działań Ekologicznych „Źródła”, w tym:
 - „Uwaga! Alarm antysmogowy. Czym jest smog i jego emisja?”. Podczas zajęć uczniowie zapoznali się z tematem powietrza i jego zanieczyszczeń oraz ochroną przed

zanieczyszczeniami. Podczas zajęć poprzez wykonywanie prostych doświadczeń, dzieci dowiedziały się, czym jest i jak powstaje smog. Podczas zajęć poznali również źródła zanieczyszczeń powietrza, skutki zanieczyszczenia powietrza, wpływ zanieczyszczenia powietrza na organizmy żywe,

- „Ciepło, cieplej, gorąco. Wprowadzenie do zmian klimatu”. Zajęcia wprowadziły uczniów do zagadnień związanych ze zmianami klimatu, wyjaśniły podstawowe pojęcia i procesy.

Uczniowie poznali przyczyny oraz skutki zmian klimatu oraz zastanawiali się nad tym jak każdy z nich może chronić klimat.

Ponadto przeprowadzono konkurs plastyczny i test ekologiczny, konkurs fotograficzny, zrealizowano wszystkie inne zaplanowane działania (zajęcia lekcyjne, koła przyrodniczo-ekologiczne, akcje ekologiczne) w ramach, których wykorzystywane zostały zakupione pomoce dydaktyczne. W ramach obchodów Dnia Ziemi w szkole zorganizowano akcję sadzenia drzew, w której uczestniczyły wybrane klasy. W klasie odbyła się debata na temat wpływu człowieka na stan powietrza w naszym kraju.

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ „TAK DLA CZYSTEGO POWIETRZA” (2017/2018)

Program zrealizowany przez Szkołę Podstawową nr 1 w Konstancynie Łódzkim w ramach konkursu z dziedziny edukacja ekologiczna pn. „Edukacja Ekologiczna w szkołach i przedszkolach na rok szkolny 2017/2018” dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Łodzi.

Celem zagadnień opracowanych w projekcie było kształtowanie pozytywnych nawyków związanych z powtórным wykorzystaniem odpadów oraz rozpowszechnianie i kreowanie postaw ekologicznych poprzez wzbogacenie procesu kształcenia i wpłynięcie na poszerzenie wiadomości uczniów z zakresu ekologii i ochrony środowiska.

Projekt został opracowany z myślą o prowadzeniu zajęć w klasach od I do VII w ramach realizacji podstawy programowej z edukacji przyrodniczej oraz przedmiotu przyroda. Program obejmował między innymi:

- coroczną akcję pn. „Sprzątanie świata”. Dzieci aktywnie włączyły się do akcji, porządkując teren wokół szkoły. Przez cały rok szkolny segregowały śmieci, prowadziły zbiórkę nakrętek i elektrośmieci, uczestnicząc w Ogólnopolskim Programie Edukacyjnym dla Szkół „Zbieraj baterie”,
- wycieczkę do Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Łodzi połączoną z udziałem w zajęciach „Spalanie śmieci – zielona energia”. Ich celem było uświadomienie zagrożeń dla środowiska oraz szkód powodowanych przez człowieka i ich skutków. Uczniowie dowiedzieli się również, jakie działania można podejmować na rzecz ochrony przyrody,
- dla uczniów klas pierwszych zorganizowano zajęcia stacjonarne „Woda wraca”, których celem było kształtowanie postaw prospołecznych i proekologicznych w zakresie ochrony wód i powietrza przed zanieczyszczeniami,
- dwa konkursy pn. „Nie taki smok straszny... jak smog”. Uczniowie mieli za zadanie przedstawić skutki zanieczyszczenia powietrza. Drugi konkurs – literacki polegał na napisaniu opowiadania twórczego. Zwycięzcy otrzymali dyplomy i nagrody rzeczowe w postaci gier i kompasów,
- warsztaty stacjonarne pn. „Uwaga, alarm antysmogowy”, zorganizowane we współpracy z Ośrodkiem Działań Ekologicznych „Źródła”. Dały one uczniom możliwość pogłębienia wiedzy nt. zanieczyszczeń powietrza i sposobów jego ochrony. Poprzez wykonanie prostych doświadczeń dowiedzieli się, czym jest i jak powstaje smog. Poznali rozmaite sposoby

ogrzewania budynków. Dostrzegli też zalety i wady stosowania zróżnicowanych źródeł ogrzewania.

W ramach obchodów światowego Dnia Wody w marcu 2018 r. uczniowie uczestniczyli w wycieczce do Stacji Uzdatniania Wody w Konstancynie Łódzkiej i zwiedzili utworzoną w 2017 r. ścieżkę dydaktyczną. We wszystkich klasach zorganizowano również festiwal eksperymentów oraz akcję plakatową promującą oszczędzanie wody. W kwietniu dzieci wzięły udział w zajęciach terenowych zorganizowanych we współpracy z Ośrodkiem Działań Ekologicznych „Źródła” pt. „Oczyścimy atmosferę”. Uczniowie badali jakość powietrza w najbliższym otoczeniu, a także dowiedzieli się jak zanieczyszczenia powietrza wpływają na organizmy żywe i jak chronić powietrze.

Obchody Międzynarodowego Dnia Ziemi, które odbyły się w kwietniu 2018 r. zwińczyło zorganizowanie Międzyszkolnego Konkursu Matematyczno-Przyrodniczego dla uczniów klasy VI pn. „Zdrowy oddech”. Był to interdyscyplinarny konkurs sprawdzający wiedzę z zakresu nauk matematyczno-przyrodniczych, umiejętność logicznego myślenia i korzystania z informacji. Celem wyżej wymienionych działań było kształtowanie pozytywnych nawyków związanych z powtórным wykorzystaniem odpadów oraz rozpowszechnianie i kreowanie postaw ekologicznych.

GMINA KSAWERÓW

EDUKACJA EKOLOGICZNA (2025)

Na terenie Gminy Ksawerów w szkołach podstawowych odbyły się warsztaty edukacyjne pn. **„GOZ i zero waste w 5-ciu krokach – o odpadach i recyklingu”**. Zajęcia przeprowadzono 20 grudnia 2024 r. w Szkole Podstawowej w Woli Zaradzińskiej oraz 22 maja 2025 r. w Szkole Podstawowej im. dr. Henryka Jordana w Ksawerowie. Warsztaty, promujące zasady selektywnej zbiórki odpadów, zostały zorganizowane przez Fundację Chlorofil przy udziale pracowników Urzędu Gminy Ksawerów. W trzech spotkaniach w każdej z placówek uczestniczyli uczniowie klas I–VIII. Podczas zajęć uczniowie zdobywali aktualną wiedzę na temat zasad segregacji odpadów, gospodarki o obiegu zamkniętym oraz recyklingu surowców. Warsztaty miały formę pogadanki i dyskusji wzbogaconej o prezentację multimedialną, a młodzi uczestnicy aktywnie włączali się w rozmowę, chętnie dzieląc się swoimi spostrzeżeniami. Na zakończenie każdy z uczestników otrzymał broszurę informacyjną dotyczącą gospodarki odpadami.

MIASTO ŁÓDŹ

RE-USE W MODZIE I OGRODZIE (2024/2025)

Projekt dofinansowany ze środków WFOŚiGW w Łodzi, podnoszący świadomość ekologiczną w zakresie zrównoważonego korzystania z zasobów. Jest on uzupełnieniem i kontynuacją realizowanej przez Miasto **kampanii podnoszącej świadomość klimatyczną pn. Łódzkie Szkoły dla Klimatu (ŁSDK)**. Projekt realizowany był w okresie jesień 2024 - wiosna 2025 w 12 łódzkich szkołach, a jego **istotą było uwrażliwienie uczniów na problematykę nadmiernego konsumpcjonizmu oraz zwrócenie uwagi na powtórne wykorzystywanie tekstyliów**. Branża mody to jedna z gałęzi przemysłu, które najmocniej oddziałują na środowisko. Projekt miał na celu

uświadomienie odbiorcom skali negatywnego wpływu odzieży i tekstyliów na środowisko w kontekście globalnym. W toku zajęć adresowanych do miejskich szkół został przybliżony termin fast-fashion, powszechność i narastająca skala tego problemu, zaprezentowane zostały założenia zrównoważonej mody, działalność marek fair trade, zwrócono także uwagę na negatywne zjawisko greenwashingu w przemyśle odzieżowym. Uczestnicy warsztatów poznali swoją rolę jako konsumentów, we wspieraniu odpowiedzialnej mody (bardziej świadome zakupy, ograniczanie kompulsywnych wyborów, czytanie metek, wykorzystanie zasady 4R: Refuse (nie kupuj), Reduce (kupuj mniej), Recycle (naprawiaj i przerabiaj) oraz Reuse (użyj ponownie - odkup, oddaj, wymień się lub sprzedaj). Zajęcia warsztatowe poprowadziła edukatorka i autorka bloga Świadomy Konsument Mody – Aleksandra Włodarczyk. Młodzież została nagrodzona za wysiłek włożony w stworzenie filmików prezentujących zasadę re-use w ich życiu. Nagrody rzeczowe ufundowała firma VIVE – to torby wielorazowego użytku zaprojektowane przez Mariusza Przybylskiego, wykonane z surowców wtórnych oraz voucher o wartości 150 zł na zakupy w second-handzie VIVE Profit. Nagrodą dodatkową dla uczniów była wycieczka do sortowni VIVE, gdzie młodzież mogła zapoznać się z zasadami recyklingu i skalą odpadów tekstylnych. Ważnym elementem projektu było również utworzenie na terenie XXIII Liceum Ogólnokształcącego w Łodzi ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej z wykorzystaniem elementów pochodzących z odzysku. Otwarcie tej przestrzeni odbyło się podczas warsztatów. Zawiązana została współpraca z VIVE, firmą zajmującą się produkcją kompozytu tekstylnego. **Kompozyt VIVE Texcellence został wyprodukowany w 100% z surowców z recyklingu, z połączenia zużytych tekstyliów i odpadów z tworzyw sztucznych, a jedną z jego najważniejszych cech jest możliwość 100% ponownego wykorzystania po zakończeniu cyklu życia.** W ogrodzie dla uczniów ławki wykonane zostały właśnie z takiego tworzywa, same w sobie stanowiąc nośnik informacji o projekcie i zasadzie re-use dzięki umieszczeniu kodów QR odwołujących do opisu projektu oraz napisów, np. „kiedyś byłam sukienką”. Wszystkie elementy ścieżki edukacyjno-przyrodniczej zostały zaprojektowane i wykonane z myślą o poszanowaniu zasobów, ochronie bioróżnorodności i retencji wody opadowej. Powstał m.in ogród cienia z jeżowiskiem i stołówką dla ptaków, posadzono lipę, wykonano kompostownik z materiałów z odzysku i utworzono ogród deszczowy. W część edukacyjną warsztatu podsumowującego włączyła się także Fundacja Play Sustain, która także zajmuje się edukacją w obszarze mody odpowiedzialnej.

Ławka wykonana w ramach projektu „Re-use w modzie i ogrodzie”

Źródło: archiwum miasta Łodzi

Źródło: archiwum miasta Łodzi

Na stronie internetowej Ekoportalu Urzędu Miasta Łodzi można znaleźć materiał edukacyjny dla uczniów pt.: „**Środowisko naturalne, prawa człowieka i zdrowie konsumentów w modowych łańcuchach dostaw**”.

ŁÓDZKIE SZKOŁY DLA KLIMATU (2022/2023)

W roku szkolnym 2022/2023 Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła” na zlecenie Urzędu Miasta Łodzi realizował pilotaż projektu „Łódzkie szkoły dla klimatu. Kompetencje przyszłości”.

Najważniejszym elementem projektu był eksperyment, do którego zaproszono młodzież wraz z rodzicami, a wcześniej także nauczycieli i kadrę projektu. Projekt bazował na edukacji przez doświadczanie, które prowadzi do trwałych zmian w postawach zaangażowanych osób. Uczestnicy mieli do wyboru siedem eksperymentów. Dotyczyły one oszczędzania wody i energii, ekologicznego transportu, ograniczenia jedzenia mięsa, niemarnowania jedzenia, ograniczenia korzystania z Internetu oraz spędzania określonego czasu w przyrodzie. Uczestnicy projektu wybierali najbardziej interesujący ich temat. Całość dopełniał element inwestycyjny, realizowany przez Echo Investment – tworzenie zielonych ogrodów edukacyjnych przy szkołach.

W pilotażu projektu wzięło udział sześć łódzkich szkół, a sam eksperyment ukończyło 105 uczniów i uczennic oraz kilkunastu dorosłych.

RAPORT Z PILOTAŻU PROGRAMU, KTÓRY ZAWIERA REKOMENDACJE ORAZ POLECANE MATERIAŁY EDUKACYJNE DO POBRANIA NA STRONIE URZĘDU MIASTA ŁODZI:

https://uml.lodz.pl/files/bip/public/KS_2023/raport_Lodzkie_szkoly_dla_klimatu2023.pdf

Innowacyjny program nauki ekologii poprzez praktyczne zajęcia dla łódzkich uczniów - ŁDSK - doczekał się **filmu promocyjnego**, w którym udział wzięli młodzi uczestnicy pierwszej edycji

programu. Film stworzył łódzki Opus Film we współpracy z Miastem. Promuje on postawy ekologiczne i jednocześnie zachęca do włączenia się w eksperyment w ślad za uczestnikami projektu.

LINK DO FILMU:

https://uml.lodz.pl/files/public/user_upload2/2024/02/LSDK_PL_MP4_1_.mp4

Projekt ŁSDK otrzymał **nagrodę w plebiscybie Innowacyjny Samorząd 2024**. Projekt promowany był także na międzynarodowej konferencji WEEC w Abu Dabi oraz konferencji ‘Empowering cities – The Climate-Neutral and Smart Cities Mission in Action’ w Walencji.

ŁÓDZKIE SZKOŁY DLA KLIMATU. KOMPETENCJE PRZYSZŁOŚCI 2.0.

Projekt z listy podstawowej projektów w ramach Strategii ZIT Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego na lata 2021-2027.

Głównym celem jest edukacja ekologiczna prowadzona w formie warsztatów, lekcji interaktywnych, podejmowania wyzwań i realizacji doświadczeń. Działaniom miękkim mają towarzyszyć działania inwestycyjne, które polegać będą na zagospodarowaniu wcześniej zabetonowanych lub nieużywanych przestrzeni na terenie placówek edukacyjnych na potrzeby m.in. utworzenia ogrodów ziołowo-warzywnych. Planowane jest również wprowadzenie dedykowanych rozwiązań w zakresie gromadzenia wody deszczowej, nasadzenia rodzimych gatunków roślin, w tym miododajnych oraz stworzenie przestrzeni przyjaznych ptakom i owadom.

Planowane działania edukacyjne (m.in. szkolenia dla nauczycieli, warsztaty dla uczniów, eksperymenty) prowadzić będą do trwałej zmiany postaw odbiorców (w tym w szczególności młodzieży) w zakresie szacunku dla środowiska i kurczących się zasobów naturalnych (m.in. poprzez oszczędzanie wody, prądu, żywności, korzystanie z ekologicznych form transportu i spędzania większej ilości czasu na świeżym powietrzu).

GMINA OZORKÓW

EDUKACJA EKOLOGICZNA (2024/2025)

W dniach 24–28 marca 2025 r. uczniowie klas IV–VIII Szkoły Podstawowej w Modlnej wzięli udział w zajęciach warsztatowych, których celem było uświadomienie, jak ważna jest woda i jak istotną rolę odgrywa w naszym codziennym życiu. Zajęcia rozpoczęły się od rozmowy na temat roli wody w życiu człowieka oraz jej kluczowego znaczenia dla życia na Ziemi. Uczniowie pogłębiali wiedzę dotyczącą zasobów wodnych planety oraz zasad racjonalnego gospodarowania wodą. Szczególną uwagę poświęcono pośredniemu zużyciu wody w procesach produkcji przedmiotów codziennego użytku, żywności i odzieży, a także znaczeniu zasobów wody zgromadzonych w lodowcach.

W oparciu o materiały edukacyjne Polskiej Akcji Humanitarnej (PAH), takie jak karty pracy, ćwiczenia oraz animacje, uczniowie analizowali codzienne zapotrzebowanie na wodę oraz poznawali znaczenie działań globalnych i indywidualnych w przeciwdziałaniu jej deficytowi i marnowaniu.

W trakcie zajęć rozwiązywali „wodne” sudoku, obliczali ilość wody potrzebnej do produkcji hamburgera, oglądali animację „Woda nie tylko w kranie” oraz film edukacyjny „Historia Hamdy”. Zajęcia zakończyły się wspólnym przygotowaniem gazetek i plakatów tematycznych, co przyczyniło

się do podniesienia świadomości uczniów na temat globalnych wyzwań związanych z dostępem do wody.³⁸

UTWORZENIE EKOPRACOWNI I EDUKACJA EKOLOGICZNA (2024/2025)

W roku szkolnym 2024/2025 Szkoła Podstawowa im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w Solcy Wielkiej otrzymała dofinansowanie z WFOŚiGW w Łodzi w ramach konkursu „Nasze Ekologiczne Pracownie”. W ramach zadania udało się zrealizować ekopracownię, wzbogacić bazę dydaktyczną i wdrożyć różnorodne inicjatyw o charakterze ekologicznym. Uczniowie uczestniczyli w licznych działaniach ekologicznych i prozdrowotnych, których głównym celem było budowanie świadomości ekologicznej, kształtowanie właściwych postaw wobec środowiska i promowanie zdrowego stylu życia.

Poniżej przedstawiono przykładowe działania ekologiczne, które odbyły się dzięki zaangażowaniu społeczności szkolnej, sponsorów oraz środków Rady Rodziców:

- **Sprzątamy dla Polski** (edycja jesienna)
Cel: uwrażliwienie na konieczność dbania o środowisko lokalne.
Rezultat: uprzątnięcie okolicznych terenów przez całą społeczność szkolną.
- **Akcja „Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci”**
Cel: edukacja dotycząca prawidłowego gospodarowania odpadami.
Rezultat: uczniowie aktywnie uczestniczyli w zbiórce zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.
- **„Recyklingowe Szaleństwo”** – VIII Bal Integracyjny - uczniowie wzięli udział w balu integracyjnym zorganizowanym przez Stowarzyszenie "Przyjaciele Jedyнки" i Zespół Szkół Specjalnych w Ozorkowie, którego motywem przewodnim był recykling.
Cel: promowanie postaw proekologicznych oraz integracja uczniów pełnosprawnych i z niepełnosprawnościami poprzez wspólną zabawę.
Rezultat: uczestnicy zdobyli nowe doświadczenia społeczne, a jedna z uczennic zdobyła II miejsce w konkursie na strój recyklingowy, wydarzenie wzmocniło postawy tolerancji, współpracy i ekologicznej świadomości.
- **Światowy Dzień Wody**
Cel: budowanie świadomości znaczenia wody w życiu człowieka i przyrody.
Rezultat: apel szkolny, wystąpienia uczniów oraz współpraca z firmą Primavera, która zapewniła wodę butelkowaną dla uczniów; występ uczniów w DPS w Łęczycy z tematycznym przedstawieniem.
- **Dzień Ziemi**
Cel: kształtowanie postaw proekologicznych wśród uczniów, budzenie wrażliwości na problemy środowiska naturalnego, promowanie idei ochrony przyrody oraz uświadomienie, jak codzienne wybory i działania wpływają na kondycję naszej planety.
Rezultat: apel szkolny przygotowany przez klasę VII, wspólne śpiewanie piosenek ekologicznych, integracja społeczności szkolnej.
- **Sprzątamy dla Polski** (wiosenna edycja)
Cel: działania na rzecz środowiska lokalnego.
Rezultat: uprzątnięcie otoczenia szkoły, wzmacnianie postaw obywatelskich.
- **Dzień Bioróżnorodności**

³⁸ <https://modlna.edu.pl/swiatowy-dzien-wody-z-polska-akcja-humanitarna/>

Cel: uświadomienie uczniom znaczenia różnorodności biologicznej.

Rezultat: gry i zabawy edukacyjne, przebrania, aktywna forma zdobywania wiedzy.

- **Podsumowanie akcji zbiórki zużytych baterii**

Cel: kształtowanie nawyków segregacji odpadów.

Rezultat: klasa IIA zebrała największą ilość baterii, uczniowie otrzymali nagrody edukacyjne.

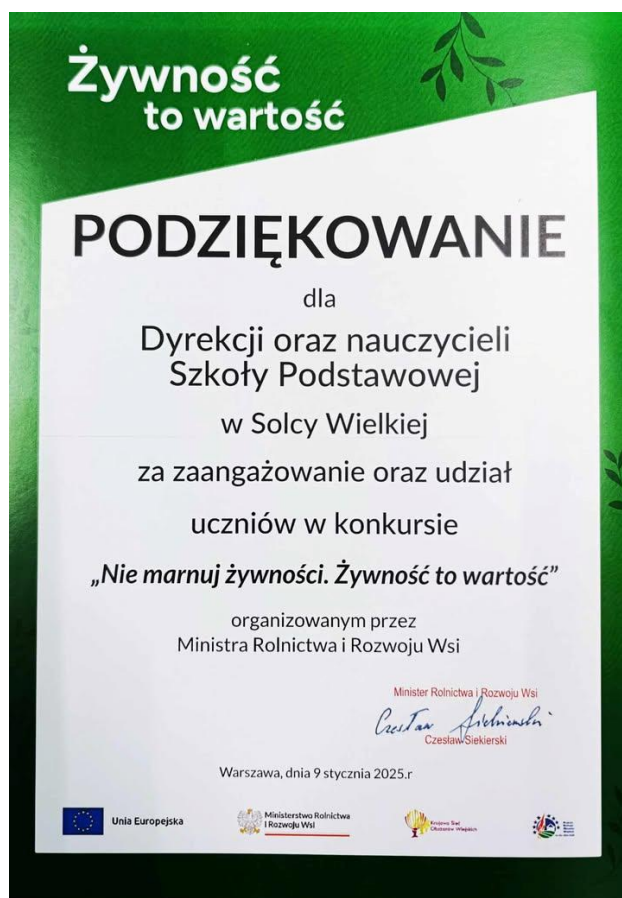
- Przez cały rok szkolny systematycznie prowadzono **tablicę edukacyjną**. Umieszczano na niej informacje o podejmowanych w szkole działaniach ekologicznych oraz materiały promujące zdrowy styl życia. Działanie to przyczyniło się do zwiększenia zainteresowania uczniów tematyką ekologiczną.

- Udział uczniów w konkursie **„Nie marnuj żywności. Żywność to wartość”** organizowanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (grudzień 2024)

Cel: uświadomienie uczniom, jak ważne jest niemarnowanie żywności; promowanie postaw proekologicznych i odpowiedzialnych zachowań konsumenckich; rozwijanie kreatywności poprzez tworzenie prac konkursowych.

Rezultat: uczniowie poszerzyli swoją wiedzę na temat problemu marnowania żywności i sposobów jego ograniczania. Aktywnie włączyli się w działania promujące szacunek do żywności, przygotowując wartościowe prace konkursowe w formie plakatów i hasł edukacyjnych.

Podziękowanie za zaangażowanie oraz udział w konkursie „Nie marnuj żywności. Żywność to wartość”

Źródło: archiwum gminy Ozorków

Te różnorodne działania nie tylko poszerzyły wiedzę ekologiczną uczniów, ale również przyczyniły się do wzrostu ich zaangażowania w troskę o środowisko oraz zdrowy styl życia. Spójna realizacja

programu ekologicznego i prozdrowotnego w szkole przyczynia się do budowania wrażliwości młodego pokolenia na wyzwania współczesnego świata. Realizacja tych działań pokazuje, że edukacja ekologiczna w szkole nie ogranicza się do teorii, lecz ma wymiar praktyczny i angażujący. Dzięki wsparciu finansowemu oraz nowoczesnej przestrzeni edukacyjnej uczniowie uczą się postaw odpowiedzialności za środowisko, rozwijają swoje zainteresowania przyrodnicze i działają na rzecz lepszej przyszłości naszej planety.

EDUKACJA EKOLOGICZNA (2017/2018)

Szkoła Podstawowa w Modlnej otrzymała z WFOŚiGW w Łodzi dofinansowanie na realizację Programu Edukacji Ekologicznej pn. „**W dobrej atmosferze dbamy o klimat**”. W ramach projektu zrealizowane zostały warsztaty ekologiczne dla wszystkich uczniów, wyjazdy edukacyjne, zielone szkoły i imprezy środowiskowe promujące postawy proekologiczne. W ramach jego realizacji zakupiono pomoce dydaktyczne wykorzystywane w trakcie prowadzenia zajęć, warsztatów, akcji, konkursów, rajdów, wycieczek. Uczniowie zaprojektowali ulotkę antysmogową, która została wydrukowana w nakładzie 500 sztuk. Ulotki rozdawane były uczniom i rodzicom podczas Pikniku Ekologicznego w szkole i mieszkańcom w siedzibie Gminy Ozorków. Dla wszystkich uczniów zorganizowano 12 wycieczek i warsztatów terenowych, w tym do: Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Łagiewnikach, Ogrodu Botanicznego i Ogrodu Zoologicznego w Łodzi, Grupowej Oczyszczalni Ścieków oraz Sortowni i Przetładowni Odpadów w Łodzi, Geotermii Uniejów i Elektrowni Wodnej w Jeziorsku, Ośrodka Działań Ekologicznych w Łodzi oraz 3-dniowe do Ząteczańskiego Parku Krajobrazowego i do Bełchatowa. Odbyło się 10 warsztatów ekologicznych w szkole, w tym: 3 warsztaty prowadzone przez pracowników Politechniki Łódzkiej w ramach działania „Drzwi zawsze otwarte”, cztery warsztaty przeprowadzone przez Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła” z Łodzi: „Przejadamy energię”, „Od karety do rakiety – o zrównoważonym transporcie”, „Klimatyczni – co każdy z nas może zrobić dla ochrony klimatu”, „Uwaga, alarm antysmogowy” oraz 2 warsztaty „Ochrona powietrza” i „Odnawialne źródła energii” przeprowadzone przez firmę „Świat przygód”. Przeprowadzono 9 konkursów, w tym:

- multimedialny „Energia w naszym regionie”,
- graficzny „OZE – jestem na TAK!”,
- z wiedzy ekologiczno-przyrodniczej „Tworzymy dobrą ATMOSFERĘ”,
- fotograficzny „Zoom na powietrze”,
- plastyczny „Las dba o klimat, my dbamy o las”,
- techniczny „Alternatywne źródła energii dla klimatu”,
- literacki „W harmonii z przyrodą”,
- recyklingowy „Chronimy Bioróżnorodność – segregujemy odpady”,
- kreatywny recykling „Zaczarować odpady”.

Zakupiono książki i gadżety ekologiczne, które wręczono uczniom, jako nagrody w konkursach.

MIASTO OZORKÓW

EDUKACJA EKOLOGICZNA

PROJEKT „EKO-OZORKÓW ŚRODOWISKO SZANUJE – ŚMIECI PRZETWARZA I SEGREGUJE” (2020)

W ramach projektu zorganizowano trzy konkursy ekologiczne dla uczniów przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych z Ozorkowa:

- **„Ze śmiecia starego zrób coś fajnego”** – konkurs promujący upcycling, czyli tworzenie nowych przedmiotów ze starych lub niepotrzebnych rzeczy, podnoszący świadomość ekologiczną i zachęcający do ponownego wykorzystania odpadów (np. zabawki, ozdoby, biżuteria),
- **„Pstryknij w śmieci”** – konkurs fotograficzny, w którym uczestnicy dokumentowali prawidłową i nieprawidłową segregację odpadów w sześciu kategoriach (papier, szkło, plastik i metal, odpady zielone i biodegradowalne, odpady zmieszane, popiół). Celem było promowanie selektywnej zbiórki odpadów, rozwijanie odpowiedzialności ekologicznej i popularyzacja fotografii jako narzędzia społecznego,
- **konkurs „Eko-moda”** – uczestnicy przygotowywali stroje z materiałów wtórnych, łączyąc kreatywność z ekologiczną świadomością. Jury oceniało zgodność z tematem, dobór materiałów, kreatywność i prezentację.

W projekcie zakupiono również: kosze do segregacji, tablice edukacyjne, gadżety promocyjne (kubki, torby, długopisy, notesy itp.) oraz nagrody dla uczestników. Materiały trafiły do 11 placówek edukacyjnych w mieście.

Dla uczniów zorganizowano wycieczki do Miejskiej Sortowni Odpadów w Łodzi. Projekt zakończył się Eko-eventem, podczas którego wręczono nagrody i dyplomy, zaprezentowano prace konkursowe, odbyły się pokazy eko-mody oraz przedstawienie ekologiczne „Podniebna misja”.³⁹

GMINA PARZĘCZEW

DZIAŁANIA W SZKOŁACH I PRZEDSZKOLACH

W ramach konkursu „Nasze Ekologiczne Pracownie”, organizowanego przez WFOŚiGW w Łodzi, przy Szkole Podstawowej im. Juliana Tuwima w Parzęczewie powstał nowoczesny punkt dydaktyczny – Ekolab. Pracownia została utworzona dzięki dofinansowaniu z WFOŚiGW i stanowi innowacyjne środowisko edukacyjne do prowadzenia zajęć z przedmiotów przyrodniczych.

Przestrzeń wyposażono w profesjonalny sprzęt wykorzystywany m.in. w zawodzie ogrodnika oraz w nowoczesne pomoce dydaktyczne, narzędzia multimedialne i cyfrowe.

³⁹ <https://www.umozorkow.pl/2020/03/03/eko-ozorkow-srodowisko-szanuje-smieci-przetwarza-i-segreguje-podsumowanie-zadania/>, dostęp: 28.11.2025

Ekolab w gminie Parzęczew

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

W Ekolabie realizowane są zajęcia zarówno w ramach podstawy programowej, jak i pogłębiające wiedzę uczniów z zakresu przyrody, biologii, chemii i geografii – ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z ekologią i ochroną środowiska. Uczniowie mają możliwość praktycznego działania – zajmują się uprawą roślin, prowadzą obserwacje

przyrodnicze oraz badają jakość gleby i wody. Pracownia sprzyja aktywnemu uczestnictwu w zajęciach oraz ułatwia przyswajanie często trudnych zagadnień poprzez naukę opartą na doświadczeniu.

„EDUKACJA W ZAKRESIE GOSPODARKI OBIEGU ZAMKNIĘTEGO W GMINIE PARZĘCZEW”

W ramach projektu zorganizowano między innymi zajęcia edukacyjne skierowane do uczniów i przedszkolaków.

Konkurs EKO-Ludki (styczeń-luty 2025 r.) skierowany był dla przedszkolaków oraz uczniów klas I–III szkół podstawowych z terenu gminy Parzęczew. Zadaniem uczestników było zaprojektowanie i wykonanie stroju karnawałowego z materiałów wtórnych. Konkurs miał na celu promowanie idei recyklingu, rozwijanie kreatywności dzieci oraz integrację środowiska przedszkolnego i szkolnego. Prezentacje strojów odbyły się podczas bali karnawałowych, a autorzy najlepszych prac zostali nagrodzeni.

Konkurs „Eko-Rolka” w Gminie Parzęczew (kwiecień-maj 2025 r.)

Konkurs skierowany do uczniów klas IV–VIII. Polegał na stworzeniu krótkiego filmu w formie rolki (do 90 sekund), który miał pokazać, jak być eko w codziennym życiu. Tematy do wyboru: „Jestem eko”, „Wiem, czym oddycham”, „Nie wyrzucaj, wykorzystaj”, „Oszczędzam energię i wodę”. Konkurs został rozstrzygnięty w pięciu kategoriach wiekowych – oddzielnie dla klas IV, V, VI, VII i VIII. Nagrody zostały wręczone zwycięzcom podczas Festiwalu Cyrkularności Circulab.

W ramach projektu kontynuowana będzie realizacja licznych działań edukacyjnych. Ich celem jest dalsze upowszechnianie zasad GOZ wśród różnych grup społecznych.

Wśród zadań zaplanowanych do wdrożenia znajdują się między innymi:

- warsztaty **„EkoKariera”** dla uczniów klas VII–VIII, promujące zawody związane z zieloną transformacją,
- warsztaty kulinarne **„EkoPrysmaki”** dla uczniów klas IV–VIII, które obejmą 13 grup,
- cykl szkoleń dla nauczycieli szkół podstawowych („Ekologia na każdej lekcji”) oraz przedszkoli („EkoLekcja każdego dnia”),
- warsztaty **„Ekopodejście do diety przedszkolaka”** i inne.

GMINA ROGÓW

EDUKACJA EKOLOGICZNA

W przedszkolach na terenie gminy dzieci uczestniczą w warsztatach z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym. Uczą się segregacji odpadów, sadzą warzywa oraz korzystają z materiałów wielorazowego użytku. Działania te kształtują postawy proekologiczne już od najmłodszych lat.

PROJEKT „DOBRY START PRZEDSZKOLAKA”

W ramach projektu „Dobry start przedszkolaka”, dofinansowanego ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027, zrealizowano 100 godzin warsztatów ekologicznych dla dzieci w wieku przedszkolnym w Gminnym Przedszkolu w Rogowie. Zajęcia odbywały się od marca do czerwca 2025 r.

Celem zajęć było kształtowanie świadomości ekologicznej najmłodszych oraz rozwijanie ich wrażliwości na zmiany klimatu i potrzeby zielonej gospodarki. Podczas warsztatów dzieci poznawały podstawowe pojęcia związane z ekologią, ochroną środowiska oraz uczyły się postaw i zachowań opartych na trosce o naturę i otaczający świat.

Edukacja ekologiczna od najmłodszych lat sprzyja budowaniu społeczeństwa obywatelskiego opartego na wartościach, takich jak szacunek dla planety i wszystkich żyjących na niej istot. Jak pokazuje doświadczenie, to często dzieci stają się ambasadorami ekologicznych postaw w swoich domach, zwracając uwagę dorosłym na konieczność dbania o środowisko naturalne.

„SADZI-MY ŻYCIE”

Od kilku lat Szkoła Podstawowa w Rogowie, przy współudziale Lasów Państwowych, aktywnie uczestniczy w Happeningu Ekologicznym „SADZI-MY ŻYCIE”. To wyjątkowa inicjatywa, która łączy edukację ekologiczną z realnym działaniem na rzecz ochrony środowiska i przyszłych pokoleń. Celem happeningu jest sadzenie w pobliskim lesie jak największej liczby młodych drzewek oraz kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw odpowiedzialności za przyrodę. Uczniowie, nauczyciele oraz leśnicy wspólnie pokazują, że nawet najmłodszy mogą mieć realny wpływ na stan środowiska naturalnego.

W ciągu trzech lat trwania akcji uczestnikom udało się posadzić łącznie około 800 młodych drzew. Happening „SADZI-MY ŻYCIE” to również doskonała lekcja przyrody w terenie. Dzieci poznają znaczenie lasów, uczą się zasad prawidłowego sadzenia drzew oraz dowiadują się, jak ważną rolę pełnią one w życiu człowieka i zwierząt. Dzięki wsparciu Lasów Państwowych akcja odbywa się w sposób profesjonalny i bezpieczny, a młodzi uczestnicy mają okazję skorzystać z wiedzy i doświadczenia leśników.

GMINA TUSZYN

AKCJA ZBIÓRKA ELEKTROODPADÓW

W 2025 r. Szkoła Podstawowa w Wodzinie Prywatnym zorganizowała zbiórkę elektroodpadów. **Akcja miała na celu promowanie właściwego postępowania z odpadami elektrycznymi i elektronicznymi oraz zwiększenie świadomości ekologicznej uczniów i ich rodzin.** Dzięki

wspólnemu zaangażowaniu udało się zebrać znaczną ilość zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, który trafił do recyklingu. Akcja została przeprowadzona w ramach projektu ekoSzkoła, będącego częścią programu eko-PROFIT, który wspiera placówki edukacyjne w działaniach na rzecz właściwego zagospodarowania elektroodpadów i podnoszenia świadomości ekologicznej. Dzięki udziałowi w akcji szkoły mogą otrzymać dofinansowanie uzależnione od ilości zebranego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Pozyskane środki mogą być przeznaczone na działania ekologiczne, zakup pomocy dydaktycznych lub nagrody dla uczniów biorących udział w przedsięwzięciach proekologicznych.

KONKURS EKOLOGICZNY „MÓJ EKO-ŚWIAT”

Prace wykonane podczas konkursu plastycznego „Mój Eko-Świat”

Źródło: archiwum gminy Tuszyń

Referat Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Tuszynie zorganizował konkurs plastyczny pt.: „**Mój Eko-Świat**”. Konkurs skierowany był do przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych. Celem konkursu było podniesienie świadomości ekologicznej w różnych obszarach, kształtowanie poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska naturalnego w najbliższym otoczeniu, zwłaszcza za

czystość powietrza, a także poszerzanie wiedzy, rozwijanie kreatywności oraz wrażliwości na problem ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami wśród mieszkańców gminy Tuszyń.

W konkursie wzięło udział wielu młodych uczestników (łącznie wpłynęło 196 prac) ze wszystkich szkół podstawowych oraz przedszkoli z terenu Gminy Tuszyń. Podczas uroczystości rozdania nagród wręczono dyplomy i nagrody dla laureatów oraz wyróżnionych uczestników.

GMINA ZGIERZ

KONKURS EKOLOGICZNY DLA DZIECI (2024)

Konkurs „**Segreguj śmieci, nie wyrzucaj do kosza jak leci**”

To konkurs ekologiczny dla uczniów ze szkół i przedszkoli gminy Zgierz. Prace konkursowe mogły być zgłaszane w 4 kategoriach wiekowych: przedszkolaki, uczniowie klas I-III, uczniowie klas IV-VI, uczniowie klas VII-VIII. Prace mogły być przygotowane w dowolnej technice. Celem Konkursu było rozpowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy na temat segregacji odpadów komunalnych, a także kształtowanie świadomości ekologicznej. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali nagrody o tematyce ekologicznej i przyrodniczej.

Prace wykonane podczas konkursu „Segreguj śmieci nie wyrzucaj do kosza jak leci”

Źródło: archiwum gminy Zgierz

Praca wykonana podczas konkursu „Segreguj śmieci nie wyrzucaj do kosza jak leci”

Źródło: archiwum gminy Zgierz

AKCJE „SPRZĄTANIE ŚWIATA”

Gminy wchodzące w skład ŁOM corocznie a nawet kilka razy w roku organizują akcje sprzątania świata **angażujące społeczność lokalną, szkoły, ochotniczą straż pożarną (OSP), koła gospodyń wiejskich (KGW).**

Działania te mają nie tylko wymiar porządkowy, ale przede wszystkim edukacyjny i integracyjny. Wspólne inicjatywy angażujące mieszkańców w różnym wieku sprzyjają integracji międzypokoleniowej, budowaniu relacji opartych na współpracy oraz kształtowaniu postaw odpowiedzialności za najbliższe otoczenie.

Akcje sprzątania świata umożliwiają przekazywanie wiedzy ekologicznej w praktyczny i przystępny sposób. Uczestnicy, w szczególności dzieci i młodzież, uczą się zasad prawidłowej segregacji odpadów oraz ograniczania ich ilości, a bezpośredni kontakt z problemem zaśmiecenia środowiska sprzyja refleksji nad odpowiedzialnością za stan wspólnej przestrzeni.

GMINA ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI

Gmina Aleksandrów Łódzki przeprowadza akcje społeczne mające na celu walkę z dzikimi wysypiskami i zaśmieconymi terenami, aktywizację i zaangażowanie mieszkańców w budowanie pozytywnego wizerunku miasta i gminy Aleksandrów Łódzki oraz promowanie zachowań proekologicznych: „**Podejmij wyzwanie – śmieciobranie**”, akcje „**Sprzątanie świata**”, majowe „**Sprzątanie z Iwonami**”, sprzątanie w ramach **Światowego Dnia Ziemi**. Uczestnikami w/w akcji są m.in. członkowie Kół Gospodyń Wiejskich oraz Kółka Rolnicze z terenu naszej gminy, uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu miasta i gminy Aleksandrów Łódzki, mieszkańcy oraz straż OSP. Dla dzieci w wieku przedszkolnym przygotowywane są materiały edukacyjne na temat prawidłowego postępowania z odpadami.

Zbiórka odpadów zorganizowana przez KGW oraz Kółko Rolnicze z terenu gminy Aleksandrów Łódzki w ramach światowego Dnia Ziemi, kwiecień 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Odpady zebrane przez uczniów Zespołu Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Aleksandrowie Łódzkim w ramach akcji „Podejmij wezwanie – Śmieciobranie”

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Zbiórka odpadów w ramach akcji „Sprzątanie Świata 2025”

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Karty pracy dla najmłodszych nt. segregacji odpadów przygotowane dla najmłodszych w ramach przeprowadzanej akcji Sprzątania Świata w 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

GMINA DŁUTÓW

Gmina uczestniczy w ogólnopolskiej akcji „**Sprzątanie świata**”, angażując w nią jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Koła Gospodyń Wiejskich, które poprzez wspólne działania porządkowe, inicjatywy edukacyjne oraz integrację mieszkańców aktywnie wspierają ochronę środowiska i kształtowanie postaw proekologicznych wśród lokalnej społeczności.

GMINA DMOSIN

Co roku z inicjatywy mieszkańców i jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Dmosin przeprowadzana jest akcja sprzątania terenów publicznych przyległych do dróg gminnych, mająca na celu poprawę estetyki oraz utrzymania porządku i czystości w przestrzeni publicznej. W 2025 r. w ramach projektu „**Nowostawska ekoakcja – ekologia to atrakcja!**”, zrealizowanego w Nowostawach Dolnych, którego celem była poprawa środowiska naturalnego oraz otoczenia mieszkańców, przeprowadzono m.in. wspólne akcje sprzątania terenów przy lasach oraz w rejonie przystanku. Działania te miały na celu oczyszczenie przestrzeni publicznej z odpadów oraz zwiększenie zaangażowania mieszkańców w troskę o najbliższe otoczenie.

Projekt został sfinansowany ze środków Programu „Działaj Lokalnie”.

Projekt „**Dbamy o naturę**” – projekt realizowany przez KGW w Teresinie, wyłoniony w Lokalnym Konkursie Grantowym „Działaj Lokalnie 2025”. W ramach zadania przeprowadzono m.in. akcję sprzątania przydrożnych terenów.

Odpady zebrane przez mieszkańców wsi Kraszew, OSP Kraszew, KGW Złote Kłosy w ramach akcji Sprzątanie Świata, 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Dmosin

Odpady zebrane przez mieszkańców wsi Dmosin Pierwszy w ramach akcji Sprzątanie Świata, 2025 r.

Źródło: archiwum gminy Dmosin

GMINA DOBRÓŃ

Uczniowie szkół podstawowych z terenu gminy Dobroń każdego roku aktywnie uczestniczą w ogólnopolskiej akcji „**Sprzątanie Świata**”. Wspierani przez nauczycieli, porządkują okolice lasów, parki oraz ulice, zbierając zalegające odpady. W akcję co roku włącza się również Urząd Gminy w Dobroniu, który wspiera przedsięwzięcie poprzez zapewnienie rękawiczek ochronnych i worków na śmieci. Celem inicjatywy jest kształtowanie postaw proekologicznych, budowanie odpowiedzialności za wspólne otoczenie, a także nauka prawidłowej segregacji odpadów. Dzięki takim działaniom dzieci uczą się, jak ważna jest troska o środowisko naturalne. Podobne akcje organizowane są również przez strażaków OSP i mieszkańców gminy, np. sprzątanie doliny rzeki Grabi.

MIASTO ŁÓDŹ

Od 2022 r. miasto organizuje corocznie w okresie wiosennym **akcję „Galante sprzątanie”**. Jej celem jest wspólne porządkowanie miasta oraz promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców Łodzi. Wydarzenie angażuje szerokie grono uczestników – od uczniów łódzkich szkół, przez urzędników, aż po wszystkich mieszkańców, którzy chcą aktywnie zadbać o czystość i estetykę swojego najbliższego otoczenia.

Każda edycja obejmuje sprzątnięcie około 100 lokalizacji na terenie całego miasta. Akcja odbywa się w trydniowym terminie – od piątku do niedzieli, podczas którego uczestnicy zbierają śmieci, korzystając z worków i rękawiczek dostarczanych na miejscu. Dzięki zaangażowaniu kilku tysięcy osób, w poprzednich latach udało się zebrać setki ton odpadów, co znacząco przyczyniło się do poprawy stanu środowiska miejskiego. **W 2024 r. w akcję zaangażowało się kilka tysięcy łodzian, wspólnie zebranych zostało ponad 100 ton odpadów.**

Wszyscy uczestnicy akcji otrzymują drobne upominki.

GMINA NOWOSOLNA

W ramach działań mających na celu wspieranie ekologii regularnie, dwa razy w roku, organizowane są akcje sprzątnięcia terenu gminy: „**Sprzątnięcie świata**”, „**Wiosenne porządki**”. W akcjach biorą udział mieszkańcy, urzędnicy oraz szkoły gminne. Gmina zapewnia worki i rękawiczki. Akcje promowane są na Facebooku i stronie www gminy.

GMINA OZORKÓW

W gminie organizowane są cykliczne akcje sprzątnięcia świata, w których uczestniczą szkoły, mieszkańcy i lokalne organizacje. Działania te wspierają budowę świadomości ekologicznej i wzmacniają postawy prośrodowiskowe w społeczności lokalnej. Poniżej zaprezentowane zostały niektóre działania, w które zaangażowali się uczniowie.

20 września 2024 wszyscy uczniowie Szkoły Podstawowej w Modlnej przystąpili do akcji Fundacji Nasza Ziemia: **Sprzątnięcie świata – Polska**. 31 edycja odbywała się pod hasłem „**Na Straży Czystej Ziemi**”. Ta międzynarodowa kampania polega na zbiorowym sprzątnięciu śmieci zalegających poza miejscami przeznaczonymi do ich składowania. Zakłada ona bardzo optymistycznie, że śmieci w naturze będzie ubywać. Hasło ma przypominać, że bycie strażnikiem czystej Ziemi to nie tylko sprzątnięcie śmieci, lecz codzienna troska o planetę, o ludzi i przyrodę, o wodę i powietrze, o wszystko, co tworzy nasze zdrowie i świat, w którym żyjemy. Wyposażeni w worki do segregacji śmieci oraz rękawice, uczniowie poszczególnych klas wraz z opiekunami zbierali porzucone odpady zarówno w okolicy szkoły, jak i w pobliskim parku, lesie oraz na poboczach dróg. W ramach akcji odbyły się również dyskusje i pogadanki mające na celu wzrost świadomości ekologicznej i działania na rzecz jej ochrony zarówno w środowisku lokalnym jak i globalnie. Udział w kolejnej edycji jest dowodem potwierdzającym poczucie współodpowiedzialności za jakość otaczającego nas środowiska.

„**Światowy Dzień Ziemi**” obchodzony był w dniach 23–25 kwietnia 2025 r. pod hasłem przewodnim „**Nasza Moc, Nasza Planeta**”. W ramach akcji uczniowie wykonywali plakaty, brali udział w warsztatach, oglądali filmy i prezentacje oraz prowadzili debaty na rzecz ochrony środowiska. Wraz z podjętymi działaniami na rzecz ochrony planety szkoła przystąpiła również do **IX edycji Akcji #SprzątamyDlaPolski** organizowanej przez Fundację Sprzątamy Dla Polski. Inicjatywa ta stanowi nie tylko coroczne wydarzenie, ale również istotny element edukacji ekologicznej, promujący troskę o środowisko jako część codziennego życia.

W tegorocznej edycji uczniowie szkół podstawowych z terenu gminy – pod opieką wychowawców – zaangażowali się w sprzątanie terenów wokół placówek oświatowych oraz pobliskich okolic. Wyposażeni w rękawiczki, worki na śmieci oraz pozytywne nastawienie, przystąpili do zbierania odpadów w przestrzeni publicznej. Dzięki wspólnym wysiłkom zebrano znaczne ilości śmieci, co realnie wpłynęło na poprawę estetyki i czystości najbliższego otoczenia.

Dla wielu uczestników była to okazja do aktywnego udziału w działaniach proekologicznych i refleksji nad wpływem codziennych nawyków na stan środowiska. Udział w tego typu przedsięwzięciach wspiera rozwój kompetencji społecznych, promuje współpracę i buduje poczucie wspólnoty. Działania realizowane w ramach akcji przyczyniają się również do kształtowania szacunku do otaczającego świata i wzmocnienia proekologicznych postaw wśród dzieci i młodzieży.

GMINA PARZĘCZEW

„**Akcja Reakcja – czyste sołectwa, czysta gmina**” jest coroczną inicjatywą promującą dbanie o stan środowiska naturalnego organizowaną na terenie gminy Parzęczew od 2019 r. To nie tylko sprzątanie, ale też okazja do integracji, edukacji ekologicznej i realnego wpływu na środowisko. W ramach akcji promowane są zasady gospodarki obiegu zamkniętego, które zachęcają do odpowiedzialnej konsumpcji i ponownego wykorzystania zasobów.

Z każdą kolejną edycją rośnie liczba uczestników i zaangażowanie społeczności sołectkich. Podczas VI edycji w 2025 r. w akcji wzięło ok. 800 mieszkańców, każdy uczestnik otrzymał drobny upominek. Gmina zapewnia worki na śmieci, rękawice ochronne oraz odbiór odpadów.

„Akcja-Reakcja” organizowana na terenie gminy Parzęczew

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

„Akcja-Reakcja” organizowana na terenie gminy Parzęczew

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

„Akcja-Reakcja” organizowana na terenie gminy Parzęczew

Źródło: archiwum gminy Parzęczew

GMINA ZGIERZ

SPRZĄTANIE W SOŁECTWACH

Mieszkańcy co roku chętnie organizują w swoich sołectwach akcje sprzątnięcia. Wydarzenia te odbywają się najczęściej wiosną (Dzień Ziemi) lub jesienią (Sprzątnięcie świata). Sprzątnięcie w sołectwach to świetna okazja do integracji z sąsiadami i zadbania o czystość w okolicy.

AKCJE SPRZĄTANIA OKOLICY ORGANIZOWANE PRZEZ SZKOŁY

Każdego roku szkoły dla swoich uczniów organizują akcje sprzątnięcia okolicy. Mają one za zadanie zwrócić uwagę dzieci i młodzieży na problem dzikich wysypisk śmieci, uczyć segregacji odpadów i dbania o najbliższe otoczenie.

SAMORZĄD JAKO WZÓR DO NAŚLADOWANIA- ZARZĄDZANIE I INWESTYCJE W DUCHU EKOLOGII

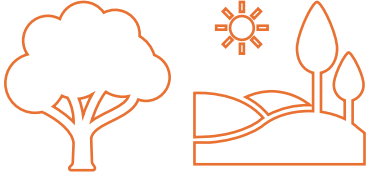
W Łódzkim Obszarze Metropolitalnym samorządy konsekwentnie wdrażają nowoczesne, proekologiczne rozwiązania, stając się przykładem odpowiedzialnego i zasobooszczędnego gospodarowania przestrzenią. Inwestycje w OZE, modernizację oświetlenia ulicznego czy termomodernizację budynków publicznych ograniczają emisję, zwiększają efektywność energetyczną i zmniejszają zużycie zasobów. Coraz częściej przedsięwzięcia te są realizowane przy wsparciu funduszy zewnętrznych, w tym poprzez projekty finansowane w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Elementem wzmacniającym założenia GOZ jest także rozwój i rewitalizacja terenów zieleni. Pełnią one ważną funkcję ekologiczną - poprawiają jakość powietrza, zwiększają retencję wody, łagodzą skutki miejskiej wyspy ciepła i wspierają naturalne procesy obiegu materii, stając się istotnym elementem odporności miast na zmiany klimatu.

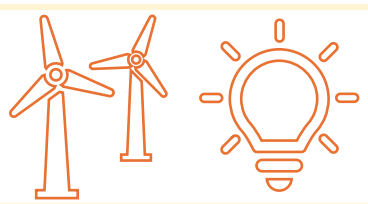
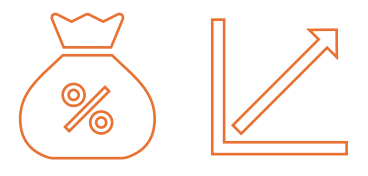
Równolegle realizowane są lokalne strategie klimatyczne oraz działania edukacyjne i społeczne, które podnoszą świadomość ekologiczną mieszkańców i wspierają kształtowanie odpowiedzialnych postaw konsumenckich.

Dzięki tym inicjatywom realizowanym na obszarze ŁOM, możliwe jest nie tylko ograniczanie wpływu na środowisko, lecz także tworzenie warunków do rozwoju GOZ i budowania zrównoważonej, niskoemisyjnej przyszłości.

4

ZARZĄDZANIE W DUCHU EKOLOGII

POZYSKIWANIE ŚRODKÓW
ZEWNĘTRZNYCH

ZARZĄDZANIE W DUCHU EKOLOGII

Zrównoważone zarządzanie w samorządach to nie tylko inwestycje infrastrukturalne, ale także codzienne decyzje, które mają realny wpływ na środowisko.

Gminy z ŁOM wprowadzają szereg ekologicznych praktyk, takich jak tworzenie zielonych przestrzeni, sprzyjających bioróżnorodności i zmniejszaniu efektu miejskiej wyspy ciepła. Samorzady pełnią przy tym rolę wzoru dla mieszkańców. W wielu urzędach wdrażane są zasady green office, obejmujące m.in. ograniczanie zużycia papieru i plastiku, stosowanie pojemników wielorazowych oraz działania edukacyjne w zakresie segregacji odpadów i ekologicznego stylu życia.

MIASTO BRZEZINY

SEGREGACJA ODPADÓW W OBIEKTACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Miasto Brzeziny konsekwentnie realizuje działania proekologiczne w różnych obszarach funkcjonowania administracji i instytucji publicznych.

W urzędzie oraz szkołach wprowadzono system segregacji odpadów, a specjalne pojemniki ułatwiają pracownikom i uczniom prawidłowe gospodarowanie odpadami.

GMINA DMOSIN

SEGREGACJA ODPADÓW W OBIEKTACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Urząd Gminy, Szkoła Podstawowa w Dmosinie oraz Szkoła Podstawowa w Kołacinie zostały wyposażone w komplety pojemników do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, które znajdują się w przestrzeniach ogólnodostępnych. Rozmieszczenie pojemników umożliwia codzienne stosowanie zasad segregacji odpadów przez uczniów, pracowników oraz interesantów, a tym samym wspiera proces kształtowania odpowiedzialnych postaw ekologicznych wśród społeczności lokalnej.

PODNOSENIE KWALIFIKACJI

Pracownicy Urzędu Gminy Dmosin uczestniczą w szkoleniach z zakresu ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami komunalnymi, organizowanych przez Stowarzyszenie Powiatów i Gmin Dorzecza Bzury. Udział w szkoleniach umożliwia podnoszenie kwalifikacji zawodowych, aktualizację wiedzy w zakresie obowiązujących przepisów prawa oraz wdrażanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska, racjonalnemu gospodarowaniu zasobami oraz realizacji założeń gospodarki o obiegu zamkniętym na poziomie lokalnym.

MIASTO ŁÓDŹ

Miasto Łódź aktywnie realizuje strategię ekologicznego zarządzania gospodarką odpadami, opierając ją zarówno na planowaniu długoterminowym, jak i na bieżącym pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje środowiskowe.

PERSPEKTYWA SYSTEMOWA – PRZYGOTOWANIE DO WDROŻENIA ROP W POLSCE

Miasto Łódź jako duży ośrodek metropolitalny i aktywny uczestnik dyskusji systemowej, śledzi i przygotowuje się do wdrożenia nowego modelu rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP), którego założenia zostały zaprezentowane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska w czerwcu 2025 r.

Planowane wprowadzenie systemu ROP w Polsce ma na celu między innymi:

- **zwiększenie stabilności finansowania gospodarki odpadami** w gminach,
- **odciążenie mieszkańców od pełnych kosztów** gospodarowania odpadami opakowaniowymi,
- **zmotywowanie producentów do projektowania opakowań łatwych do recyklingu** (ekoprojektowanie),
- **efektywne osiągnięcie celów recyklingu i ograniczenia składowania.**

System ROP zakłada, że środki finansowe od producentów trafiać będą poprzez urzędy marszałkowskie do NFOŚiGW, który wypłacać będzie rekompensaty gminom oraz przetwarzającym odpady. Beneficjentami będą m.in. miasta, które przekazują odpady opakowaniowe do recyklingu, oraz instalacje je sortujące i przetwarzające.

Łódź, dysponując rozbudowaną infrastrukturą oraz doświadczeniem w selektywnej zbiórce i edukacji, może stać się beneficjentem nowego systemu, pod warunkiem jego skutecznej implementacji i współpracy międzyinstytucjonalnej.

Miasto już teraz:

- prowadzi rzetelną ewidencję odpadów opakowaniowych,
- rozbudowuje system PSZOK,
- promuje edukację ekologiczną, zgodnie z zapowiadanymi standardami,
- dba o efektywność kosztową i kompletność danych sprawozdawczych – co będzie miało kluczowe znaczenie przy rozdziale środków z Funduszu ROP.

PROGRAM ZazieleniaMY (2021 - 2024)

Program był adresowany do odbiorców działających na terenie objętym rewitalizacją. Jego celem było ograniczenie zjawiska tzw. miejskiej wyspy ciepła poprzez zwiększenie udziału zieleni

w centrum miasta. Zakres przedsięwzięć kwalifikujących się do wsparcia obejmował m.in. sadzenie drzew, krzewów i bylin, tworzenie łąk kwietnych oraz zakładanie trawników.

Inicjatywa została stworzona z myślą o umożliwieniu mieszkańcom Łodzi realizacji własnych projektów sprzyjających przeciwdziałaniu skutkom zmian klimatycznych. Program funkcjonuje z powodzeniem od kilku lat. W edycji z 2023 r. zrealizowano 16 projektów, na które przeznaczono łącznie 224 670 zł w formie dotacji.

Dotacja celowa jest finansowana z budżetu Miasta Łodzi i przeznaczona na przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, obejmujące tworzenie terenów zieleni na obszarach rewitalizowanych zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Łodzi.⁴⁰

GMINA PARZĘCZEW

ZIELONE PRAKTYKI W URZĘDZIE MIASTA I GMINY PARZĘCZEW

Urząd Miasta i Gminy Parzęczew wdraża zasady GOZ w codziennym funkcjonowaniu.

Przykłady zielonych praktyk obejmują:

- rezygnację z wody w butelkach plastikowych – urzędnicy korzystają z dystrybutorów oraz butelek wielorazowych, a podczas spotkań woda podawana jest w dzbankach lub karafkach,
- ograniczenie zużycia papieru – dokumenty przesyłane są elektronicznie, stosuje się druk dwustronny, a niepotrzebne wydruki wykorzystywane są jako brudnopisy,
- segregację odpadów – w budynku funkcjonuje system selektywnej zbiórki, również dla elektroodpadów, zużytych baterii i przeterminowanych leków,
- edukację i kulturę pracy – pracownicy uczestniczą w szkoleniach GOZ i akcjach ekologicznych. Promowane są codzienne nawyki, takie jak oszczędzanie energii i wody oraz korzystanie z rzeczy wielorazowych.

ZIELONA INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

Gmina Parzęczew podejmuje również działania systemowe w zakresie transformacji energetycznej, zgodnie z zasadami GOZ i zrównoważonego rozwoju:

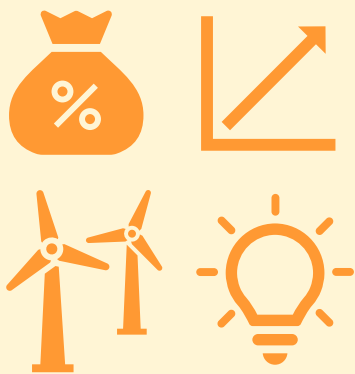
- **Kotłownia na biomasę** – inwestycja w OZE przyczynia się do dekarbonizacji i lokalnego wykorzystania odpadów organicznych (np. zrębki drzewne, słoma). Kotłownia zasila część budynków użyteczności publicznej i trzy bloki mieszkalne, co znacząco obniża ślad węglowy,
- **Instalacje fotowoltaiczne** – gmina sukcesywnie wyposaża szkoły, obiekty publiczne i świetlice wiejskie w panele fotowoltaiczne,
- **Pilotażowa instalacja do przetwarzania bioodpadów** – to system, w którym bioodpady ze stołówki szkolnej przekształcane są w energię ciepłą służącą do ogrzewania szklarni, w której dzieci uprawiają zioła i warzywa. To praktyczny przykład obiegu zamkniętego. Realizatorem projektu jest Związek Międzygminny „BZURA”. Instalacja powstała w ramach projektu „FRONTSH1P” przy Szkole Podstawowej w Parzęczewie.

⁴⁰ <https://uml.lodz.pl/ekoportalklimat/zielen/zazieleniamy/>, dostęp: 28.11.2025

GMINA ROGÓW

CYFROWA GMINA – REDUKCJA PAPIERU

Urząd Gminy wprowadził elektroniczny obieg dokumentów, e-faktury oraz cyfrowe tablice ogłoszeń, co znacząco ogranicza zużycie papieru. Dzięki tym rozwiązaniom mieszkańcy mają łatwiejszy i szybszy dostęp do informacji, a wszystkie komunikaty są bardziej przejrzyste i aktualne. Działania te stanowią **przykład praktycznej realizacji zasad green office, pokazując, że cyfryzacja administracji może łączyć oszczędność zasobów z poprawą jakości usług publicznych.**

POZYSKIWANIE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH

Gminy z ŁOM prowadzą szeroki wachlarz działań proekologicznych, koncentrując się m.in. na ochronie powietrza, gospodarce wodno-ściekowej i zarządzaniu odpadami, w tym niebezpiecznymi. Kluczowym elementem umożliwiającym realizację tych inicjatyw jest pozyskiwanie środków zewnętrznych, przede wszystkim z WFOŚiGW i NFOŚiGW, a także funduszy unijnych, w tym przewidzianych na Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).

Dzięki nim gminy mogą wdrażać projekty zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju i gospodarki o obiegu zamkniętym, zwiększając efektywność wykorzystania zasobów i minimalizując negatywny wpływ na środowisko.

GMINA BRZEZINY

Gmina Brzeziny każdego roku pozyskuje środki z WFOŚiGW w Łodzi **na usuwanie azbestu**.

We wrześniu 2025 r. zaplanowany został nieodpłatny **odbiór folii rolniczych** od mieszkańców gminy Brzeziny.

Gmina pozyskuje środki z różnych funduszy. Na przestrzeni ostatnich 3 lat zrealizowano między innymi następujące zadania:

- **Termomodernizacja budynku** Stacji Uzdatniania Wody w Przecławiu - inwestycja dofinansowana ze środków Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych,
- **Termomodernizacja budynku** OSP i Świetlicy Wiejskiej w Syberii - inwestycja dofinansowana ze środków Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych,
- **Termomodernizacja budynku** Świetlicy Wiejskiej w Witkowicach - współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
- **Wymiana źródeł ciepła** na terenie gminy Brzeziny – współfinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

MIASTO BRZEZINY

Miasto Brzeziny od kilku lat realizuje projekty związane z odnawialnymi źródłami energii (OZE), efektywnością energetyczną, a także inwestycje w termomodernizację budynków użyteczności publicznej, co przyczynia się do zmniejszenia zużycia energii i emisji CO₂.

W latach 2021-2025 zrealizowane zostały m.in. następujące przedsięwzięcia:

- **„Budowa pasywnej hali sportowej w Brzezinach”** - dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych oraz WFOŚiGW w Łodzi,
- **„Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych na terenie Miasta Brzeziny-Etap I i Etap II”** - dofinansowanie z Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, IV.1.1. „Odnawialne źródła energii – ZIT”,
- montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 100 KW na budynku Centrum Kultury Fizycznej w Brzezinach,
- wymiana oświetlenia ulicznego na terenie miasta Brzeziny- wymiana 1019 szt. opraw ze źródłami sodowymi na oprawy ledowe - pożyczka NFOŚiGW.

Miasto aktywnie realizuje również ogólnopolskie programy ekologiczne, takie jak **„Czyste Powietrze”** oraz coroczny **program usuwania wyrobów zawierających azbest**.

W 2025 r. odebrano od rolników z terenu miasta i gminy Brzeziny folię rolniczą, która następnie została przekazana do profesjonalnej utylizacji. Łącznie zostało oddane ponad 12 ton.

Te działania pokazują konsekwentne podejście miasta do ochrony środowiska i wdrażania zasad GOZ.

GMINA DŁUTÓW

Gmina Dłutów w ostatnich latach pozyskała środki z różnych źródeł, zarówno z funduszy europejskich, jak i z programów krajowych, na projekty wspierające rozwój ekologiczny.

W samym roku 2025 rozpoczęto i zaplanowano do realizacji m.in. następujące przedsięwzięcia:

- **„Termomodernizacja budynku komunalnego w Leszczynach Dużych”** dofinansowana ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021-2027,
- **„Poprawa efektywności energetycznej Szkoły Podstawowej w Dłutowie”** dofinansowana z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- **„Wykonanie instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Dłutowie oraz stacjach w Dłutowie, Ślądkowicach i Czyżeminiu”** dofinansowana z WFOSiGW w Łodzi.

Równocześnie w 2025 r. Gmina została doceniona za aktywność i skuteczne działania w obszarze zrównoważonego rozwoju. Podczas 17. edycji Gali Menedżer Roku Regionu Łódzkiego, organizowanej przez *Dziennik Łódzki*, Gmina Dłutów otrzymała **nagrodę w kategorii Lider Eko – Samorząd 2025**, którą odebrał Wójt Gminy. W ostatnim roku Gmina zrealizowała i rozpoczęła wiele ekoinwestycji, m.in. przygotowania do budowy PSZOK oraz przedsięwzięcia zwiększającego retencję na terenie oczyszczalni ścieków. Równolegle trwają prace nad rozwojem systemu OZE poprzez instalację fotowoltaiki na gminnych budynkach i urządzeniach. Wyróżnienie potwierdza, że obrana

strategia przynosi wymierne efekty i może stanowić inspirację dla innych samorządów realizujących działania proekologiczne.⁴¹

Na terenie gminy Dłutów realizowany jest **program „Czyste Powietrze”**, finansowany przez NFOŚiGW, przy udziale innych środków krajowych oraz funduszy Unii Europejskiej. Operatorem programu są WFOŚiGW. W Urzędzie Gminy, na podstawie porozumienia z WFOŚiGW w Łodzi, działa **punkt Informacyjno-konsultacyjny** Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”. Program ten ma na celu zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery pochodzących z domów jednorodzinnych. Jego główne działania obejmują:

- wymianę starych pieców i kotłów na paliwo stałe na nowoczesne, ekologiczne źródła ciepła,
- termomodernizację budynków, tak aby poprawić efektywność energetyczną i obniżyć koszty ogrzewania.

Dzięki tym inwestycjom mieszkańcy mogą korzystać z bardziej komfortowych, energooszczędnych i przyjaznych środowisku domów, a cała gmina zyskuje czystsze powietrze i wyższą jakość życia. Według danych gminy, do lipca 2025 r. mieszkańcy Gminy Dłutów zawarli 270 umów na dofinansowanie w ramach Programu „Czyste Powietrze” (liczba złożonych wniosków to 322).⁴²

GMINA DMOSIN

Na terenie gminy Dmosin realizowany jest **program „Czyste Powietrze”**, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Gmina w 2023 r. dostała dofinansowanie na realizację projektu pn. **„Instalacje PV i magazyn energii w Gminie Dmosin”**, którego celem jest zwiększenie udziału OZE. W ramach przedsięwzięcia mieszkańcy mogli uzyskać dofinansowanie do montażu instalacji fotowoltaicznych oraz magazynów energii, co bezpośrednio przyczynia się do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej pochodzącej z konwencjonalnych źródeł oraz obniżenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Projekt współfinansowany z programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027, Działania- FELD.02.05 „Odnawialne źródła energii”.

W gminie realizowany jest **„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dmosin”**, którego celem jest eliminacja zagrożeń dla zdrowia i środowiska wynikających z obecności azbestu. W ramach projektu mieszkańcy mogą uzyskać dofinansowanie na demontaż pokryć dachowych wykonanych z eternitu, a także na odbiór, przygotowanie do transportu, transport oraz unieszkodliwienie już zdemontowanych odpadów zawierających azbest. Zadanie jest współfinansowane ze środków WFOŚiGW w Łodzi, co umożliwi bezpieczne i zgodne z przepisami prawa usuwanie niebezpiecznych materiałów z terenu gminy.

Gmina Dmosin podejmuje liczne działania w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, skutecznie pozyskując dofinansowanie z różnych źródeł zewnętrznych. W ostatnich dwóch latach zrealizowano lub podpisano umowy m.in. na projekty:

- **„Termomodernizacja budynku strażnicy w miejscowości Kołacinek”** dofinansowany z Rządowego Funduszu Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych,

⁴¹ <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-dlutow/gmina-dlutow-z-nagroda-lider-eko-samorząd-2025>, dostęp: 11.12.2025

⁴² <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-dlutow/program-czyste-powietrze-w-gminie-dlutow2>, dostęp: 28.11.2025

- „**Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Kołacinie wraz z wymianą źródła ciepła**” dofinansowany z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- „**Termomodernizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej**” współfinansowany z programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027, Działania FELD.02.02 „Efektywność energetyczna – ZIT”.

Realizacja powyższych inwestycji przyczynia się do poprawy efektywności energetycznej, ograniczenia kosztów utrzymania obiektów oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Termomodernizacja budynku Strażnicy w miejscowości Kołacinek

Źródło: z archiwum gminy Dmosin

MIASTO GŁÓWNO

W Urzędzie Miejskim w Głownie działa **punkt informacyjno-konsultacyjny programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”**, który pomaga mieszkańcom uzyskać dofinansowanie na termomodernizację i wymianę przestarzałych źródeł ciepła. Dotacja może obejmować m.in. wymianę starych pieców i kotłów na paliwo stałe, modernizację lub wykonanie instalacji grzewczej, ocieplenie budynku, wymianę okien i drzwi, zakup rekuperacji, ocenę stanu energetycznego budynku i dobór najlepszych rozwiązań.

GMINA KOLUSZKI

Gmina Koluszki od lat **konsekwentnie wspiera rozwój odnawialnych źródeł energii** jako ważny element budowania gospodarki o obiegu zamkniętym i lokalnej transformacji energetycznej. Działania realizowane są etapami a poniżej przedstawiono dwie ostatnie edycje programu. Jesienią 2023 r. ogłoszono piątą edycję naboru dla mieszkańców zainteresowanych montażem instalacji fotowoltaicznych oraz pomp ciepła. Gmina Koluszki pozyskała wówczas ponad 11,5 mln zł ze środków EFRR w ramach programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego na lata 2021–2027, Priorytetu 2 Fundusze Europejskie dla zielonego Łódzkiego, Działania FELD.02.05 „Odnawialne źródła energii”. Dofinansowanie pokrywa 85% kosztów kwalifikowalnych projektu „**OZE w Gminie Koluszki – Edycja V**”, którego całkowita wartość przekracza 13,5 mln zł. Przedsięwzięcie zakłada powstanie 389 instalacji fotowoltaicznych oraz 43 instalacje z pompą ciepła. Projekt jest przykładem efektywnego wykorzystania funduszy unijnych na rozwój niskoemisyjnej, samowystarczalnej energetycznie gminy, realnie wspierającego mieszkańców w transformacji energetycznej. W lutym 2023 r. Gmina Koluszki pozyskała również ponad 6,5 mln zł dofinansowania w ramach projektu „**Energia ze słońca w Gminie Koluszki**”, dzięki któremu mieszkańcy mogli otrzymać wsparcie na instalację paneli fotowoltaicznych i jednego kotła na biomasę. Projekt obejmuje 651 gospodarstw domowych, a całkowita moc zamontowanych urządzeń wynosi 1,98 MWe energii elektrycznej i 0,02 MWt energii cieplnej. Dofinansowanie w wysokości 85% wartości instalacji pochodzi ze środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014–2020, Oś Priorytetowa IV „Gospodarka niskoemisyjna”, Działanie IV.1 „Odnawialne źródła energii”, Poddziałanie IV.1.2. „Odnawialne źródła energii”.⁴³

Celem obu przedsięwzięć jest zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, zmniejszenie wykorzystania paliw konwencjonalnych oraz redukcja emisji CO₂, co przyczynia się do poprawy jakości środowiska naturalnego w gminie. Czwarta i piąta edycja programu są kolejnymi etapami długofalowych działań gminy promujących OZE i wspierających mieszkańców w transformacji energetycznej.

Gmina Koluszki co roku stara się pozyskiwać środki na dopłaty do usuwania azbestu z prywatnych nieruchomości w ramach „**Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Koluszki**”. Program umożliwia mieszkańcom otrzymanie dofinansowania na demontaż, transport i utylizację materiałów niebezpiecznych, co znacząco poprawia bezpieczeństwo zdrowotne i stan środowiska.

W 2024 r. w ramach programu unieszkodliwiono 113,79 Mg odpadów zawierających azbest, dla porównania w 2023 r. było to 209,92 Mg, a w 2022 r. 89,99 Mg. Dofinansowanie realizowane jest w formie dotacji z WFOŚiGW w Łodzi, dzięki czemu mieszkańcy mogą pozbyć się azbestu bez ponoszenia pełnych kosztów.⁴⁴

W latach ubiegłych Koluszki uzyskały dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na **usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka** do owijania balotów, opakowań po nawozach typu BIG BAG. Łącznie zostało oddane ok. 15 ton.

⁴³ https://koluszki.pl/cms/8245/program_oze, dostęp: 28.11.2025

⁴⁴ https://koluszki.pl/cms/8238/program_usuwania_azbestu, dostęp: 28.11.2025

MIASTO ŁÓDŹ

Miasto Łódź aktywnie realizuje strategię ekologicznego zarządzania gospodarką odpadami, opierając ją zarówno na planowaniu długoterminowym, jak i na bieżącym pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje środowiskowe. Działania te wpisują się w założenia GOZ i stanowią przykład dla innych JST.

Miasto korzysta z różnych źródeł finansowania projektów środowiskowych, w tym ze środków WFOŚiGW w Łodzi oraz NFOŚiGW. Realizuje projekty w ramach krajowych programów **wspierających mieszkańców w wymianie źródeł ciepła i termomodernizacji budynków**, takich jak „Czyste Powietrze” i „Ciepłe Mieszkanie”. Dzięki tym środkom miasto i jego mieszkańcy mogą prowadzić działania ograniczające emisję zanieczyszczeń oraz zmniejszające zużycie energii i paliw kopalnych. Urząd Miasta Łodzi prowadzi także punkt konsultacyjno-informacyjny **programu „Czyste Powietrze”**.

W lipcu 2024 r. Miasto Łódź podpisało umowę na dofinansowanie projektu **„Odbetonowanie terenów miejskich”**, z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko. Całkowita wartość projektu to ponad 8,6 mln zł, natomiast wartość dofinansowania (85%) to prawie 7,4 mln zł.

W Łodzi realizowany jest projekt mający na celu przekształcenie wybranych terenów miejskich poprzez **„odbetonowanie”**, czyli usunięcie betonowych i asfaltowych nawierzchni oraz zastąpienie ich zielonymi rabatami. Dzięki temu na tych powierzchniach zostanie odtworzona naturalna roślinność, a powstałe tereny zielone, wzbogacone o elementy niebieskiej infrastruktury, będą sprzyjały ochronie bioróżnorodności i poprawie warunków ekologicznych miasta.

Do głównych założeń projektu należy m.in. zwiększenie powierzchni terenów zielonych poprzez przekształcenie 1 ha, poprawa estetyki przestrzeni miejskiej, podniesienie jakości powietrza, ochrona lokalnej przyrody oraz edukacja społeczna dotycząca znaczenia zieleni w mieście. Projekt angażuje mieszkańców w działania proekologiczne, promuje świadomość korzyści wynikających z ochrony środowiska oraz obejmuje zarządzanie wodami opadowymi w nowo zagospodarowanych obszarach. Tworzone tereny zielone mają również wspierać różnorodność biologiczną i przyczynić się do poprawy komfortu życia lokalnej społeczności.

Prace obejmą około 20 lokalizacji w różnych częściach Łodzi, wprowadzając zielone przestrzenie w miejscach dotychczas pokrytych nieprzepuszczalnymi nawierzchniami.⁴⁵

GMINA NOWOSOLNA

Gmina Nowosolna każdego roku pozyskuje środki z WFOŚiGW w Łodzi, realizując szereg działań na rzecz ochrony środowiska.

Jednym z głównych zadań jest **usuwanie wyrobów zawierających azbest**, obejmujące ich odbiór, transport i utylizację. Dofinansowanie z WFOŚiGW wynosi 90%, natomiast pozostałe 10% stanowią środki własne gminy. Mieszkańcy gminy nie ponoszą żadnych kosztów związanych z realizacją zadania.

⁴⁵ <https://uml.lodz.pl/ekoportal/klimat/zielen/odbetonowanie-terenow-miejskich/>, dostęp: 28.11.2025

Kolejnym działaniem jest organizacja **bezpłatnego odbioru folii rolniczej**. Zadanie realizowane jest przy współpracy z firmą zewnętrzną, która dokonuje odbioru odpadów po zgromadzeniu minimum 10 ton. Załadunek odpadów leży po stronie właścicieli (rolników), natomiast gmina wspiera przedsięwzięcie poprzez organizację miejsca odbioru, informowanie mieszkańców o możliwości udziału (m.in. za pośrednictwem sołtysów), zbieranie oświadczeń o ilości posiadanych odpadów oraz pośredniczenie między firmą odbierającą a rolnikami z terenu gminy.

GMINA ROGÓW

FOTOWOLTAIKA NA BUDYNKACH PUBLICZNYCH

Na dachach budynków użyteczności publicznej zainstalowano panele fotowoltaiczne. Inwestycja pozwoliła na obniżenie kosztów energii elektrycznej, a jej dodatkowym elementem jest bezpłatny punkt ładowania hulajnóg i rowerów elektrycznych, dostępny dla mieszkańców.

UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

Przedsięwzięcie pn.: „**Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Rogów poprzez budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Wągry, Rogów i Marianów Rogowski oraz przebudowę sieci wodociągowej w ulicy Sportowej w Józefowie**” objęte zostało wsparciem bezzwrotnym z Planu Rozwojowego KPO B3.1.1 – Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich. Inwestycja znacząco przyczynia się do efektywnego wykorzystania zasobów wodnych, ograniczenia strat wody oraz poprawy jakości środowiska, wspierając zrównoważone i odpowiedzialne gospodarowanie wodą i ściekami na terenie gminy.⁴⁶ Na terenie gminy zrealizowane zostały również **projekty z zakresu termomodernizacji budynków publicznych** dofinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Gmina pozyskuje dotacje z WFOŚiGW w Łodzi na **usuwanie wyrobów zawierających azbest** na terenie gminy Rogów.

GMINA TUSZYN

Gmina Tuszyn prowadzi działania, w celu wyeliminowania wyrobów zawierających azbest, poprzez realizację zadania pn. „**Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Tuszyn**”. Dofinansowanie z WFOŚiGW w Łodzi polega na pokryciu kosztów: odbioru wyrobów zawierających azbest z miejsc tymczasowego składowania, załadunku na środek transportu, transportu, przekazania odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów niebezpiecznych do ich utylizacji.

W roku 2023 w ramach przedmiotowego zadania usunięto z terenu gminy Tuszyn łączne 105,32 Mg wyrobów zawierających azbest z 32 nieruchomości.

⁴⁶ <https://rogow.eu/wiadomosci/115316/uporzadkowanie-gospodarki-wodno--sciekowej-w-gminie-rogow-poprze>, dostęp: 28.11.2025

W roku 2024 w ramach przedmiotowego zadania usunięto z terenu gminy Tuszyn łączne 69,100 Mg wyrobów zawierających azbest z 17 nieruchomości.

W roku 2025 i w kolejnych latach przewiduje się w dalszym ciągu pomoc dla mieszkańców gminy Tuszyn w usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

GMINA ZGIERZ

Pozyskiwanie środków na usuwanie azbestu

Gmina Zgierz każdego roku pozyskuje dotacje ze środków WFOŚiGW w Łodzi **na usuwanie azbestu przez właścicieli nieruchomości.**

Unieszkodliwienie odpadów niebezpiecznych zawierających azbest prowadzone cyklicznie ma znaczny wpływ na zmniejszenie zagrożenia dla zdrowia ludzi, wywoływanego przez włókna azbestowe uwalniane do atmosfery. Właściciele nieruchomości z terenu gminy Zgierz objęci ww. programem nie ponosili żadnych kosztów związanych z utylizacją wyrobów azbestowych.

W ostatnich latach gmina Zgierz dwukrotnie pozyskała dotację ze środków NFOŚiGW na zadanie pod nazwą: **„Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag”**. Akacja ta pozwoliła na odebranie od rolników z terenu gminy Zgierz kilkudziesięciu ton ww. odpadów.

REALIZACJA PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE (ZIT)

STRATEGIA ZIT 2014-2020

Członkowie SŁOM zrealizowali wiele projektów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju obszaru funkcjonalnego Łodzi, współfinansowanych ze środków UE, w ramach Regionalnego Programu Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, które zostały zidentyfikowane w „Strategii Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego 2020+” (Strategii ZIT). Strategia ZIT umożliwia wykorzystanie środków UE przeznaczonych na Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Są to na przykład projekty w zakresie ochrony środowiska, w tym w szczególności dotyczące:

- **niskoemisyjnego transportu miejskiego (7 projektów),**
- **odnawialnych źródeł energii (15 projektów),**
- **termomodernizacji budynków (51 projektów),**
- **ochrony powietrza (19 projektów),**
- **gospodarki wodno-kanalizacyjnej (6 projektów).**

Efektom synergii realizowanych projektów jest **poprawa stanu środowiska na terenie ŁOM**, co przynosi korzyści mieszkańcom, przedsiębiorcom oraz administracji.

W dalszej części zaprezentowane są **wybrane przykłady projektów zrealizowanych w ramach instrumentu ZIT**, ze środków EFRR w ramach RPO WŁ na lata 2014–2020, które ilustrują konkretne efekty i dobre praktyki zastosowane na obszarze ŁOM.

GMINA ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI

Projekt „**Budowa pasywnego budynku przedszkola w Bełdowie**”

Poddziałanie IV.3.1 „Ochrona powietrza – ZIT”.

Cel: znaczące ograniczenie zużycia energii pierwotnej w funkcjonowaniu obiektu, które przełoży się na niższe koszty jego eksploatacji, redukcję zanieczyszczeń powietrza i emisji CO₂. Wykorzystanie OZE, poprzez zastosowanie pomp ciepła, kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych oraz turbin wiatrowych, przyczyni się do niwelowania barier we wdrażaniu nowoczesnych rozwiązań energetycznych, promowania budownictwa pasywnego i popularyzacji OZE wśród lokalnej społeczności.

Zakres: budowa pasywnego budynku przedszkola, o bardzo niskim zapotrzebowaniu na energię do ogrzania wnętrza (11 kWh/m² rok), w którym komfort termiczny zapewniony będzie przez pasywne źródła ciepła (użytkownicy, urządzenia elektryczne, bezpośrednie zyski ciepła z promieniowania słonecznego poprzez odpowiednio zaprojektowany układ okien i przeszkleń w budynku, kolektory słoneczne, ciepło odzyskiwane z wentylacji, pompę ciepła, ogniwa fotowoltaiczne czy mini turbiny wiatrowe). Projektowany budynek będzie parterowy o powierzchni użytkowej ok. 600 m².

Całkowita wartość projektu to ok. 3,3 mln zł.

Dofinansowanie z EFRR to ok. 1,2 ml. zł.⁴⁷

Przedszkole pasywne w Bełdowie, gm. Aleksandrów Łódzki

Źródło: archiwum gminy Aleksandrów Łódzki

Projekt „**Termomodernizacja zasobów mieszkaniowych w Gminie Aleksandrów Łódzki**”

Poddziałanie IV.2.1 „Termomodernizacja budynków – ZIT”.

⁴⁷ <https://aleksandrow-lodzki.pl/urząd-miejski/fundusze-unijne/projekty-na-lata-2014-2020-rpo-wł/>, dostęp: 28.11.2025

Cel: poprawa jakości powietrza, zwiększenie efektywności energetycznej oraz obniżenie kosztów utrzymania budynków, poprawa komfortu mieszkańców i zwiększenie wykorzystania OZE.

W ramach projektu przeprowadzono termomodernizację 103 budynków komunalnych należących do zasobów gminy.

Zakres: kompleksowe prace modernizacyjne, obejmujące m.in. ocieplenie budynków, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację systemów grzewczych oraz montaż pomp ciepła. Dzięki zastosowaniu OZE ograniczono emisję szkodliwych substancji do atmosfery, a mieszkańcy zyskali bardziej komfortowe warunki życia oraz niższe koszty eksploatacji lokali. Realizacja projektu przyczyniła się również do wzrostu świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej.

Całkowita wartość projektu to ponad 28,5 mln zł, a dofinansowanie z EFRR to ponad 13,6 mln zł.

GMINA DMOSIN

Projekt „**Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Dmosin**”

Poddziałanie: IV.2.1 „Termomodernizacja budynków – ZIT”.

Cel: poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym w Gminie Dmosin oraz ograniczenie emisji CO₂ i zanieczyszczeń powietrza

W ramach projektu: przeprowadzono kompleksową termomodernizację budynku Zespołu Szkół Samorządowych w Dmosinie.

Zakres: docieplenie przegród budowlanych, modernizacja kotłowni z wykorzystaniem OZE, wymiana stolarki, modernizacja instalacji elektrycznej oraz oświetlenia na LED.

Całkowita wartość projektu to: ponad 2 mln zł.

Dofinansowanie projektu z EFRR wyniosło ponad: 1,37 mln zł.⁴⁸

Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Dmosin

Źródło: z archiwum gminy Dmosin

⁴⁸ https://dmosin.pl/cms/25483/modernizacja_energetyczna_budynkow_uzytecznosci_publicznej_w_gmi, dostęp: 14.01.2026

Źródło: z archiwum gminy Dmosin

GMINA DOBRÓŃ

Projekt „**Termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Dobroń**”
Poddziałanie IV.2.1 „Termomodernizacja budynków – ZIT”.

Cel: poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i w sektorze budownictwa mieszkaniowego.

W ramach projektu wyremontowano 12 budynków, w tym 6 użyteczności publicznej oraz 6 komunalnych.

Zakres: prace remontowe polegające na wymianie źródeł c.o. i c.w.u. wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, dociepleniu podłóg i ścian zewnętrznych.

Całkowita wartość projektu to ponad 20 mln zł.

Dofinansowanie projektu z EFRR wyniosło ponad 9,8 mln zł.⁴⁹

MIASTO GŁÓWNO

Miasto Głowno pozyskało środki na **termomodernizację obiektów użyteczności publicznej, w tym placówek edukacyjnych i urzędu miejskiego.**

Wszystkie projekty zostały zrealizowane w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych ŁOM, Poddziałania IV.2.1 „Termomodernizacja budynków – ZIT”.

⁴⁹ <https://samorzad.gov.pl/web/gmina-dobron/kompleksowa-termomodernizacja-budynkow-uzytecznoscii-publicznej-na-terenie-gminy-dobron>, dostęp: 28.11.2025

Przykładowo, termomodernizacja Urzędu Miejskiego przy ul. Norblina **obejmuje ocieplenie ścian i dachu, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację instalacji grzewczej i kotłowni**. Całkowita wartość projektu to 1,3 mln zł, z czego ponad 765 tys. zł to dofinansowanie unijne z EFRR. Również trzy miejskie przedszkola (nr 1, 2 i 3) zostały objęte planami modernizacji energetycznej. Łączna wartość dofinansowania dla przedszkoli to ponad 1,5 mln zł. W ramach kolejnego projektu zostały poddane modernizacji Szkoła Podstawowa nr 2 oraz hala sportowa. Łączne dofinansowanie ze środków EFRR to ponad 1,8 mln zł.⁵⁰

GMINA KOLUSZKI

Projekt „**Zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym poprzez kompleksową termomodernizację budynków z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Koluszki**”

Poddziałanie IV.2.1 „Termomodernizacja budynków – ZIT”.

Cel: zwiększenie efektywności energetycznej **25 budynków** użyteczności publicznej i mieszkalnych, co poprawi komfort użytkowników i ograniczy emisję gazów cieplarnianych.

Zakres: obejmuje docieplenie ścian, stropów i stropodachów, wymianę okien, drzwi i luksferów, modernizację systemu grzewczego i oświetlenia oraz montaż instalacji fotowoltaicznej.

Całkowita wartość to prawie 32,5 mln zł, w tym dofinansowanie z EFRR to ponad 16 mln zł.⁵¹

GMINA KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

Projekt „**Budowa przyszkolnej hali sportowej w standardzie budownictwa pasywnego**”

Poddziałanie IV.3.1 „Ochrona Powietrza – ZIT”.

Cel: poprawa jakości powietrza i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez inwestycję w nowoczesne, energooszczędne budownictwo pasywne, które łączy funkcjonalność sportową z ekologicznym podejściem.

Projekt polegał na budowie hali sportowej w systemie pasywnym przy budynku, w którym funkcjonuje Szkoła Podstawowa nr 2 im. Bolesława Ścibiora w Konstancynie Łódzkim.

Zakres: budowa hali sportowej obejmująca salę gimnastyczną o wymiarach 24 m × 24 m, szatnie dla chłopców i dziewcząt z sanitariatami, WC dla osób niepełnosprawnych, magazyny sprzętu sportowego, pokój i szatnię dla trenerów oraz pomieszczenie techniczne. Wyposażenie hali obejmuje m.in. kosze do koszykówki, siatkę do siatkówki, trybunę, tablicę wyników, kotarę dzielącą salę, drabinki sportowe i tablicę informacyjną dotyczącą funkcjonowania budynku pasywnego.

W ramach inwestycji wykonano instalację fotowoltaiczną, pompę ciepła oraz systemy odzysku ciepła, tworząc budynek wykorzystujący pasywne źródła ciepła (ciepło od użytkowników, urządzeń elektrycznych i promieniowania słonecznego) i zapewniający komfort termiczny przy minimalnym

⁵⁰ <https://www.glowno.pl/5257,termomodernizacja-budynkow-uzytecznosc-publicznej-mp-szkoly-przedszkola-urzedu-na-terenie-miasta-glowna>, dostęp: 28.11.2025

⁵¹ https://koluszki.samorzady.pl/uploaded_files/serwis_files/attachments/tablicaogloszen/545/00371a858b6badd8.pdf, dostęp: 28.11.2025

zużyciu energii. Dodatkowo zagospodarowano teren wokół hali poprzez ciągi komunikacyjne i tereny zielone.⁵²

Hala sportowa w systemie pasywnym przy Szkole Podstawowa nr 2 im. Bolesława Ścibiorka w Konstancynie Łódzkiej

Źródło: archiwum gminy Konstancynie Łódzkiej

Hala sportowa w systemie pasywnym przy Szkole Podstawowa nr 2 im. Bolesława Ścibiorka w Konstancynie Łódzkiej

Źródło: archiwum gminy Konstancynie Łódzkiej

⁵² <https://samorzad.gov.pl/web/gmina-konstancynow-lodzki/budowa-przyszkolnej-hali-sportowej-w-standardzie-budownictwa-pasywnego>, dostęp: 12.12.2025

MIASTO PABIANICE

Projekt „**Poprawa efektywności wykorzystania energii w budynkach użyteczności publicznej Gminy Miejskiej Pabianice**”

Poddziałanie IV.2.1 „Termomodernizacja budynków – ZIT”.

Cel: zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej poprzez przeprowadzenie głębokiej modernizacji energetycznej 11 budynków na terenie miasta Pabianice.

Zakres to min.: kompleksowe prace termomodernizacyjne polegające na dociepleniu przegród zewnętrznych, częściowej wymianie zewnętrznej stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacji instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, budowie i modernizacji instalacji wentylacji mechanicznej, wymianie oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne, montaż systemów monitoringu i zdalnego zarządzania energią oraz inne prace remontowe niezbędne do poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie miasta.

Projekt hybrydowy zrealizowany w ramach umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Całkowita wartość projektu to ok. 33,7 mln zł w tym dofinansowanie prawie 10,5 mln zł.⁵³

GMINA RZGÓW

Projekt „**Rozwiązanie problemu odbioru i oczyszczania ścieków w gminie Rzgów odpowiedzią na problem czystości Stawów Stefańskiego w Łodzi**”

Poddziałanie V.3.1 „Gospodarka wodno-kanalizacyjna – ZIT”.

Cel: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska na terenie gminy Rzgów oraz ogólna poprawa stanu zdrowia mieszkańców.

Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Rzgowie dokonał rozbudowy oczyszczalni ścieków o drugi równoległy ciąg technologiczny wraz z instalacją do przeróbki osadów pościekowych.

Osady ściekowe są suszone w suszarni solarnej. Jest to budynek o konstrukcji szkieletowej ze stali ocynkowanej powleczony na ścianach dachu płytami poliwęglanu komorowego. Produktem końcowym oczyszczania ścieków jest granulata, który wykorzystywany jest rolniczo. Jak wykazały badania, osady ściekowe w porównaniu z obornikiem - zawierają 2 razy więcej azotu, 5 razy więcej fosforu, 10 razy więcej wapnia i 3 razy więcej magnezu. Nawóz uzyskany z oczyszczalni sprzyja powstawaniu próchnicy w glebie.

Całkowita wartość projektu to ponad 16,5 mln zł, a dofinansowanie z EFRR to prawie 8,5 mln zł.⁵⁴

MIASTO ZGIERZ

Projekt „**Kompleksowa termomodernizacja budynków na terenie Miasta Zgierza**”

Poddziałanie IV.2.1 „Termomodernizacja budynków ZIT”.

Cel: poprawa efektywności energetycznej w budynkach oświatowych na terenie Miasta Zgierza.

⁵³ <https://um.pabianice.pl/artyku/300/1525/projekt-pn-poprawa-efektywnosci-wykorzystania-energii-wbudynkach-uzytecznosci-publicznej-gminy-miejskiej-pabianice>, dostęp: 28.11.2025

⁵⁴ <https://rzgow.pl/srodowisko-t6/gminny-zaklad-wodociagow-i-kanalizacji-t42>, dostęp: 28.11.2025

Zakres projektu: kompleksowe prace termomodernizacyjne (m.in. ocieplenie obiektów, wymiana okien, drzwi zewnętrznych, oświetlenia na energooszczędne, przybudowa systemów grzewczych wraz z wymianą źródła ciepła, modernizacja systemów wentylacji ect. i inne remontowe (poprawa warunków sanitarnych, remonty pomieszczeń wspólnych (korytarze, hole, remonty instalacji) niezbędne do poprawy efektywności energetycznej **24 publicznych obiektów oświatowych na terenie miasta.**

Projekt pozwolił na zmniejszenie zużycia energii oraz przyczynił się do obniżenia emisji CO₂.

Projekt hybrydowy zrealizowany w ramach umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Całkowita wartość projektu to prawie 53 mln zł, a dofinansowanie z EFRR to ponad 35 mln zł.⁵⁵

STRATEGIA ZIT 2021-2027

W ramach perspektywy finansowej 2021–2027 samorzady gmin z ŁOM aktywnie włączyły się w proces planowania projektów, odpowiadających potrzebom rozwojowym obszaru. Wśród przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w obecnej perspektywie, **w zakresie „zielonych inicjatyw” znalazły się między innymi:**

- **3 projekty dotyczące zielono-niebieskiej adaptacji klimatycznej,**
- **3 projekty z zakresu remediacji, rekultywacji i usuwania odpadów,**
- **23 projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii (OZE),**
- **7 projektów związanych z rozwojem terenów zielonych,**
- **2 projekty edukacyjne o tematyce klimatycznej,**
- **1 projekt modernizacji sieci ciepłowniczej,**
- **24 projekty termomodernizacji budynków.**

Doświadczenia z poprzedniej perspektywy finansowej (2014–2020) pozwolą w latach 2021–2027 na jeszcze skuteczniejsze wykorzystanie synergii projektów ZIT.

Projekty przyczynią się do trwałej poprawy jakości środowiska na obszarze, budując przestrzeń bardziej zrównoważoną, odporną na zmiany klimatu i przyjazną dla wszystkich mieszkańców.

⁵⁵ <https://www.miasto.zgierz.pl/pl/projekt/kompleksowa-termomodernizacja-budynkow-na-terenie-miasta-zgierza-2017-2018>, dostęp: 28.11.2025

PODSUMOWANIE

Współczesne wyzwania związane z gospodarką odpadami i ochroną środowiska stawiają przed gminami szereg obowiązków, ale również otwierają nowe możliwości działania w duchu zrównoważonego rozwoju. W Polsce system gospodarowania odpadami oparty na przepisach ustawowych zapewnia jednolity fundament organizacyjny dla wszystkich gmin. Obowiązujący podział na frakcje segregowane: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady, tekstylia oraz odpady zmieszane (resztkowe), funkcjonowanie PSZOK-ów oraz lokalne inicjatywy edukacyjne i kontrolne stanowią podstawę codziennego zarządzania odpadami na poziomie samorządowym.

Skuteczne wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym wymaga wyjścia poza standardowe działania. Coraz więcej gmin podejmuje współpracę między sobą, z sektorem biznesu, instytucjami naukowymi, organizacjami pozarządowymi oraz partnerami międzynarodowymi. Dzięki temu możliwe jest wdrażanie innowacyjnych rozwiązań, realizacja wspólnych projektów oraz aktywne uczestnictwo w krajowych i europejskich inicjatywach promujących GOZ.

Równie istotna jest rola edukacji i budowania świadomości ekologicznej mieszkańców. Gminy prowadzą liczne kampanie informacyjne, warsztaty oraz działania angażujące lokalne społeczności, zwłaszcza dzieci i młodzież. Przykłady z Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego pokazują, że zrównoważone zarządzanie zasobami może iść w parze z inwestycjami w infrastrukturę oraz wdrażaniem lokalnych strategii klimatycznych.

Całościowo patrząc, transformacja w kierunku GOZ na poziomie lokalnym staje się nie tylko obowiązkiem wynikającym z przepisów, ale też szansą na poprawę jakości życia mieszkańców, ograniczenie wpływu na środowisko i budowanie nowoczesnych, odpornych na kryzysy społeczności.

WYKAZ SKRÓTÓW

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

GOZ – gospodarka o obiegu zamkniętym

JST – jednostki samorządu terytorialnego

KGW – koło gospodyń wiejskich

ŁOM – Łódzki Obszar Metropolitalny

MPE – Miejski Punkt Elektroodpadów

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

OSP – ochotnicza straż pożarna

OZE – odnawialne źródła energii

PPU – punkt ponownego użycia

PSZOK – punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

RPO WŁ na lata 2014 – 2020 - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

SŁOM – Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny

UMWŁ – Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne